

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

_____ О. Ареф'єва
“_____” _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема: «Управління інвестиційною діяльністю підприємства»

Виконавець: Байда Олена Костянтинівна

Керівник: к.е.н., доцент Сімкова Тетяна Олексіївна

Нормоконтролер: к.е.н., доцент Полоус О.В.

КИЇВ 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач випускової кафедри
_____ О. Ареф'єва
« ____ » _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи
Байди Олени Костянтинівни
(П.І.Б. випусника)

1. Тема роботи «Управління інвестиційною діяльністю підприємства» затверджена наказом ректора від 12.10.2020 р. № 2274/ст.
2. Термін виконання роботи: з 05.10.2020 р. по 31.12.2020 р.
3. Вихідні дані роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
4. Зміст пояснювальної записки: Вступ. Теоретичні засади управління інвестиційною діяльністю підприємства. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта». Визначення напрямів ефективного управління інвестиційною діяльністю АТ «Укртранснафта». Висновки.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: Класифікація інвестицій. Джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства. Функції управління інвестиційною діяльністю підприємства. Аналіз основних економічних показників діяльності АТ «Укртранснафта». Оцінка фінансового стану АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. Аналіз динаміки, складу та структури інвестицій АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. Динаміка грошових надходжень та видатків від інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. Система управління інвестиційною діяльністю підприємства. Основні напрями підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта». Економічне обґрунтування запропонованих заходів.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	05.10.2020	
2.	Дослідити теоретичні засади управління інвестиційною діяльністю підприємства	06.10.2020-18.10.2020	
3.	Провести аналіз ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»	19.10.2020-08.11.2020	
	Визначити напрями ефективного управління інвестиційною діяльністю АТ «Укртранснафта»	09.11.2020-29.11.2020	
4.	Написання вступу та висновків	30.11.2020-02.12.2020	
5.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	03.12.2020-06.12.2020	
6.	Проходження нормоконтролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедру	07.12.2020-13.12.2020	

7. Дата видачі завдання: 05.10.2020 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Сімкова Т.О.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Байда О.К.
(підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Управління інвестиційною діяльністю підприємства» 124 с., 14 рис., 26 табл., 80 літературних джерел, 6 додатків.

ІНВЕСТИЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, РЕАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ, ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ, УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПРИБУТОК.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність АТ «Укртрансффта», а предметом – сукупність теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ, проведення аналізу та визначення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства в сучасних умовах.

Методи дослідження – теоретичного узагальнення, порівняння, групування, методи економічного аналізу, графічний метод.

Отримані результати та їх новизна. Наукова новизна отриманих результатів полягає у подальшому розвитку теоретичних основ управління інвестиційною діяльністю підприємств та розробки практичних рекомендацій з підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства, а саме:

- удосконалено систему управління інвестиційною діяльністю підприємства, що визначає принципи, порядок, послідовність і регламентацію дій щодо впливу суб'єктів управління інвестиційною діяльністю на об'єкти за допомогою реалізації функцій управління через складові елементи управлінського процесу, використовуючи набір інструментів і методів управління інвестиційною діяльністю, що дозволяє комплексно управляти всіма складовими компонентами інвестиційної діяльності, сприяє оптимізації інвестиційних процесів, підвищенню прибутковості та конкурентоспроможності підприємства з врахуванням змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі;

- визначено і охарактеризовано основні процеси управління інвестиційною діяльністю підприємства, до яких віднесено дослідження стану зовнішнього інвестиційного середовища, оцінку інвестиційної привабливості підприємства, формулювання інвестиційних цілей та інвестиційної стратегії підприємства, розроблення інвестиційної політики підприємства, формування інвестиційного портфеля і його оцінку, визначення обсягів інвестиційних ресурсів та джерел їх формування, поточне планування та оперативне управління інвестиційними проектами та ризиками, моніторинг реалізації інвестиційних програм та проектів, контроль інвестиційної діяльності, які функціонально пов'язані між собою, визначення яких сприятиме підвищенню ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Значущість виконаної роботи та висновків полягає в тому, що формування комплексної системи управління інвестиційною діяльністю та використання запропонованих шляхів підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства забезпечує його успішне функціонування, фінансову стабільність і розвиток, збільшення прибутковості, підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Рекомендації щодо використання результатів - теоретичні положення й методичні та практичні рекомендації щодо управління інвестиційною діяльністю підприємства рекомендується використовувати при аналізі інвестиційної діяльності та визначенні напрямків підвищення ефективності використання інвестиційної діяльності підприємства.

Галузь застосування і ступінь впровадження матеріалів кваліфікаційної роботи – матеріали кваліфікаційної роботи можуть використовуватись на вітчизняних підприємствах різних галузей господарства і форм власності.

Прогнозні припущення про розвиток об'єкту і предмету дослідження – використання запропонованої схеми управління інвестиційною діяльністю підприємства та напрямів підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства призведе до покращення фінансово-економічних показників діяльності АТ «Укртранснафта» в майбутньому.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Економічний зміст інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства.....	11
1.2. Класифікація видів та джерела фінансування інвестицій.....	20
1.3. Методичні підходи до управління інвестиційною діяльністю підприємства.....	29
Висновок до першого розділу.....	42
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРТРАНСНАФТА»	43
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика діяльності Акціонерного товариства «Укртранснафта».....	43
2.2. Оцінка фінансового стану досліджуваного підприємства.....	53
2.3. Аналіз обсягів, динаміки та структури інвестицій АТ «Укртранснафта».....	64
2.4. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»....	73
Висновок до другого розділу.....	82
РОЗДІЛ 3. ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ АТ «УКРТРАНСНАФТА»	84
3.1. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства.....	84
3.2. Шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта».....	95
3.3. Економічне обґрунтування запропонованих заходів.....	103
Висновок до третього розділу.....	111
ВИСНОВКИ	112
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	117
ДОДАТКИ	124

ВСТУП

В умовах фінансової нестабільності та кризового стану економіки України надзвичайно важливого значення набуває активізація інвестиційної діяльності, оскільки без цього неможливо здійснювати прогресивні структурні зрушення в економіці, інноваційне оновлення її реального сектора, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави.

В сучасних умовах від ефективності інвестиційної діяльності підприємства залежать стан виробництва, положення і рівень технічної оснащеності основних засобів підприємств національного господарства, можливості структурної перебудови економіки, рішення соціальних і екологічних проблем.

Запорукою успіху підприємства на ринку в сучасних умовах є інвестиційна діяльність. Інвестиції забезпечують просте й розширене відтворення основних засобів підприємства, дають можливість вирішувати завдання соціального та екологічного характеру. Інвестиційні ресурси дають можливість упроваджувати передові технології, інноваційні форми організації праці та управління виробництвом. Такі рішення дають змогу підприємствам вийти з кризових ситуацій, забезпечити високу конкурентоспроможність продукції і підприємства. Велика роль при цьому відводиться управлінню інвестиційною діяльністю, яке повинно забезпечити платоспроможність, ліквідність, високу ринкову вартість господарюючого суб'єкта як у короткостроковому періоді, так і на перспективу.

Сьогодні наукові дослідження інвестиційної діяльності, а саме її теоретичних аспектів, сучасних тенденцій, механізму управління, інноваційної спрямованості, набувають усе більшого поширення, що є ще одним доказом зростання актуальності проблем, пов'язаних з інвестуванням на рівні окремих підприємств, галузей, держави. Так, дослідженню питань управління інвестиційною діяльністю підприємства приділяли увагу іноземні і вітчизняні

науковці: С. Беренс, І. Бланк, Н. Бондар, Л. Бушовська, Л. Гітман, С. Гуткевич, М. Денисенко, М. Джонк, А. Загородній, О. Заєць, Н. Замятіна, С. Ілляшенко, Дж. Кейнс, П. Кухта, В. Левицький, Т. Майорова, Г. Марковіц, М. Міллер, А. Пересада, В. Пономаренко, Н. Сабліна, В. Савчук, С. Реверчук, О. Терещенко, Д. Тобін, В. Федоренко, О. Феєр, А. Череп, В. Шарп, В. Шевчук та інші.

Питання підвищення ефективності інвестиційної діяльності досліджували багато вітчизняних та іноземних науковців, серед яких можна виділити таких, як Н.О. Татаренко, А.М. Поручник, А.Г. Грязнова, Д.М. Черваньов, М.П. Денисенко, Г. Іванов, С. Панчишин, В.В. Ковальов, А.М. Румянцев, Ф. Котлер, М. Мескон, П. Друкер та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ, проведення аналізу та визначення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства в сучасних умовах. Для досягнення зазначеної мети кваліфікаційної роботи необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути економічний зміст, види та значення інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства;
- дослідити джерела фінансування інвестицій;
- охарактеризувати мету, задачі, суб'єкти і об'єкти, функції, принципи та механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- розглянути загальну організаційно-економічну характеристику діяльності Акціонерного товариства «Укртранснафта»;
- провести оцінку фінансового стану досліджуваного підприємства;
- проаналізувати обсяги, динаміку та структуру інвестицій АТ «Укртранснафта»;
- провести аналіз ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»;
- сформулювати систему управління інвестиційною діяльністю підприємства;

- визначити основні шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»;
- економічно обґрунтувати запропоновані заходи.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність АТ «Укртранснафта». Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства.

В кваліфікаційній роботі використано такі основні методи дослідження: теоретичного узагальнення – при проведенні аналізу літературних джерел щодо теоретичних питань; графічний – для наочної ілюстрації досліджуваних процесів, явищ і закономірностей; порівняння, економічного та статистичного аналізу – при проведенні аналізу показників діяльності підприємства.

Інформаційною базою дослідження стали: монографії, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем теорії та практики управління персоналом підприємства, спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, фінансова звітність підприємства, а також електронні інформаційні джерела.

Отримані результати та їх новизна. Наукова новизна отриманих результатів полягає у подальшому розвитку теоретичних основ управління інвестиційною діяльністю підприємств та розробки практичних рекомендацій з підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства, а саме:

- удосконалено систему управління інвестиційною діяльністю підприємства, що визначає принципи, порядок, послідовність і регламентацію дій щодо впливу суб'єктів управління інвестиційною діяльністю на об'єкти за допомогою реалізації функцій управління через складові елементи управлінського процесу, використовуючи набір інструментів і методів управління інвестиційною діяльністю, що дозволяє комплексно управляти всіма складовими компонентами інвестиційної діяльності, сприяє оптимізації інвестиційних процесів, підвищенню прибутковості та конкурентоспроможності підприємства з врахуванням змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі;

- визначено і охарактеризовано основні процеси управління інвестиційною діяльністю підприємства, до яких віднесено дослідження стану зовнішнього інвестиційного середовища, оцінку інвестиційної привабливості підприємства, формулювання інвестиційних цілей та інвестиційної стратегії підприємства, розроблення інвестиційної політики підприємства, формування інвестиційного портфеля і його оцінку, визначення обсягів інвестиційних ресурсів та джерел їх формування, поточне планування та оперативне управління інвестиційними проектами та ризиками, моніторинг реалізації інвестиційних програм та проектів, контроль інвестиційної діяльності, які функціонально пов'язані між собою, визначення яких сприятиме підвищенню ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Результати проведеного в кваліфікаційній роботі дослідження були опубліковані в статті на тему «Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства» в електронному науковому фаховому виданні «Ефективна економіка» [12].

Практичне значення отриманих результатів кваліфікаційної роботи полягає в розробці шляхів підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства, впровадження яких сприятиме підвищенню конкурентоздатності, інвестиційної привабливості, прибутковості та ефективності господарської діяльності АТ «Укртранснафта». Матеріали кваліфікаційної роботи можуть бути використані у господарській діяльності вітчизняних підприємств різних галузей, зокрема при аналізі інвестиційної діяльності підприємства та визначенні напрямків підвищення її ефективності.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 80 найменувань, поданого на 7 сторінках, 6 додатків. Основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 124 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 26 таблиць і 14 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства

Необхідною умовою досягнення стабільного економічного зростання країни є активізація інвестиційної діяльності. Інвестиційна діяльність властива кожному підприємству та є основою його розвитку. Саме інвестиції забезпечують динамічний розвиток підприємства та дозволяють вирішувати завдання розширення підприємницької діяльності за рахунок накопичення фінансових та матеріальних ресурсів, придбання нових підприємств й освоєння нових областей бізнесу [55].

За сучасних умов розвитку економіки саме інвестиції є найважливішим засобом забезпечення технічного переозброєння виробництва й впровадження інноваційних технологій, що, в свою чергу, сприяє досягненню високого рівня ефективності виробництва. Передусім при здійсненні інвестиційної діяльності підприємства повинні потурбуватися про інвестиційні ресурси, котрі являють собою всі форми капіталу, які залучаються для здійснення вкладень в об'єкти реального та фінансового інвестування.

У статті 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» під інвестиціями розуміють «всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект. Такими цінностями можуть бути: кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань,

оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих ("ноу-хау"); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності» [1].

С.В. Мочерний інвестиції визначає як довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі народного господарства всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку [42]. В економічних словниках наводяться аналогічні трактування: «інвестиції - на мікрорівні, вкладення у розвиток відносин економічної власності, а на макрорівні - у розвиток продуктивних сил суспільства» [24]; «інвестиції - це грошові, майнові та інтелектуальні цінності, які вкладають у різні види діяльності у виробничій та невиробничій сферах» [46].

І. Бланк розглядає інвестиції як довгострокові вкладення капіталу (грошей) у підприємницьку діяльність (для одержання прибутку) [6].

Термін «інвестиції» походить від латинського «invest», що означає вкладення коштів. У більш широкій трактовці інвестиції являють собою вкладення капіталу з метою подальшого збільшення.

В науковій літературі виділяють різні підходи та систематизовані визначення поняття «інвестиції» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Систематизовані визначення категорії «інвестиції» в літературі

Автор	Визначення категорії «інвестиції»
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [1]	Всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект
Бланк І. О. [6], Федоренко В. [72]	Вкладення капіталу в грошовій, матеріальній та нематеріальній формах в об'єкти підприємницької діяльності з метою отримання поточного доходу або забезпечення підвищення його вартості в майбутньому періоді
Борщ Л. М.	Економічні ресурси, які спрямовуються на збільшення як реального капіталу суспільства, тобто на розширення чи модернізацію виробничого апарату, так і інвестиції в «людський капітал»

Продовження табл. 1.1

Автор	Визначення категорії «інвестиції»
Гітман Л., Джонк М.	Спосіб розміщення капіталу, який має забезпечити збереження або зростання суми капіталу, зростання його вартості й (або) дати повний розмір доходу
Губарь О.В.; Сухомлин Л.В., Сакун Л.М. [68]	Вкладення капіталу в усіх його формах у різні об'єкти господарчої діяльності з метою отримання прибутку, а також досягнення економічного або позаекономічного ефекту, здійснення якого базується на ринкових принципах і пов'язано з факторами часу, ризику та ліквідності
Загородній А.Г., Вознюк Г.Л.	Грошові, майнові, інтелектуальні цінності, які вкладають в об'єкти підприємницької та інші види діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту
Кейнс Дж.	Частина нагромадженого за певний період прибутку, що не була використана для споживання
Кене Ф.	Сума початкових авансів або капітальних вкладень з метою одержання прибутку
Маркс К.	Частка додаткової вартості, створеної за рахунок кругообігу капіталу в активному процесі виробництва, яка надалі авансується в розвиток галузі
Пічугіна Т., Забродська Л. [57]	Вкладення грошових, матеріальних та інтелектуальних цінностей в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою одержання або досягнення більшого прибутку, які у сукупності забезпечують безперервність процесу розширеного відтворення, та (або) отримання соціального ефекту
Пухальський В.В.	Капітал у формі власних, позикових і залучених грошових коштів, матеріальних і нематеріальних цінностей, який вкладається в об'єкти виробничого та невиробничого призначення з метою забезпечення його збільшення, а також досягнення позаекономічних ефектів екологічного та соціального характеру, з урахуванням можливих втрат від ризику та інфляції
Хачатуров Т.С.	Витрати на виробництво основних засобів, їх збільшення та удосконалення
Хрущ Н.А.	Система економічних та інших відносин з приводу кругообігу капіталу, який авансований у вигляді грошових, майнових, інноваційних та інтелектуальних цінностей в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання позитивних результатів; витрати на створення, розширення, реконструкцію та технічне переозброєння основного капіталу, а також на пов'язані з цим зміни оборотного капіталу
Черняєвський А.П.	Вкладення в оборотний капітал, визначаючи капітальні інвестиції як вартість, авансовану в основні засоби та в приріст оборотних засобів

Узагальнюючи різні підходи до визначення сутності інвестицій можна виділити такі основні ознаки інвестицій [7]:

- реалізація інвестицій потребує використання різноманітних інвестиційних ресурсів, які повинні піддаватися кількісному і вартісному виміру;
- здійснення інвестицій передбачає створення або збільшення (поповнення) капіталу;

- потенційна здатність інвестицій приносити дохід, при цьому розмір доходу визначається на основі обсягу вкладених ресурсів;
- процес інвестування, як правило, пов'язаний з перетворенням частини накопиченого капіталу в альтернативні види активів економічного суб'єкта господарювання (підприємства);
- протягом життєвого циклу інвестиційного процесу функцію інвестицій можуть виконувати невилучені з обігу ресурси у формі реінвестування.

На сучасному етапі розвитку економіки найбільш розповсюдженим є розуміння інвестицій як вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення. Вітчизняні автори, розглядаючи зміст поняття «інвестиція», як і більшість західних учених вважають джерелом інвестицій саме капітал.

І.А. Бланк виділяє основні сутнісні характеристики інвестицій підприємства для цілей організації управління інвестиційною діяльністю (рис. 1.1) [6].

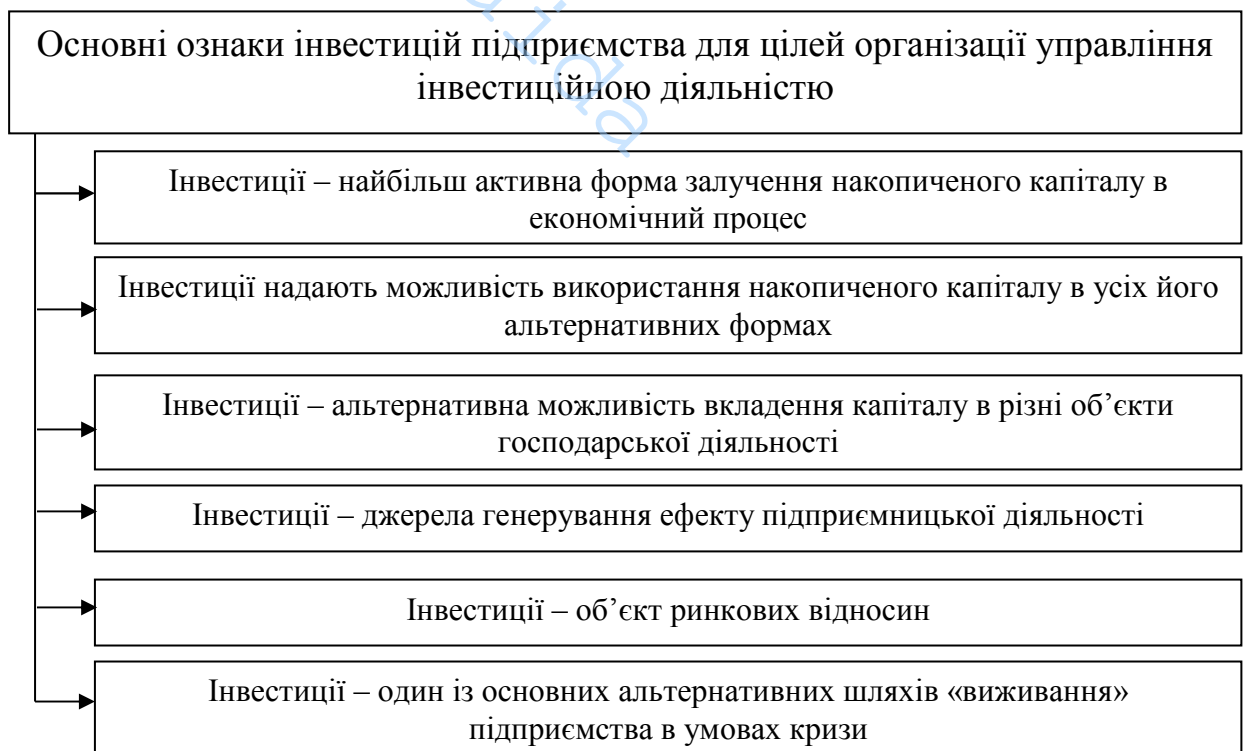

Рис. 1.1. Основні ознаки інвестицій підприємства для цілей організації управління інвестиційною діяльністю*

*узагальнено автором на основі

Інвестиції відіграють винятково важливу роль в економіці країни, регіону, галузі, підприємства, оскільки вони виступають основою для:

- систематичного відновлення основних виробничих засобів підприємства та здійснення політики розширеного відтворення;
- прискорення НТП й поліпшення якості продукції;
- структурної перебудови суспільного виробництва та збалансованого розвитку усіх галузей економіки;
- створення необхідної сировинної бази промисловості;
- вирішення або пом'якшення проблеми безробіття;
- функціонування економіки країни й вирішення багатьох соціальних проблем, передусім – підйому життєвого рівня населення [66].

Оскільки реалізація інвестицій визначається як інвестиційна діяльність, під час якої взаємодіють суб'єкти та об'єкти інвестування, то необхідно розглянути сутність поняття «інвестиційна діяльність».

Результати аналізу наукових публікацій щодо визначення сутності поняття «інвестиційна діяльність підприємства» подано у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Аналіз сутності поняття «інвестиційна діяльність підприємства» в науковій літературі

Автори	Сутність категорії
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [1]	сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2]	придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей)
М. Войнаренко, Л. Бушовська [14, с. 41]	сукупність дій і заходів з розміщення коштів (інвестицій) з метою отримання зростаючої величини прибутку і досягнення позитивного фінансового результату підприємства
Л. Гончаренко [17]	процес вкладення інвестицій і здійснення практичних дій з метою отримання прибутку і/або досягнення іншого корисного ефекту
М. Денисенко [23]	сукупність виконуваних дій щодо ефективного вкладення коштів в інвестиційні програми і проекти, здатні принести достатню вигоду

Автори	Сутність категорії
І. Кривов'язюк [33, с. 84]	комплекс цілеспрямованих дій фізичних і юридичних осіб, пов'язаних з рухом капіталу, який акумулюється у формі матеріальних і нематеріальних цінностей та спрямовуються в подальшому на розвиток підприємства з метою отримання прибутку чи соціального ефекту
Т. Майорова [39, с. 13–15]	інвестиційний процес, який потребує проектної підтримки, здійснення проектного аналізу
А. Пересада [53]	Послідовна сукупність практичних дій суб'єктів (інвесторів та учасників) щодо здійснення інвестицій з метою одержання доходу або прибутку
Т. Пічугіна, Л. Забродська [57, с. 153]	вид господарської діяльності, пов'язаний із витратами певних ресурсів
В. Федоренко [72]	комплекс заходів і дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають власні кошти з метою отримання прибутку
О. Феєр. [73]	цілеспрямований комплекс організаційно-економічних заходів фізичних і юридичних осіб та їх об'єднань щодо вкладення та реалізації інвестицій в умовах ризику з метою досягнення позитивного результату в господарській діяльності підприємства (економічного, інноваційного, соціального, екологічного ефекту)

Найбільш вузьким є тлумачення інвестиційної діяльності як придбання та реалізації необоротних активів, а найбільш широким — як комплексу заходів, направлено на отримання прибутку.

Під інвестиційною діяльністю розуміють цілеспрямовано здійснюваний процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за обраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) й забезпечення її реалізації [66].

Інвестиційна діяльність провадиться на основі [1]:

- інвестування, яке здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками й товариствами, а також громадськими та релігійними організаціями, іншими юридичними особами, які засновані на колективній власності;

- державного інвестування, яке здійснюється органами державної влади за рахунок коштів державного бюджету, позичкових коштів, а також державними підприємствами та установами за рахунок власних й позичкових коштів;

- місцевого інвестування, яке здійснюється органами місцевого самоврядування за рахунок коштів місцевих бюджетів, позичкових коштів, а також комунальними підприємствами й установами за рахунок власних та позичкових коштів;

- державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів;

- іноземного інвестування, яке здійснюється іноземними державами, юридичними особами й громадянами іноземних держав;

- спільного інвестування, яке здійснюється юридичними особами й громадянами України, юридичними особами чи громадянами іноземних держав.

Інвестиційна діяльність забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проектів чи проведення операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових й інтелектуальних цінностей.

Головною метою інвестиційної діяльності є здійснення оптимальної ліквідності інвестиційних ресурсів, тобто максимізація добробуту власників, що забезпечуватиме тривалий безкризовий розвиток підприємства.

Виходячи з основної мети інвестиційна діяльність спрямована на вирішення таких найважливіших завдань [59]:

- досягнення високих темпів економічного розвитку підприємства;

- максимізація доходів (прибутків) від інвестиційної діяльності;

- мінімізація інвестиційних ризиків;

- забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Згідно статті 4 Закону України «Про інвестиційну діяльність» об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права [1].

В якості об'єктів інвестування в діяльність підприємства Кривов'язюк І.В. визначає готівкові кошти, різні види цінних паперів, майнові та немайнові права, рухоме та нерухоме майно, сукупність різних видів знань, які виявляються у формах технічної інформації, досвіду тощо [33].

Суб'єктами (інвесторами й учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави [1].

Інвестори - суб'єкти інвестиційної діяльності, котрі приймають рішення про вкладення власних, позичкових й залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування. Інвестори можуть виступати в ролі вкладників, кредиторів, покупців, а також виконувати функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності.

Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України, інших держав, котрі забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора.

За суб'єктами, джерелами інвестування та формами власності розрізняють такі види інвестиційної діяльності [68]:

1) інвестиційна діяльність, що здійснюється громадянами та юридичними особами, заснованими на приватній або колективній формі власності (приватне інвестування);

2) інвестиційна діяльність, що здійснюється органами влади і управління держави, за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами, об'єднаннями і установами за рахунок власних і позичкових коштів (державне інвестування);

3) інвестиційна діяльність, що здійснюється органами місцевого самоврядування та їх виконкомами за рахунок бюджетних та позабюджетних коштів, а також комунальними підприємствами, об'єднаннями та установами за рахунок власних і позичкових коштів (комунальне інвестування);

4) інвестиційна діяльність, що здійснюється іноземними громадянами, юридичними особами та державами (іноземне інвестування);

5) інвестиційна діяльність, що здійснюється громадянами і юридичними особами України та іноземних держав (спільне інвестування).

За об'єктами інвестування виділяються такі види інвестиційної діяльності [68]:

1) корпоративне інвестування - вкладення коштів в акції підприємств, які створені в організаційно-правовій формі акціонерних товариств, і статутні фонди (майно) інших організаційно-правових форм підприємницької діяльності корпоративного типу. Залежно від господарського результату корпоративної форми інвестування визначаються такі її різновиди:

- стратегічне інвестування - вкладення коштів у придбання контрольного пакету акцій чи цілісного майнового комплексу підприємства;

- фінансове інвестування - це придбання значних за розміром пакетів акцій, часток, паїв (від 10 до 40% статутного фонду) підприємств з метою перепродажу їх стратегічним інвесторам, якщо вартість акцій досягне максимальної межі;

- портфельне інвестування - це вкладення коштів у незначні за обсягом (від 1 до 10% статутного фонду) пакети акцій з метою отримання дивідендів. Як правило, портфельний інвестор вкладає кошти в кілька чи значну кількість підприємств, страхуючи себе від великих збитків, які можуть бути спричинені негараздами в роботі якогось із цих підприємств;

2) лізинг - довгострокова оренда устаткування, машин, споруд виробничого призначення (з поєднанням елементів відносин купівлі-продажу, доручення, кредиту) як особлива форма інвестування в основні фонди, що дозволяє підприємцям-лізингодержувачам використовувати необхідне устаткування, машини, споруди без капітальних витрат на їх придбання;

3) капітальне будівництво - інвестиційна діяльність, що здійснюється з метою створення нових і відтворення діючих основних фондів, у які вкладаються кошти;

4) інноваційна діяльність - здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво та соціальну сферу.

Джерелами фінансування інвестиційної діяльності можуть бути [1]:

- власні фінансові ресурси інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);

- позичкові фінансові кошти інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);
- залучені фінансові кошти інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);
- бюджетні інвестиційні асигнування;
- безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств й громадян.

Нині правова система України включає понад 100 законів і інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність. Насамперед це Закон України “Про інвестиційну діяльність”, Декрет Кабінету Міністрів України “Про режим іноземного інвестування”, Закон України “Про державну програму заохочення іноземних інвестицій в Україні”, Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”, що створюють основу правового регулювання інвестиційної діяльності.

Інвестиційний процес – це сукупність послідовних дій по залученню інвестора (або їх сукупності) до об'єкту інвестицій з метою досягнення ефективного соціально-економічного розвитку економічної системи на основі узгодження інтересів учасників цього процесу, результатами якого є будь-який корисний соціально-економічний ефект (відновлення функціонуючого реального капіталу, отримання прибутку, проведення структурних перетворень в економіці країни або регіону, забезпечення соціального ефекту тощо) [37].

1.2. Класифікація видів та джерела фінансування інвестицій

Дослідження різних літературних джерел [6, 7, 12, 15, 16, 20, 28, 39, 54, 66, 68, 72, 75] дозволило узагальнити класифікацію інвестицій певними ознаками, що проводиться з метою ефективного обліку, аналізу, планування і контролю використання інвестицій (рис. 1.2).

За об'єктом вкладень інвестиції поділяються на капітальні (реальні) та фінансові.

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Рис. 1.2. Класифікація видів інвестицій

Капітальні (реальні) інвестиції є вкладенням коштів у матеріальні та нематеріальні активи. До матеріальних об'єктів інвестування належать: будинки, споруди, обладнання, дорогоцінні метали, колекції, інші товарно-матеріальні цінності. До цієї групи зараховують інвестиції у відтворення й приріст основних засобів, котрі здійснюються у формі капітальних вкладень.

До інвестицій у нематеріальні активи відносять вкладення в патенти, ліцензії, «ноу-хау», в технічну, науково-практичну, технологічну та проектно-кошторисну документацію; у майнові права, котрі впливають з авторського права; в інтелектуальні цінності; у права користування землею, водою, ресурсами, спорудами, обладнанням (оренда); в інші майнові права. В цій групі інвестицій іноді виділяють інновації (вкладення у нововведення) та інтелектуальну форму інвестування (вкладення у творчий потенціал суспільства).

Фінансовими інвестиціями є вкладення коштів у різноманітні фінансові інструменти, а саме: депозити, цільові банківські вклади, облігації, похідні цінні папери, акції, паї, частки, вкладення до статутних фондів інших підприємств [66].

За характером участі в інвестиційному процесі виділяють прямі та непрямі (портфельні) інвестиції.

Прямі інвестиції передбачають пряму участь інвестора у виборі об'єктів інвестування та вкладення капіталу й здійснюються шляхом безпосереднього вкладення капіталу до статутних капіталів інших підприємств. Пряме інвестування здійснюють в основному досвідчені інвестори, котрі достатньо поінформовані про об'єкти інвестування та добре ознайомлені з його механізмом.

Непрямі інвестиції передбачають вкладення капіталу інвестора, опосередковане іншими особами (фінансовими посередниками). Не всі інвестори мають достатню кваліфікацію для ефективного вибору об'єктів інвестування та наступного керування ними. У цьому випадку вони купують цінні папери, які випускаються інвестиційними та іншими фінансовими посередниками, що зібрані в такий спосіб інвестиційні засоби розміщують на

свій розсуд, обираючи найбільш ефективні об'єкти інвестування, беручи участь у керуванні ними, розподіляючи отримані доходи серед своїх клієнтів.

За періодом інвестування виділяють короткострокові та довгострокові інвестиції. Під короткостроковими інвестиціями розуміють зазвичай вкладення капіталу на період, не більше одного року, а під довгостроковими - вкладення капіталу на період понад один рік. У практиці великих інвестиційних компаній довгострокові інвестиції деталізуються в такий спосіб: до 2-х років; на 2-3 років; на 3-5 років; понад 5 років.

За формами власності інвесторів розрізняють приватні, державні, іноземні та спільні інвестиції.

Приватні інвестиції характеризують вкладення коштів фізичних й юридичних (недержавних форм власності) осіб.

Державні інвестиції — вкладення капіталу державних підприємств, а також коштів державного бюджету різних рівнів та державних позабюджетних фондів.

Іноземні інвестиції — вкладення, котрі здійснюються іноземними громадянами, юридичними особами та державами.

Спільні інвестиції — це вкладення, котрі здійснюються суб'єктами даної країни й іноземних держав.

За регіональною ознакою можна виділити інвестиції усередині країни і за кордоном.

Інвестиціями усередині країни (внутрішніми інвестиціями) є вкладення коштів в об'єкти інвестування, розміщені в територіальних кордонах даної країни.

Інвестиціями за кордон (зовнішніми інвестиціями) є вкладення коштів в об'єкти інвестування, що розміщені за межами територіальних кордонів даної країни (до цих інвестицій відносяться також придбання різних фінансових інструментів інших країн).

За рівнем інвестиційного ризику інвестиції поділяють на безризикові, низькоризикові, середньоризикові, високоризикові, спекулятивні.

Безризикові інвестиції — це вкладення коштів у такі об'єкти інвестування, за якими відсутній реальний ризик втрати капіталу (очікуваного доходу) і практично гарантовано отримання розрахункової суми інвестиційного доходу.

Низькоризикові інвестиції — це вкладення капіталу в об'єкти інвестування, ризик за якими значно нижчий від середньо ринкового.

Середньоризикові інвестиції — рівень ризику за об'єктами інвестування приблизно відповідає середньоринковому.

Високоризикові інвестиції — рівень ризику перевищує середньоринковий.

Спекулятивні — вкладення капіталу в найризикованіші інвестиційні проекти або інструменти інвестування, за якими очікується найвищий рівень інвестиційного доходу [28].

Активізація інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання напряму пов'язана із їх інвестиційними можливостями — інвестиційними ресурсами.

Під «ресурсами» у економічному словнику розуміють, запаси чогонебудь, можливості, які можна використати у разі необхідності, кошти або джерела надходження будь-чого.

Під інвестиційними ресурсами розуміють фінансові, матеріальні та нематеріальні ресурси, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування [40].

І. Бланк стверджував, що «інвестиційні ресурси представляють собою всі види фінансових активів, що залучаються з метою вкладення в об'єкти інвестування» [6].

В економічній науці сформувалися два основні підходи до визначення сутності інвестиційних ресурсів підприємства. За першим підходом під інвестиційними ресурсами розуміють всі види фінансових активів, що залучаються з метою вкладення в об'єкти інвестування. В даному випадку інвестиційні ресурси розуміють як різновид фінансових ресурсів. Подібне бачення є досить поширеним, зокрема його підтримують У. Шарп, Г.

Александр, І. Бланк. У рамках другого підходу інвестиційні ресурси визначаються як «цінності, що вкладаються в ті або інші інвестиційні проекти з метою приросту багатства в тому або іншому вигляді». Деякі автори уточнюють склад цих цінностей, наприклад, «усі види майнових і інтелектуальних цінностей», «усі види реальних і фінансових активів» або «сукупність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів» [74].

Для уточнення економічної сутності інвестиційних ресурсів підприємства необхідно виділити їх наступні сутнісні ознаки:

- інвестиційні ресурси характеризуються потенційною здатністю приносити дохід або інший позитивний економічний чи соціальний ефект, але лише в умовах ефективного управління інвестиційними ресурсами;

- інвестиційні ресурси вирізняються різноманіттям форм існування, найбільш універсальною є грошова форма капіталу, яка, тим не менш, для безпосереднього застосування в інвестиційному процесі в більшості випадків вимагає його трансформації в інші форми;

- інвестиційні ресурси підприємства є об'єктом ринкових відносин, оскільки виступають об'єктами купівлі-продажу на інвестиційному ринку;

- інвестиційні ресурси як джерело доходу в підприємницькій діяльності інвестора є носіями фактора ризику, що пов'язаний з можливістю зниження або неотримання доходу, а також можливістю часткової або повної втрати інвестованого капіталу;

- інвестиційні ресурси є носіями фактора ліквідності (можливість їх реалізації за ринковою вартістю, що забезпечує вивільнення капіталу);

- інвестиційні ресурси являють собою об'єкт часової переваги. Перед інвестором завжди стоїть альтернатива часової переваги використання капіталу - вибір об'єктів вкладення з різним рівнем прибутковості і, відповідно, різним терміном окупності [74].

Усі інвестиційні ресурси, що формуються на підприємстві для реалізації його інвестиційної діяльності, можуть використовуватися у фінансовій, матеріальній, нематеріальній та трудовій формах (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Форми інвестиційних ресурсів

Фінансові ресурси, зокрема грошові кошти, в інвестиційній діяльності відіграють найбільшу роль. По-перше, вони можуть трансформуватися у будь-яку іншу форму інвестиційних ресурсів шляхом придбання предметів та знарядь праці, інновацій, робочої сили та інших елементів виробництва, а, по-друге, тільки грошові кошти дають можливість інвестору обирати будь-який об'єкт інвестування. Інвестиційні ресурси у вигляді цінних паперів, які вкладаються в об'єкти інвестування, зокрема в статутний фонд, в Україні майже не використовуються. Інвестиційні ресурси у формі матеріальних, нематеріальних та трудових вкладаються лише у процес виробництва [40].

Формування інвестиційних ресурсів є важливою складовою інвестиційної та загальної фінансової стратегії підприємства, а також вихідною умовою здійснення інвестиційного процесу на всіх його стадіях. Метою формування інвестиційних ресурсів підприємства є задоволення його потреб у придбанні

необхідних інвестиційних активів й оптимізація їх структури з позиції забезпечення ефективних результатів інвестиційної діяльності.

При здійсненні інвестиційної діяльності, необхідно враховувати весь спектр можливих джерел фінансування інвестицій, який включає три основні групи: власні, залучені і позикові (рис. 1.4).

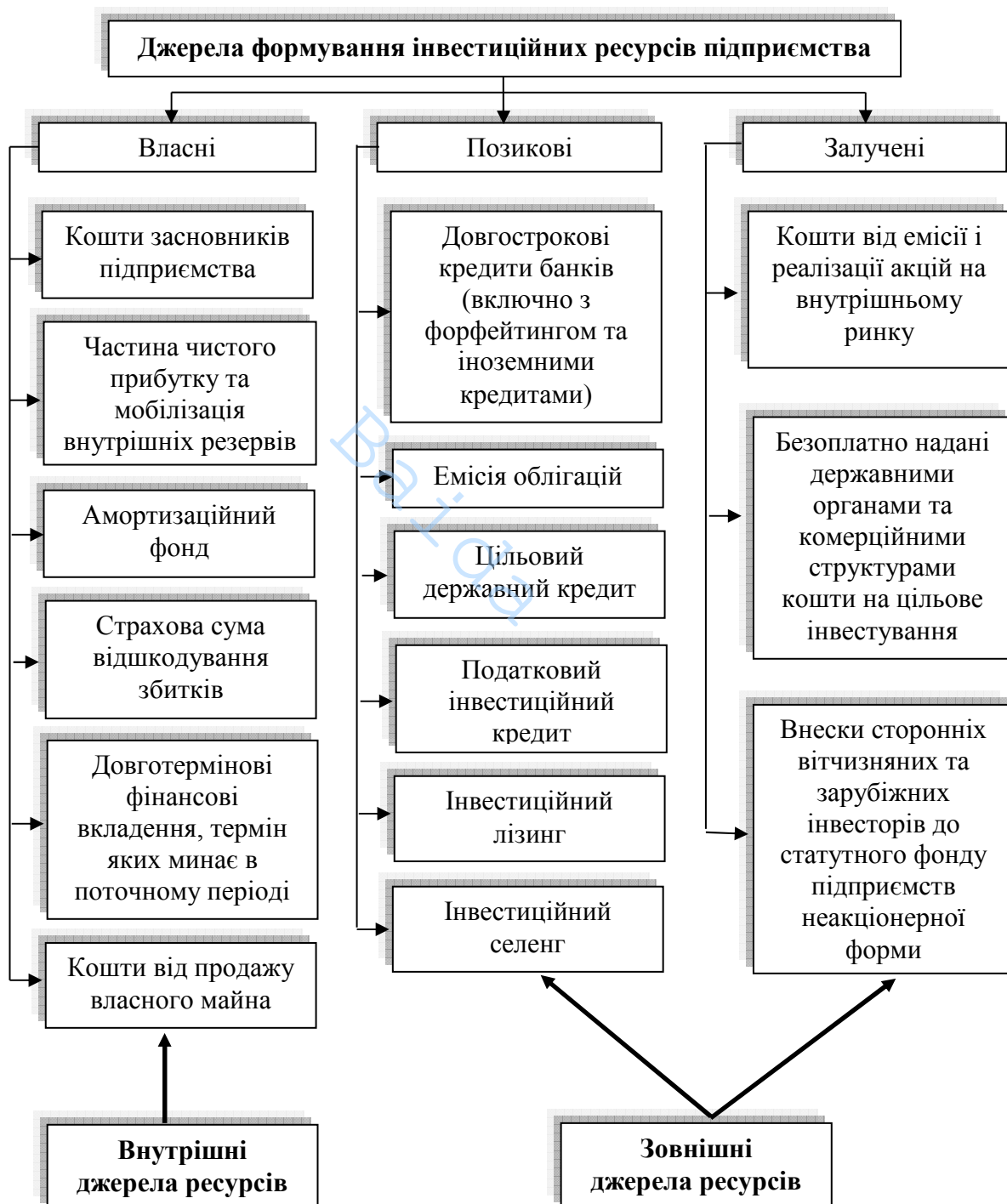

Рис. 1.4. Склад джерел формування інвестиційних ресурсів підприємства

Інвестиційна діяльність може здійснюватись за рахунок власних фінансових ресурсів інвестора (прибутку, амортизаційних відрахувань, грошових заощаджень громадян та юридичних осіб), позичених фінансових коштів інвесторів (облігаційних позик, банківських та бюджетних кредитів), залучених фінансових коштів інвестора (коштів, отриманих від продажу акцій, пайових та інших внесків громадян та юридичних осіб), а також бюджетних інвестиційних асигнувань.

Серед основних джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства – наявний в розпорядженні прибуток, кошти амортизаційного фонду, позики та оренда майна, бюджетне фінансування, кошти дрібних інвесторів, отримані через акціонування, венчурне та змішане фінансування, краудфандинг тощо [33].

Власні кошти підприємств формуються внаслідок його фінансово-господарської діяльності. До їх складу входять: чистий прибуток, амортизаційні відрахування, строкові та поточні депозити, відсотки за наданими кредитами та мобілізовані внутрішні резерви.

До залучених джерел фінансування інвестиційної діяльності відносять кошти, надані на постійній основі, по яким може здійснюватися виплата власникам цих ресурсів доходу (у вигляді дивідендів чи процентів) і які можуть практично не повертатись власникам. До їх складу входять додаткова емісія акцій, додаткові внески (паї) у статутний капітал, цільове державне чи комерційне фінансування на безповоротній та безкоштовній основі, тощо.

Під позиковими джерелами фінансування інвестиційної діяльності розуміють грошові кошти, отримані в позику на визначений термін, які і підлягають поверненню з виплатою відсотків. До них включають: кошти, отримані від випуску облігацій, інших боргових зобов'язань, а також кредити банків, інших фінансово-кредитних установ, держави, різні види фінансового лізингу, що є альтернативою банківському кредитуванню.

Як правило, структура джерел фінансування інвестиційної діяльності змінюється залежно від фази ділового циклу підприємств: частка внутрішніх

джерел знижується в періоди пробудження та підйому, коли підвищується інвестиційна активність, і зростає в періоди економічного спаду, що зумовлено зменшенням масштабів інвестування, скороченням пропозиції грошей та подорожчанням кредитних ресурсів. Крім того, співвідношення між внутрішніми та зовнішніми джерелами фінансування інвестицій у кожному конкретному випадку різне і залежить від трьох основних факторів: інвестиційних можливостей суб'єкта підприємницької діяльності; привабливості галузі; схеми фінансування інвестиційного проекту підприємства.

Схема або форма фінансування інвестицій залежить від вибору та поєднання джерел інвестиційних ресурсів, розрізняють: самофінансування, акціонування, боргове, дотаційне та змішане фінансування. Для забезпечення ефективного управління формуванням інвестиційних ресурсів на підприємстві зазвичай розроблюється інвестиційна стратегія, яка покликана забезпечити стабільну інвестиційну діяльність відповідно до потреб розвитку підприємства, найбільш ефективне використання фінансових ресурсів за рахунок різних джерел, призначених для виконання цих завдань, а також фінансову стійкість підприємства на довготермінову перспективу [65].

1.3. Методичні підходи до управління інвестиційною діяльністю підприємства

Управління інвестиційною діяльністю – це складова частина загальноекономічної системи управління підприємством, яка має свою мету, принципи побудови та виконує певні функції. Оскільки інвестиційна діяльність спрямована на розвиток виробництва, його технологічне вдосконалення, отримання прибутку, нарощування капіталу, то управління інвестиційною діяльністю виступає підсистемою системи управління підприємством, яка спрямована на створення передумов для підвищення ефективності інвестиційних процесів та всієї діяльності підприємства загалом [52].

Т. Майорова під управлінням інвестиційною діяльністю розуміє систему принципів та методів розроблення й реалізації управлінських рішень, що пов'язані з здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності [39].

В. Федоренко управління інвестиційною діяльністю трактує як процес управління усіма аспектами інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва [72].

О. Паньков під управлінням інвестиційною діяльністю підприємства розуміє систему економічних відносин, котрі виникають у результаті цілеспрямованого впливу на процеси формування інвестиційних ресурсів, вибору об'єктів інвестування, розроблення обґрунтованої інвестиційної політики, здатних забезпечити науково-технічний розвиток, підвищення конкурентоспроможності, синергетичні економічні та соціальні наслідки інвестиційної діяльності, а також збалансування інтересів власників, інвесторів і трудового колективу підприємства [52].

І. Новикова під управлінням інвестиційною діяльністю підприємства пропонує розуміти систему принципів, прийомів, методів та управлінських функцій, на основі яких визначаються організаційні форми й механізми управлінського впливу на процеси інвестування з метою забезпечення зростання вартості (цінності) підприємства та його стратегічного розвитку [47].

Т. Керанчук управління інвестиційною діяльністю розглядає як складову загальної системи управління підприємством, здійснюючи яку слід звертати увагу на: інтегрованість із загальною системою управління підприємством, комплексність в процесі формування управлінських рішень щодо реалізації інвестицій у взаємозв'язку з кінцевими результатами фінансової діяльності підприємства, високий рівень динамізму управління в галузі формування й реалізації інвестицій, багатоваріантність підходів щодо прийняття окремих управлінських рішень в сфері формування інвестиційних ресурсів підприємства, орієнтація на стратегічний розвиток підприємства [29].

Основною метою управління інвестиційною діяльністю є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії підприємства на

окремих етапах його розвитку. В кінцевому підсумку воно набуває конкретного вираження в максимізації ринкової вартості підприємства та підвищенні добробуту його власників у поточному та майбутніх періодах. Це передбачає розв'язання низки питань, зокрема: розробка інвестиційної стратегії підприємства; пошук і формування інвестиційних ресурсів; оцінка ефективності проектів; формування і оцінювання інвестиційного портфелю; оцінка інвестиційної привабливості підприємства та ін.

I. Бланк підкреслює, що головною метою інвестиційного менеджменту є забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному і перспективному періоді [6].

У процесі реалізації своєї головної мети управління інвестиційною діяльністю підприємства спрямовано на вирішення таких основних задач:

- узгодження інвестиційних потреб та можливостей підприємства;
- підбір і використання ефективних інструментів менеджменту;
- стратегічна та поточна максимізація інвестиційного прибутку підприємства;
- мінімізація інвестиційних ризиків підприємства під час реалізації інвестиційної стратегії;
- підтримання оптимального рівня ліквідності інвестицій підприємства;
- підтримання стійкого фінансового стану підприємства у процесі здійснення інвестиційної діяльності [73].

K. Крамаренко зазначає, що управління інвестиційною діяльністю підприємства спрямовується на вирішення таких завдань:

- визначення основних напрямів інвестиційної діяльності відповідно до фінансової та загальної стратегій розвитку підприємства (розроблення інвестиційної стратегії);
- дослідження інвестиційного клімату, оцінка інвестиційної привабливості об'єкта інвестування;
- визначення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів та оптимізація їх структури;

- формування інвестиційного портфеля з урахуванням прийнятних ризиків і рівня прибутковості;
- оцінка ефективності реалізації інвестиційних проектів;
- контроль інвестиційної діяльності у цілому і кожного проекту зокрема [32].

Об'єктом інвестиційного менеджменту виступають інвестиції підприємства та його інвестиційна діяльність.

Сучасна практика інвестиційного менеджменту дозволяє виділити три основні групи суб'єктів управління:

- 1) власник підприємства (самостійно здійснює функції інвестиційного менеджменту, як правило, на малих підприємствах);
- 2) інвестиційний менеджер широкого профілю (найманий працівник, що здійснює практично всі функції інвестиційного управління підприємством);
- 3) функціональний інвестиційний менеджер (найманий працівник, що здійснює спеціалізовані функції управління в одній зі сфер інвестиційної діяльності) – менеджер з управління інвестиційними ризиками, менеджер з управління грошовими потоками, менеджер з управління фінансовими інвестиціями, менеджер з управління реальними інвестиціями [68].

Управління інвестиційною діяльністю є складним, багаторівневим процесом, що передбачає прийняття управлінських рішень не лише на рівні суб'єктів господарювання (інвесторів та учасників інвестиційної діяльності), а й на рівні держави та регіону. Доцільно виокремити три рівні управління інвестиційною діяльністю підприємства: макрорівень (включає певні регулятивні заходи з боку держави); мезорівень (управління на рівні регіону); мікрорівень (управління на рівні підприємств – інвесторів та учасників інвестиційної діяльності). Різним рівням управління відповідають різні цілі. Зокрема, метою управління на макро- та мезорівні є сприятливі умови здійснення інвестиційної діяльності різних суб'єктів на відповідній території (держава або конкретний регіон), тоді як на мікрорівні основною метою є максимізація ефективності інвестиційної діяльності окремого підприємства.

Регулювання інвестиційної діяльності на державному та регіональному рівнях є зовнішнім чинником, що визначає ефективність інвестиційної діяльності на рівні конкретного підприємства. Відповідно, за умови досягнення цілей інвестиційного менеджменту на макрорівні створюються передумови досягнення бажаного ефекту макроекономічного регулювання [25].

Сучасний менеджмент використовує низку підходів, серед яких слід виділити функціональний, процесний, системний, структурний, ситуаційний, вартісно-орієнтований, проектний. Використовуючи ці підходи до управління інвестиційною діяльністю, необхідно звернути першочергову увагу на гнучкість кожного підходу, можливість його адаптації до змін, особливості формування ресурсного забезпечення реалізації інвестицій, їх узгодженості зі стратегічними цілями підприємства. Найоптимальнішим серед підходів із погляду реалізації інвестиційної стратегії вважається вартісно-орієнтований підхід. Переваги вартісно-орієнтованого підходу полягають, по-перше, у визначенні критерію оцінки результативності – за показником зростання вартості (цінності); по-друге, вартісні показники (чистий грошовий потік, дисконтова на вартість грошових потоків, внутрішня норма рентабельності) є класичними інструментами порівняння та оцінки ефективності проектів [26].

Інвестиційний менеджмент – це система принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних зі здійсненням інвестиційної діяльності підприємства. Місце інвестиційного менеджменту в загальній системі управління підприємством та його взаємозв'язок з іншими основними функціональними системами управління може бути проілюстроване схемою (рис. 1.5) [68].

Інвестиційний менеджмент органічно входить у загальну систему управління підприємством і є однією з основних функціональних його систем, що забезпечують реалізацію переважно стратегічних рішень.

З наведеної схеми також видно, що інвестиційний менеджмент тісно пов'язаний з такими основними функціональними системами: управління підприємства як операційний, фінансовий, інноваційний менеджмент тощо. Усі

перелічені зв'язки насамперед ґрунтуються на трьох основних видах діяльності, які здійснюються усіма підприємствами незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання, а саме: операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Рис. 1.5. Місце інвестиційного менеджменту в загальній системі управління підприємством [68]

Досягнення мети інвестиційної діяльності можливо забезпечити реалізацією основних функцій управління інвестиційною діяльністю. Планування як функція управління передбачає здійснення такого виду управлінської діяльності, який був би спрямований на визначення перспектив та майбутнього стану діяльності підприємства за допомогою реалізації інвестицій. Організація як функція менеджменту передбачає процес створення структури управління інвестиційною діяльністю у загальній структурі управління. Мотивування передбачає спонукання усіх працівників до ефективної діяльності для досягнення цілей організації. Контроль передбачає діяльність, спрямовану на регулювання процесу за допомогою визначення ефективності управлінських рішень і в разі необхідності внесення необхідних

коректив у процесі реалізації інвестиційних рішень. Мета контролю – сприяти відповідності фактичних результатів запланованим [73].

Система інвестиційного менеджменту реалізує свою головну мету й основні задачі шляхом здійснення певних функцій (рис. 1.6).

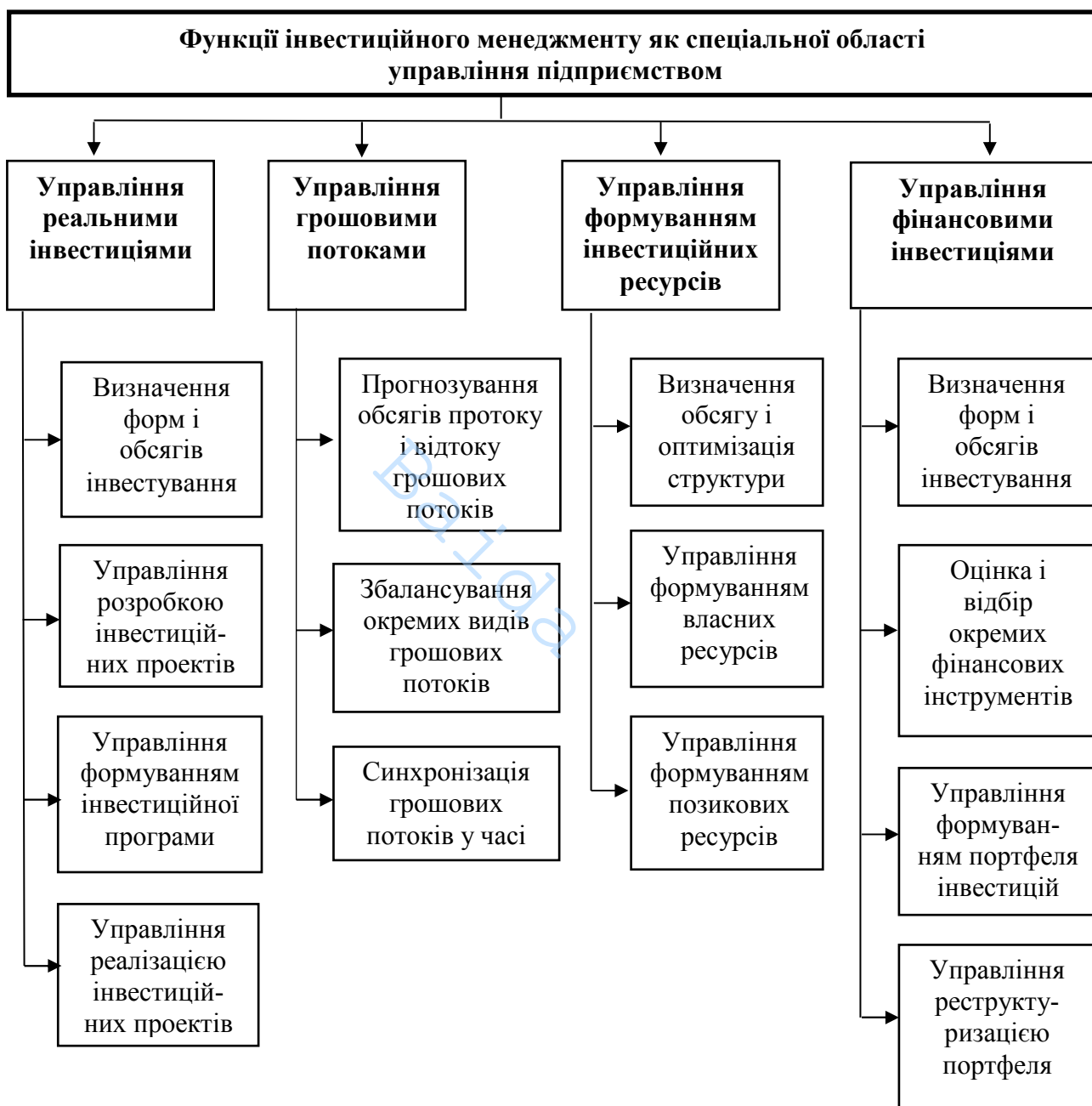

Рис. 1.6. Функції інвестиційного менеджменту

Ефективне управління інвестиційною діяльністю підприємства забезпечується реалізацією низки принципів (рис. 1.7) [68].

Рис. 1.7. Основні принципи управління інвестиційною діяльністю підприємства [68]

Процес управління інвестиційною діяльністю базується на певному механізмі. Механізм інвестиційного менеджменту представляє собою систему основних елементів, що регулюють процес розробки і реалізації інвестиційних рішень підприємства. Елементами механізму інвестиційного менеджменту є:

- державне нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства (законодавчі та нормативні акти держави);
- ринковий механізм регулювання інвестиційної діяльності підприємства (кон'юнктура інвестиційного ринку);
- внутрішній механізм регулювання окремих аспектів діяльності підприємства (статут, внутрішні нормативи підприємства);
- інформаційне забезпечення інвестиційного менеджменту (фінансові та статистичні звіти підприємства);
- методи управління інвестиціями;
- фінансові важелі (амортизаційні відрахування, ставки податків, валютні курси, ціна, відсоткові ставки, фінансові санкції, дисконт та ін.) [68].

Етапами здійснення процесу управління інвестиційною діяльністю є:

- дослідження чинників навколишнього середовища;
- формулювання інвестиційних цілей;
- визначення інвестиційної стратегії;
- розроблення та запровадження заходів щодо забезпечення реалізації інвестиційної стратегії;
- оцінювання результативності процесів управління інвестиційною діяльністю.

На процес управління інвестиційною діяльністю впливають чинники, підконтрольні підприємству (внутрішнє середовище), і чинники, що знаходяться поза сферою його впливу (зовнішнє середовище). Зовнішнє середовища подано макро- і мезорівнем (економічні, політичні, демографічні, соціальні, науково-технічні, соціальні, рівень конкуренції, кон'юнктура ринку, галузеві чинники). До чинників внутрішнього середовища належать виробничі, кадрові, фінансові, інноваційні, інформаційні, маркетингові тощо. Усі вищеперераховані чинники безпосередньо визначають процес здійснення управлінням інвестиційною діяльністю окремого суб'єкта господарювання у сучасних умовах [73].

Управління інвестиційною діяльністю здійснюється шляхом стратегічного, тактичного й оперативного управління.

Поняття «стратегічне управління» вживають у широкому та вузькому значенні. У вузькому значенні стратегічне управління інвестиційною діяльністю – це розробка стратегії на 3–5 років [48], тоді як у широкому розумінні стратегічне управління інвестиційною діяльністю визначають як базовий елемент, що «включає тактичне управління, яке здійснюється шляхом формування інвестиційного портфеля компанії, та оперативне управління інвестиційною діяльністю через оперативне керування окремими інвестиційними проектами та програмами» [56].

Структурно-логічну схему стратегічного управління інвестиційною діяльністю підприємства як базового елемента управління інвестиційною діяльністю наведено на рис. 1.8 [25].

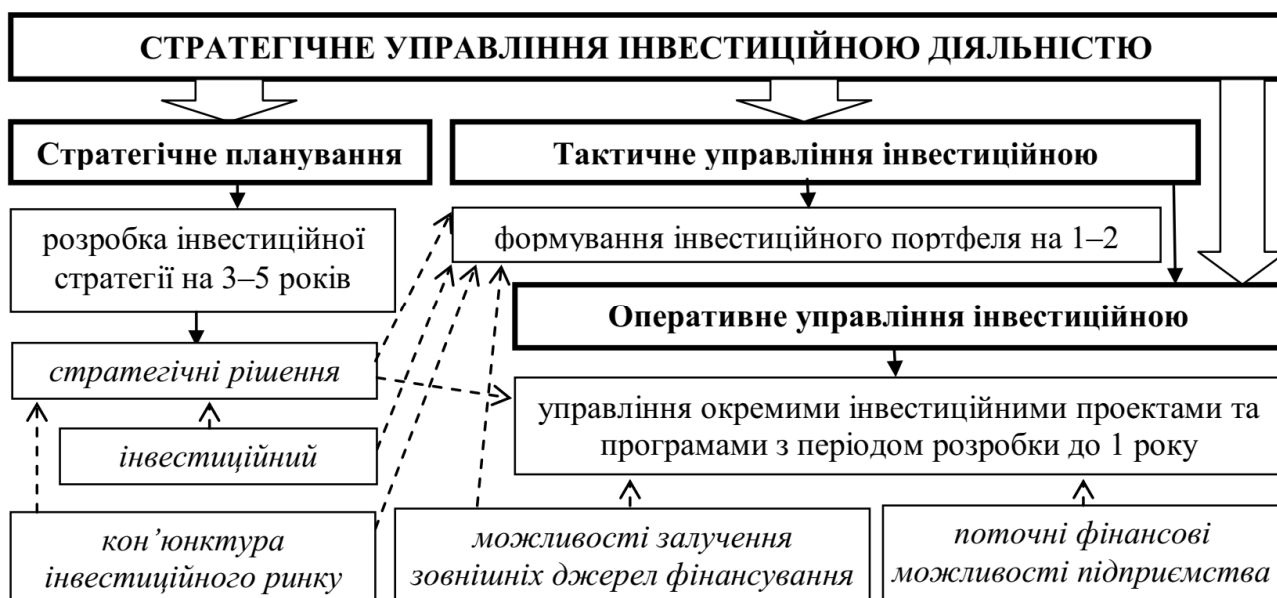

Рис. 1.8. Структурно-логічна схема стратегічного управління інвестиційною діяльністю підприємства [25]

Відповідно до сформованих стратегічних рішень і в межах поточних фінансових можливостей підприємства здійснюється тактичне управління інвестиційною діяльністю. У теорії менеджменту тактичне управління визначають як короткострокове управління, яке передбачає конкретні дії щодо реалізації намічених цілей, у процесі здійснення якого на базі наявної інформації відбувається постійне порівняння показників стратегічного плану з досягнутими за певний період результатами [19]. Тактичне управління пов'язується із формуванням інвестиційного портфеля на 1–2 роки. В якості інструментів тактичного управління інвестиційною діяльністю слід визначити тактичне планування й керівництво основними підрозділами підприємства, на які покладено функції реалізації інвестиційної стратегії. Таким чином, тактичне управління інвестиційною діяльністю включає планування, формування інвестиційного портфеля відповідно до поставлених стратегічних цілей та положень інвестиційної політики, а також управління ним, конкретні дії щодо розробки інвестиційних проектів.

Принциповою відмінністю оперативного управління інвестиційною діяльністю є те, що воно спрямоване на виконання поточних завдань реалізації інвестиційного проекту або вирішення проблем, що виникають у результаті

небажаних відхилень. Оперативне управління інвестиційною діяльністю слід досліджувати в двох аспектах:

1) оперативне управління реальними інвестиціями здійснюється в розрізі кожного інвестиційного проекту та спрямоване на реалізацією реальних інвестиційних проектів у передбачені терміни з метою забезпечення своєчасного повернення вкладених засобів у вигляді чистого грошового потоку (насамперед отримання передбаченого інвестиційного прибутку);

2) оперативне управління портфелем фінансових інвестицій, під яким розуміють обґрунтування і реалізацію управлінських рішень, котрі забезпечують дотримання цільового інвестиційного напрямку фінансового портфеля згідно з параметрами дохідності, ліквідності та ризику [69, с. 281].

В умовах вітчизняного інвестування власник має підвищений інтерес до власних грошей та їх використання, а кредитора цікавить повернення інвестованих ресурсів. Це вимагає паралельного здійснення двох оцінок:

- 1) економічної оцінки інвестиційного проекту в цілому;
- 2) оцінки економічної ефективності власного капіталу за умов повного виконання всіх зобов'язань перед позичальником.

Розрізняють два підходи до оцінки ефективності інвестицій. Перший підхід (традиційний) дає можливість оцінити ефективність усього бюджету капіталу. Другий підхід (метод власного капіталу) оцінює ефективність використання власних грошей інвестора. У першому випадку оцінюють грошові потоки для проекту і порівнюють їх із загальною сумою інвестицій, у другому випадку грошові потоки оцінюють тільки для власника і зіставляють їх із сумою власного капіталу, використововуваного для фінансування інвестицій.

На рис. 1.9 наведені характерні відмінності розглянутих підходів [16].

У практиці оцінки ефективності інвестиційних проектів, здійснюваних вітчизняними підприємствами, домінують запозичені іноземні методики.

До показників, що розраховуються без урахування вартості капіталу, відносять прибутковість продажів (СМ), норму прибутку на інвестиції (SRR), строк окупності інвестицій (PBP), точку беззбитковості (BEP) і точку

платоспроможності проекту (СВЕР). До показників, які розраховуються з урахуванням вартості капіталу, відносять: чисту поточну вартість інвестицій (NPV); індекс прибутковості інвестицій (PI); дисконтований строк окупності інвестицій (DPBP); внутрішню ставку прибутковості інвестицій (IRR).

Рис. 1.9. Підходи до оцінки ефективності інвестицій [16]

Інвестиційний проект вважається ефективним, якщо його прибутковість і ризик збалансовані в прийнятній для учасника проекту пропорції. Під «прибутковістю» слід розуміти економічну категорію, що характеризує співвідношення результатів і витрат інвестиційного проекту, яке можна описати за допомогою показників оцінки інвестиційного проекту. А ризик - це можливість настання несприятливої події, що призводить до різних втрат (наприклад, втрата майна, одержання доходів нижче очікуваного рівня тощо).

Існування ризику пов'язане з неможливістю прогнозувати майбутнє. Виходячи з цього, основними властивостями ризику є його приналежність до майбутньої невизначеності та залежність від результатів прогнозування і

планування, що істотно впливає на обґрунтованість і вмотивованість прийняття управлінських рішень. Ризик присутній практично у всіх сферах діяльності, тому точно й однозначно його сформулювати неможливо. Так, з точки зору періоду здійснення інвестиційного проекту, ризик представляє собою невизначеність, пов'язану з вартістю інвестицій наприкінці періоду. Як економічне явище, ризик – імовірність отримання несприятливого результату, або можлива втрата, викликана випадковими несприятливими подіями. Як несприятливий феномен, ризик – можлива небезпека втрат, викликана специфікою тих чи інших явищ природи і видів діяльності суспільства.

Ризики інвестиційного проекту підпадають під вплив надзвичайно широкого кола факторів, зокрема економічних, політичних, технічних, юридичних, природних, соціальних, виробничих тощо. Навіть якщо розглядати ризики, пов'язані з реалізацією тільки економічної складової проекту, перелік їх буде дуже великим: фінансові ризики; ризики, викликані коливаннями ринкової кон'юнктури; ризики коливання ділових циклів.

Існуючі сьогодні підходи до оцінки ризику можна звести до трьох груп: 1) ризик оцінюється як сума добутоків можливих збитків, зважених з урахуванням їх імовірності; 2) ризик оцінюється як сума ризиків від ухвалення рішення і ризиків зовнішнього середовища (незалежних від внутрішніх рішень); 3) ризик визначається як добуток імовірності настання негативної події та ступеня негативних наслідків [16].

При аналізі ризиків використовуються різні методи їх оцінки. До найбільш розповсюджених відносять: метод коригування норми дисконту; метод достовірних еквівалентів (коефіцієнтів вірогідності); аналіз чутливості критеріїв ефективності (NPV, IRR); метод сценаріїв; аналіз імовірнісних розподілів потоків платежів; метод дерева рішень; метод Монте-Карло (імітаційне моделювання) тощо.

Висновок до першого розділу

В першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто економічний зміст, та значення інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства, узагальнено класифікацію видів інвестицій, визначено джерела фінансування інвестицій, охарактеризовано мету, задачі, суб'єкти і об'єкти, функції, принципи та механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Інвестиції – це вкладення грошових, матеріальних та інтелектуальних цінностей в об'єкти господарської діяльності з метою прибутку або досягнення соціального чи екологічного ефекту. Під інвестиційною діяльністю розуміють цілеспрямовано здійснюваний процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за обраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) й забезпечення її реалізації.

Всі напрямки інвестиційної діяльності підприємств здійснюються за рахунок інвестиційних ресурсів, ефективне використання яких підвищує результативність виробництва, рівень конкурентоздатності продукції, сприяє динамічному розвитку економічних процесів. Усі інвестиційні ресурси, що формуються на підприємстві, можуть використовуватися у фінансовій, матеріальній, нематеріальній та трудовій формах. Джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства поділяють на власні, позикові і залучені.

Під управлінням інвестиційною діяльністю розуміють систему принципів та методів розроблення й реалізації управлінських рішень, що пов'язані з здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності. Етапами здійснення процесу управління інвестиційною діяльністю є: дослідження чинників навколишнього середовища; формулювання інвестиційних цілей; визначення інвестиційної стратегії; розроблення й запровадження заходів щодо забезпечення реалізації інвестиційної стратегії; оцінювання результативності процесів управління інвестиційною діяльністю. Управління інвестиційною діяльністю здійснюється шляхом стратегічного, тактичного й оперативного управління.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРТРАНСНАФТА»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика діяльності Акціонерного товариства «Укртранснафта»

Акціонерне товариство «Укртранснафта» було засноване відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 256 від 23 червня 2001 року на базі ДАТ «Магістральні нафтопроводи «Дружба» та ДАТ «Придніпровські магістральні нафтопроводи» (на цей час філії Товариства) з метою оптимізації роботи та розвитку нафтотранспортної системи України шляхом впровадження єдиної скоординованої державної політики в даній галузі, зокрема щодо диверсифікації напрямків постачання нафти до нафтопереробних підприємств України, а також розвитку транзитних напрямків транспортування через територію України [50].

У 2007 році згідно з рішенням акціонерів ВАТ «Укртранснафта» у складі Товариства створена філія «Південні магістральні нафтопроводи».

У зв'язку з приведенням Статуту та внутрішніх документів ВАТ «Укртранснафта» у відповідність до норм Закону України «Про акціонерні товариства» ВАТ «Укртранснафта» з 10 червня 2011 року перейменовано на Публічне акціонерне товариство «Укртранснафта», а з 21 травня 2018 року згідно рішення Загальних зборів акціонерів ПАТ «Укртранснафта» змінено тип Товариства з «публічного» на «приватне», а найменування Товариства змінено на Акціонерне товариство «Укртранснафта».

Юридична та фактична адреса компанії: вул. Московська 32/2, м. Київ, 01010, Україна.

Засновником та єдиним акціонером АТ «Укртранснафта» є Акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України». Компанія

знаходиться у бенефіціарній власності держави Україна, а «Нафтогаз України» здійснює контроль над АТ «Укртранснафта» шляхом участі у зборах акціонерів, за допомогою призначення генерального директора та членів Дирекції Товариства.

АТ «Укртранснафта» є єдиним оператором системи магістральних нафтопроводів України, має технічні можливості та надає послуги з транспортування нафти магістральними нафтопроводами по території України, її перевалки з/на морський транспорт, а також супутні при цьому послуги. Компанія забезпечує надійний та безпечний стан об'єктів системи магістральних нафтопроводів України, підтримує їх в належному технічному стані та веде інвестиційну політику спрямовану на модернізацію та реконструкцію основних засобів.

Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД:

- 49.50 Трубопровідний транспорт;
- 19.20 Виробництво продуктів нафтоперероблення;
- 42.21 Будівництво трубопроводів.

Основними послугами АТ «Укртранснафта» є транспортування нафти магістральними трубопроводами, перевалка нафти, зберігання нафти в резервуарних парках, приймання, здавання та оперативне зберігання нафти.

Додаткові послуги АТ «Укртранснафта»: надання маневрових та буксирувальних послуг суднами Товариства; надання послуг з перевезення автомобільним транспортом; проектування, монтаж, ТО засобів протипожежного захисту та систем опалення, оцінка протипожежного стану; організація та проведення спортивних занять професіоналів і любителів спорту; послуги з деревообробки та реалізації столярних виробів; діяльність, пов'язана зі створенням об'єктів архітектури; послуги з переробки шкіри; надання послуг з охорони громадян; надання послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності; надання послуг із централізованого водопостачання та водовідведення; надання послуг фіксованого телефонного зв'язку та каналів

електрозв'язку; виробництво, постачання, транспортування теплової енергії магістральними та місцевими тепловими мережами; посередницька діяльність митного брокера; переробка та реалізація м'ясо-ковбасних виробів; пошиття та реалізація швейних виробів; виробництво цегли.

Основним видом послуг, що надає АТ «Укртранснафта» є послуги з транспортування нафти трубопроводами як на НПЗ України так і транзитом по її території. Основними замовниками послуг з транспортування нафти є ПАТ «Транснефть» (транзитне транспортування), ПАТ «Укртатнафта» та ПАТ «Укрнафта» (транспортування на НПЗ України).

Система магістральних нафтопроводів (МН) - комплекс технологічно пов'язаних трубопроводів, що функціонує як єдина система, до складу якої входять трубопроводи з усіма об'єктами і спорудами, призначеними для транспортування нафти з районів її видобутку до місць її переробки або відвантаження на інші види транспорту.

Система Магістральних нафтопроводів України включає: 19 нафтопроводів, морський нафтовий термінал (МНТ) «Південний», а також 28 нафтоперекачувальних станцій, резервуарні парки, системи електропостачання, захисту від корозії, телемеханіки, технологічного зв'язку, протипожежні та протиерозійні споруди.

Загальна довжина системи магістральних нафтопроводів включає в себе 4767,3 км нафтопроводів в однопітквовому виразі, що відповідає 3506,7 км по трасі, діаметром до 1220 мм включно. Транспортування нафти забезпечує 51 нафтоперекачувальна станція (НПС), на яких експлуатується 176 насосних агрегатів, що розташовані на 28 майданчиках, продуктивністю до 12 500 м³/год з електроприводами загальною потужністю 357,6 тисяч кВт.

Для приймання та зберігання нафти, а також забезпечення можливості регулювання режимів перекачування нафти та безперебійної роботи МН, на території одинадцяти резервуарних парків НПС розташовано 79 резервуарів з номінальною ємністю від 1 000 до 75 000 м³. Сумарна номінальна ємність резервуарів складає 1 083 тисячі м³.

АТ «Укртранснафта» експлуатує магістральні нафтопроводи загальною довжиною 3,5 тис. км (4,8 тис. км в однострижковому виконанні), які пролягають по території 19 областей України.

В західному регіоні розташована південна гілка нафтопроводу «Дружба», що пролягає від кордону з Республікою Білорусь до кордонів із Словаччиною та Угорщиною, а також нафтопроводи від місць видобутку української нафти у Львівській та Івано-Франківській областях до нафтопереробних підприємств Публічного акціонерного товариства «Нафтопереробний комплекс «Галичина» і Публічного акціонерного товариства «Нафтохімік Прикарпаття».

В східних регіонах України Товариство експлуатує нафтопроводи, які забезпечують приймання нафти, яка видобувається в Полтавській, Сумській і Чернігівській областях, а також нафти з портів Одеса та Південний, для подальшого транспортування до Публічного акціонерного товариства «Укртатнафта» (м. Кременчук).

В південному регіоні розташований Морський нафтовий термінал «Південний» (м. Южне, Одеської обл.), з якого нафта може постачатися як на Кременчуцький НПЗ, так і нафтопроводом "Одеса-Броди" до системи нафтопроводів "Дружба" для споживачів країн Європи.

Крім того, Товариство може здійснювати приймання нафти із системи нафтопроводів Російської Федерації, а також постачання нафти трубопровідним транспортом для потреб Лисичанського, Одеського та Херсонського НПЗ. Однак зазначені маршрути на сьогоднішній день не задіяні.

Товариство веде транспортування нафти сорту Urals транзитом через територію України в напрямку Словаччини, Чехії та Угорщини, транспортує азербайджанську нафту сорту Azeri Light за маршрутом Одеса-Кременчук та українську нафту вітчизняного видобутку від місць промислу до нафтопереробних підприємств України.

Потужність магістральних нафтопроводів Товариства розрахована на забезпечення поставок нафти на Одеський, Кременчуцький, Лисичанський та Херсонський нафтопереробні підприємства. На сьогоднішній день стабільно

працює лише Кременчуцький НПЗ. Зупинка українських нафтопереробних підприємств та значна частка імпортованих нафтопродуктів на ринку України безпосередньо впливає на діяльність Товариства та призвело до суттєвого зниження завантаженості системи МН.

За 2019 рік нафтопроводами АТ «Укртранснафта» було протранспортовано 15 508,9 тис. т нафти, в тому числі 13 126,6 тис. т транзитом до нафтопереробних підприємств Центральної Європи, 1 474,2 тис. т нафти вітчизняного видобутку, 908,0 тис. т імпортованої нафти в напрямку НПЗ України та 64,9 тис. т власної нафти, що була реалізована протягом звітнього періоду, до місця розташування кінцевого покупця.

Чистий дохід АТ «Укртранснафта» від послуг з транспортування нафти у 2019 році склав 3 576,7 млн. грн. Крім цього, у 2019 році Товариством отримано інші операційні доходи в сумі 973,0 млн. грн., в тому числі 896,7 млн. грн. доходу (нетто) від реалізації надлишкових запасів нафти (71,0 тис. т) в рамках заходів із підвищення ефективності використання наявних активів. Основні фінансові показники за напрямками діяльності АТ «Укртранснафта» за 2019 рік представлені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Дохід від реалізації та валовий прибуток/(збиток) за напрямками
АТ «Укртранснафта» за 2019 рік, тис. грн.

Показники	Транспортування на НПЗ	Транзит та резервування потужностей	Всього
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	196 092	3 380 568	3 576 660
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(795 479)	(1 392 962)	(2 188 441)
Валовий прибуток/(збиток)	(599 387)	1 987 606	1 388 219

Обсяг транспортованої нафти за результатами десяти місяців 2020 року становить 13,2 млн тонн, що на 4,9% більше порівняно з аналогічним періодом минулого року. Зокрема, обсяг транспортування нафти для НПЗ України у

січні-жовтні 2020 р. становить 2,2 млн тонн (на 9,8% більше, ніж за цей період у 2019 р.), а транзит – 11,1 млн тонн (на 4% більше порівняно з аналогічним періодом 2019 р.). Загальний обсяг транспортування нафти у жовтні 2020 року зменшився порівняно із жовтнем минулого року на 3,5% — до 1,4 млн тонн. Зокрема, знизився транзит нафти трубопровідним транспортом через територію України на 7,3% – до 1,2 млн тонн. При цьому зріс обсяг транспортування нафти на НПЗ України на 19% – до 250,8 тис. тонн нафти. З них компанія протранспортувала на НПЗ 113,3 тис. тонн української нафти та 137,5 тис. тонн – азербайджанської (Azeri).

До складу АТ «Укртранснафта» входять виробничі підрозділи, які безпосередньо забезпечують експлуатацію об'єктів магістральних нафтопроводів:

- бази виробничого обслуговування: БВО «Львів», БВО «Кременчук», БВО «Херсон»;

- лінійно-виробничі диспетчерські станції: ЛВДС «Сколе» у складі НПС «Солочин», ЛВДС «Броди», ЛВДС «Дрогобич» у складі НПС «Долина, ЛВДС «Глинсько – Розбишівська» у складі: НПС «Головашівка», НПС «Гнідинці», ЛВДС «Кременчук» у складі: НПС «Пролетарська», НПС «Широке», НПС «Перещепино», ЛВДС «Лисичанськ» у складі: НПС «Великоцьк», НПС «Новоайдар», НПС «Луганська»;

- нафтоперекачувальні станції: НПС «Новини», НПС «Чижівка», НПС «Жулин», НПС «Плещівка», НПС «Куровичі», НПС «Кам'яногірка», НПС «Степова», НПС «Миколаївська», НПС «Андріївка», НПС «Снігурівка», НПС «Августівка»;

- інші виробничі підрозділи: Закарпатська дільниця, МНТ «Південний».

АТ «Укртранснафта» має такі відокремлені підрозділи: представництва в Республіці Білорусь (Білорусь, Мозир), в Словацькій Республіці та країнах Центральної Європи (Словаччина, м. Скалиця), Пункт здачі нафти "Будковце" (Словаччина, м. Міхаловці), Пункт здачі нафти «Фенешлітке» (Угорщина, м. Кішварда).

Обсяги фінансування робіт згідно з затвердженим планом фінансування на 2019 рік склали 28,8 тис. грн.

Стратегічні напрямки розвитку АТ «Укртранснафта»:

- збільшення обсягів транспортування нафти магістральними нафтопроводами;
- забезпечення надійного та безперебійного транспортування нафти на нафтопереробні підприємства України та транзитом до європейських споживачів;
- диверсифікація джерел і маршрутів постачання нафти в Україну та її транзиту територією України з метою посилення енергетичної безпеки держави;
- дотримання найвищих стандартів якості послуг з транспортування нафти територією України;
- забезпечення надійного функціонування та комплексного розвитку національної нафтотранспортної системи шляхом реалізації перспективних інвестиційних проектів [50].

Основні економічні показники діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Основні економічні показники діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр.

№ п/п	Показники	2017р.	2018р.	2019р.	У % 2018р./ 2017р.	У % 2019р./ 2018р.
1	2	3	4	5	6	7
1	Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), тис. грн.	5378788	6080913	5436523	113,1	89,4
2	Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн.	14861858	11829585,5	8670925,5	79,6	73,3
3	Середньорічна вартість залишків оборотних засобів, тис. грн.	5788176,5	4894616,0	3308241,0	84,6	67,6
4	Чистий прибуток, тис. грн.	2141253	1463239	779943	68,3	53,3
5	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	4258	3917	3604	92,0	92,0
6	Фонд оплати праці, тис. грн.	728259,0	1014138,9	1182824,2	139,3	116,6
7	Фондовіддача 1:2	0,36	0,51	0,63	142,0	122,0
8	Фондомісткість 2:1	2,76	1,95	1,59	70,4	82,0

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7
9	Рентабельність основних засобів, % 4:2	14,41	12,37	8,99	85,9	72,7
10	Коефіцієнт оборотності 1:3	0,93	1,24	1,64	133,7	132,3
11	Коефіцієнт завантаження 3:1	1,08	0,80	0,61	74,8	75,6
12	Тривалість обороту, оборотів 360:10	387,40	289,77	219,07	74,8	75,6
13	Рентабельність оборотних засобів, % 6:3	36,99	29,89	23,58	80,8	78,9
14	Продуктивність праці, тис. грн./чол. 1:5	1263,2	1552,4	1508,5	122,9	97,2
15	Трудомісткість продукції, н.-год. 5:1	0,0008	0,0006	0,0007	81,4	102,9
16	Фондоозброєність праці, грн./чол. 2:5	3490,34	3020,06	2405,92	86,5	79,7
17	Зарплатомісткість продукції, тис. грн. 6:1	0,14	0,17	0,22	123,2	130,5

З табл. 2.2 можна зробити висновок, що обсяг реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зріс у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 13,1%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 10,6%. Середньорічна вартість основних виробничих засобів зменшилась у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 20,4%, а у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 26,7%. Чистий прибуток в 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшився на 31,7%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 46,7%. Середньооблікова чисельність штатних працівників АТ «Укртранснафта» за 2019 рік склала 3604 осіб, що на 8% менше 2018 р., а середня кількість позаштатних працівників, які працюють за сумісництвом та надають послуги за договорами цивільно-правового характеру, становила 62 особи.

Фонд оплати праці в 2019 р. становив 1 182 824,2 тис. грн., що на 16,6% більше фонду оплати праці в 2018 р., що забезпечено за рахунок планового підвищення окладів працівників до ринкового рівня. Кадрова програма АТ «Укртранснафта» спрямована на забезпечення рівня кваліфікації працівників його операційним потребам: збереження трудових ресурсів Товариства в умовах високої конкуренції серед професіоналів на ринку праці України; вдосконалення корпоративних заходів, що регулюють ефективність трудових

відносин, стабільність трудових колективів тощо; забезпечення безперервного підвищення кваліфікації і підготовки персоналу як процедури розвитку трудового потенціалу Товариства; вдосконалення та впровадження нових форм оцінки роботи персоналу і його мотивації з врахуванням індивідуального внеску у результати фінансово-господарської діяльності Товариства.

Показник фондівдачі АТ «Укртранснафта» в 2018 р. збільшився порівняно з 2017 р. на 42% і становив 0,51. В 2019 р. фондівдача збільшилася порівняно з 2018 р. на 22% і склала 0,63, це означає, що на 1 гривню основних засобів припадало 0,63 грн. реалізованої продукції (робіт, послуг). Фондомісткість в 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшилася на 29,6%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшилася на 18% і становила 1,59. Вона показує, що 1,59 грн. основних виробничих засобів в середньому використовується на підприємстві для випуску продукції вартістю в 1 грн. Збільшення показника фондівдачі і зменшення фондомісткості в 2019 році свідчать про підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. Рентабельність основних засобів, що визначає ступінь ефективного використання основних засобів підприємства, зменшилася в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 14,1% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. на 27,3% і склала 8,99%.

Коефіцієнт оборотності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр., який показує число обертів, що роблять оборотні кошти за період, що аналізується, збільшився в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 33,7%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 32,3%. Відповідно коефіцієнт завантаження зменшився в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 25,2% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. на 24,4%. Тривалість обороту, яка показує середній період, протягом якого кошти, вкладені в господарську діяльність, проходять усі стадії одного кругообігу, зменшилася в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 25,2% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 24,4% і склала 219 оборотів. Рентабельність оборотних засобів в 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшилася на 19,2% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 21,1%, що пов'язане з зменшенням величини чистого прибутку.

Продуктивність праці збільшилася в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 22,9%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшилася на 2,8% і склала 1508,5 тис. грн./чол. В свою чергу трудомісткість продукції зменшилася на 18,6% в 2018 р. порівняно з 2017 р. та зросла в 2019 р. порівняно з 2018 р. на 2,9%. Фондоозброєність праці, яка характеризує ступінь забезпечення робітників основними виробничими фондами і показує скільки основних засобів приходить на одного працюючого, в 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшилась на 13,5%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 30,3% і склала 2405,92 тис. грн./чол. Зарплатомісткість продукції збільшилася в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 23,2% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. зросла ще на 30,5%.

Аналіз показників фондівіддачі, фондомісткості, рентабельності основних засобів, коефіцієнта оборотності, завантаження, рентабельності оборотних засобів, продуктивності праці, трудомісткості продукції, фондоозброєності праці АТ «Укртрансффта» свідчить про ефективне використання основних і оборотних засобів та трудових ресурсів підприємства.

Далі проаналізуємо собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) за 2017 -2019 рр., що представлена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)

АТ «Укртрансффта» за 2017-2019 рр.

№ п/п	Показники	2017р.	2018р.	2019р.	У % 2018р./ 2017р.	У % 2019р./ 2018р.
1	Витрати на персонал та відповідні соціальні нарахування	505225	643871	713662	127,4	110,8
2	Амортизація	713030	819624	520606	114,9	63,5
3	Витрати на електроенергію	189595	193305	247991	102,0	128,3
4	Податки, крім податку на прибуток	245376	244955	233640	99,8	95,4
5	Матеріали та паливо	126966	106036	107783	83,5	101,6
6	Діагностика та дефектоскопія	6925	118340	56186	1708,9	47,5
7	Транспортні витрати	80231	75576	6061	94,2	8,0
8	Інше	77797	219601	302512	282,3	137,8
	Всього	1945145	2421308	2188441	124,5	90,4

До складу статті «Податки, крім податку на прибуток», включено рентну плату за послуги з транспортування та транзиту нафти магістральними нафтопроводами, яка розраховується виходячи із обсягів фактично протранспортованої сирової нафти.

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зросла у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 24,5%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшилася на 9,6%. Найбільшу частку в структурі собівартості займають Витрати на персонал та відповідні соціальні нарахування і витрати на амортизацію основних засобів.

2.2. Оцінка фінансового стану досліджуваного підприємства

Фінансовий стан підприємства визначається як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні можливості підприємства. Він залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності.

Проаналізуємо фінансовий стан АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. на основі форм його фінансової звітності: ф.1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан), ф.2 «Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупний дохід) та ф.3 «Звіт про рух грошових коштів» (додатки А-Е).

Важливим напрямом загального оцінювання фінансового стану суб'єкта господарювання є аналіз його майнового стану за інформацією форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)». Майновий стан – це одна з характеристик фінансового стану підприємства, за допомогою якої оцінюється склад, розміщення, структура та динаміка активів (майна) і пасивів (власного капіталу та зобов'язань).

Розмір активів АТ «Укртранснафта» станом на 01.01.2020 становить 12 729,9 млн. грн.; власний капітал становить 10 951,7 млн. грн. (або 86% від розміру активів). Довгострокові зобов'язання товариства станом на початок 2020 року становлять 1 210,9 млн. грн., у т. ч. відстрочених податкових

зобов'язань 1 168,6 млн. грн. Короткострокові зобов'язання АТ «Укртранснафта» становили 567 млн. грн. Основні складові поточних зобов'язань станом на 01.01.2020 наступні: поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами 282,3 млн. грн., поточна кредиторська заборгованість з бюджетом 67,5 млн. грн., поточні забезпечення 115,9 млн. грн., інші поточні зобов'язання 45,5 млн. грн.

Розглянемо оцінку вартості майна АТ «Укртранснафта» та його структуру за 2017-2019 рр. за даними табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Загальна оцінка вартості майна АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр.

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	У % 2018р./ 2017р.	У % 2019р./ 2018р.
Усього майна, тис. грн.	20659734	14200847	12729726	68,7	89,6
У тому числі: необоротні активи, тис. грн.	15177405	9893944	10420147	65,2	105,3
% до майна	73,46	69,67	81,86	-	-
оборотні активи, тис. грн.	5482329	4306903	2309579	78,6	53,6
% до майна	26,54	30,33	18,14	-	-

З табл. 2.4 видно, що вартість майна АТ «Укртранснафта» зменшилась на 31,3% в 2018 р. порівняно з 2017 р. і на 10,4% в 2019 р. порівняно з 2018 р. Це відбулося за рахунок зниження вартості необоротних активів у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 34,8% та збільшення в 2019 р. порівняно з 2018 р. на 5,3%. Вартість оборотних активів зменшилась в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 21,4%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшилася на 46,6%. Необоротні активи в загальній сумі майна становили в 2017 р. 73,46%, в 2018 р. 69,67%, а в 2019 р. 81,86%. В 2017 р. частка оборотних активів у загальній вартості майна становила 26,54%, в 2018 р. – 30,33%, в 2019 р. – 18,14%. Отже, частка оборотних активів в структурі майна підприємства в 2019 р. знизилася.

Для оцінки майнового стану розраховують показники, представлені в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Методика розрахунку показників оцінки майнового стану підприємства

№ п/п	Показники	Формула для розрахунку
1	Коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\text{Знос}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$
2	Коефіцієнт придатності основних засобів	$\frac{\text{Залишкова вартість основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$
3	Коефіцієнт оновлення основних засобів	$\frac{\text{Балансова вартість основних засобів, які надійшли за період, що аналізується}}{\text{Балансова вартість основних засобів на кінець аналізованого періоду}}$
4	Коефіцієнт вибуття основних засобів	$\frac{\text{Балансова вартість основних засобів, які вибули за період, що аналізується}}{\text{Балансова вартість основних засобів початку періоду, що аналізується}}$

Розрахуємо показники оцінки майнового стану АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр., зведемо розраховані показники в табл. 2.6 та проаналізуємо їх.

Таблиця 2.6

Показники оцінки майнового стану АТ «Укртранснафта»
за 2017-2019 рр.

№ п/п	Показники	2017р.	2018р.	2019р.	У % 2018р./ 2017р.	У % 2019р./ 2018р.
1	Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	14857956	14957416	8764236	100,7	58,6
2	Надійшло основних засобів за рік, тис. грн.	196413	190461	1248481	97,0	655,5
3	Вибуло основних засобів за рік, тис. грн.	1249270	91001	7441661	7,3	8177,6
4	Залишкова вартість основних засобів на кінець року, тис. грн.	14746261	8912910	8428941	60,4	94,6
5	Сума зносу, тис. грн.	111695	6044506	335295	5411,6	5,5
6	Коефіцієнт зносу основних засобів	0,01	0,40	0,04	5375,6	9,5
7	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,99	0,60	0,96	60,0	161,4
8	Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,01	0,01	0,14	96,3	1118,7
9	Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,08	0,01	0,50	7,8	8123,2

З таблиці 2.6 видно, що у 2018 р. коефіцієнт зносу основних засобів, що характеризує ту частину вартості основних засобів, що списано на витрати виробництва в попередніх періодах, зріс порівняно з 2017 р. на 5275,6% і становив 0,4. В 2019 р. порівняно з 2018 р. коефіцієнт зносу зменшився на 90,5% і становив 0,04. Він показує, що основні засоби АТ «Укртранснафта» спрацьовані на 4%.

Коефіцієнт придатності основних засобів, що характеризує частку не перенесеної на створюваний продукт вартості, становив в 2018 р. 0,6, що на 40% менше показника 2017 р., а в 2019 р. коефіцієнт придатності збільшився порівняно з 2018 р. на 61,4% і становив 0,96, що свідчить про високий технічний стан більшості основних засобів підприємства.

Коефіцієнт оновлення основних засобів зменшився в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 3,7%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшився на 1018,7% і склав 0,14. Коефіцієнт вибуття основних засобів зменшився в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 92,2%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зріс на 8023,2% і склав 0,5, це свідчить про те, що оновлення основних засобів відбувається високими темпами.

Для оцінювання ступеня ліквідності підприємства використовують різні відносні показники ліквідності, що різняться набором ліквідних засобів, які використовують для покриття короткотермінових зобов'язань.

Ліквідність підприємства характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти та їх еквіваленти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості. Аналіз ліквідності здійснюється на підставі порівняння обсягу поточних зобов'язань із наявністю ліквідних коштів.

Платоспроможність характеризує спроможність підприємства своєчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання, які впливають із кредитних та інших операцій грошового характеру, що мають певні терміни сплати.

Основні показники ліквідності та платоспроможності підприємства характеризується коефіцієнтами, наведеними в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Методика розрахунку показників ліквідності та платоспроможності

№ п/п	Показники	Формула для розрахунку
1	Величина власних оборотних коштів, тис. грн.	Власний капітал + Довгострокові зобов'язання – Основні засоби
2	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	$\frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти, розрахунки та інші активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$
5	Чистий оборотний капітал, тис. грн.	Оборотні активи – Поточні зобов'язання
6	Частка оборотних засобів в активах	$\frac{\text{Поточні активи}}{\text{Усього господарських коштів (нетто)}}$

Розрахуємо показники ліквідності та платоспроможності для АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр., зведемо розраховані показники в табл. 2.8 та проаналізуємо їх.

Таблиця 2.8

Показники ліквідності та платоспроможності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр.

№ п/п	Показники	2017р.	2018р.	2019р.	У % 2018р./ 2017р.	У % 2019р./ 2018р.
1	Величина власних оборотних засобів, тис. грн.	4087777	4467493	3733719	109,3	83,6
2	Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності (покриття)	3,00	5,25	4,07	174,8	77,6
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,83	2,83	0,74	154,6	26,1
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,69	2,72	0,52	161,1	19,0
5	Чистий оборотний капітал, тис. грн.	3656633	3486459	1742513	95,3	50,0
6	Частка оборотних засобів в активах	0,27	0,30	0,18	114,3	59,8

Як видно з табл. 2.8 показники ліквідності АТ «Укртранснафта» мають гарні значення, але погіршилися в 2019 р. порівняно з 2017 і 2018 рр., що є

негативною динамікою для розвитку підприємства. Зокрема, величина власних оборотних засобів зменшилася в 2019 р. порівняно з 2018 р. на 16,4%.

Коефіцієнт загальної ліквідності в 2018 р. збільшився порівняно з 2017 р. на 74,8%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 32,4% і на кінець 2019 р. становив 4,07 при нормативному значенні більше 1. Це означає, що ресурсів підприємства достатньо для погашення його поточних зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2018 р. зріс порівняно з 2017 р. на 54,6%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 73,9% і на кінець 2019 р. становив 0,74 при нормативному значенні 0,6-0,8. Це свідчить про достатню платоспроможність підприємства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2018 р. збільшився порівняно з 2017 р. на 61,1%, а в 2019 р. в порівнянні з 2018 р. зменшився на 80,1% і на кінець року склав 0,52 при нормативному значенні більше 0. Це означає, що 0,52% короткострокових зобов'язань підприємства може бути погашено за рахунок грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень. Чистий оборотний капітал зменшився в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 4,7%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 50%. Частка оборотних засобів в активах підприємства в 2018 р. зросла порівняно з 2017 р. на 14,3%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. частка оборотних засобів в активах підприємства зменшилася на 40,2% і склала 0,18.

Аналіз фінансової звітності АТ «Укртранснафта» станом на 31.12.2019 свідчить про те, що поточні активи підприємства в декілька разів перевищують поточні зобов'язання, що свідчить про те, що підприємство здатне не тільки сплатити поточні борги, але й має в своєму розпорядженні достатні фінансові ресурси для розширення діяльності і здійснення інвестицій.

Фінансова стійкість – визначається ефективним формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів. Показники фінансової стійкості розраховуються за формулами, представленими в табл. 2.9.

Методика розрахунку відносних показників фінансової стійкості

№ п/п	Показники	Формула для розрахунку
1	Коефіцієнт автономії	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Капітал}}$
2	Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{Капітал}}{\text{Власний капітал}}$
3	Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}}$
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$
5	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}}$
6	Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$
7	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$

Розрахуємо основні показники фінансової стійкості АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр., зведемо розраховані показники в табл. 2.10 та проаналізуємо їх.

Таблиця 2.10

Показники фінансової стійкості АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр.

№ п/п	Показник	2017р.	2018р.	2019р.	У % 2018р./ 2017р.	У % 2019р./ 2018р.
1	Коефіцієнт автономії	0,80	0,84	0,86	105,0	102,1
2	Коефіцієнт фінансової залежності	1,25	1,19	1,16	95,3	98,0
3	Коефіцієнт фінансового ризику	0,25	0,19	0,16	75,9	87,2
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,09	0,21	0,05	225,5	23,1
5	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,148	0,142	0,12	96,4	81,6
6	Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	0,12	0,11	0,10	88,4	94,5
7	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,52	0,55	0,51	104,8	93,6

З таблиці 2.10 видно, що коефіцієнт автономії АТ «Укртрансффта» збільшився в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 5%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. на 2,1%, що свідчить про збільшення частки власного капіталу в структурі балансу. Коефіцієнт фінансової залежності обернений до коефіцієнта фінансової незалежності. Значення коефіцієнта в 2019 р. 1,16 показує, що на гривню власних коштів припадає 1,16 грн. активів підприємства. Цей коефіцієнт зменшився в 2018 порівняно з 2017 р. на 4,7% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. на 2%.

Коефіцієнт фінансового ризику, який характеризує, скільки позикових коштів підприємство залучило на 1 грн. власного капіталу, становив в 2019 р. 0,16, що на 12,8% менше показника 2018 р., що показує зниження ризику вкладення капіталу в це підприємство.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу в 2018 р. збільшився порівняно з 2017 р. на 125,5% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 76,9%. Нормативне значення коефіцієнту маневреності 0,5 і більше, тому в даному випадку зниження значення коефіцієнту свідчить про зменшення у підприємства можливостей фінансового забезпечення виробничої та інших видів діяльності, проведення розрахунків з кредиторами. Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень в 2018 р. зменшився порівняно з 2017 р. на 3,6%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 18,4%. Коефіцієнт довгострокового залучення коштів зменшився в 2018 р. порівняно з 2017 р. на 11,6%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. на 5,5%. Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел в 2018 р. порівняно з 2017 р. зріс на 4,8%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 6,4%.

Ділова активність відображає рівень ефективності використання матеріальних, трудових, фінансових і інших ресурсів і в той же час характеризує якість управління, а також можливості потенційного розвитку підприємства. Позитивна динаміка цих показників сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства. Група показників ділової активності включає показники оборотності, які мають велике значення для оцінки фінансового

стану організації – загальна оборотність активів, оборотність власного капіталу, оборотність банківських активів, оборотність оборотних активів. Це обумовлено тим, що із збільшенням швидкості обороту капіталу збільшується прибуток, який надходить від операцій страхування, інвестиційної та іншої діяльності.

Ділову активність можна проаналізувати за допомогою наступних коефіцієнтів, представлених в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Методика розрахунку показників ліквідності та платоспроможності

№ п/п	Показники	Формула для розрахунку	Оптимальне значення
1	Прибуток на 1 грн. реалізованої продукції	Відношення прибутку від реалізації до обсягу реалізації	більше 20 коп.
2	Коефіцієнт ділової активності	Відношення обсягу реалізації до середньої величини валюти балансу	більше 1
3	Оборотність коштів в розрахунках, оборотів	Відношення чистого доходу до загальної суми дебіторської заборгованості	більше 18
4	Оборотність коштів в розрахунках, днів	Відношення кількості днів в періоді до коефіцієнта обертання обігових коштів	менше 20 днів
5	Оборотність виробничих запасів, оборотів	Відношення доходу від реалізації без врахування ПДВ та собівартості реалізованої продукції до суми середніх виробничих запасів	більше 8 оборотів
6	Оборотність виробничих запасів, днів	Відношення кількості днів в році до показнику оборотності виробничих запасів, оборотів	менше 45 днів
7	Тривалість операційного циклу	Сума показників оборотності коштів у розрахунках, днів та оборотності виробничих запасів, днів	менше 60 днів
8	Оборотність оборотних засобів, оборотів	Відношення доходу від реалізації продукції до середньої суми оборотних активів	більше 7 оборотів
9	Оборотність оборотних засобів, днів	Відношенню кількості днів в періоді до коефіцієнта оборотності оборотних засобів	менше 52 днів
10	Оборотність власного капіталу, оборотів	Відношення доходу від реалізації продукції до середньої суми власного капіталу	більше 8 оборотів
11	Оборотність активів, обороти	Відношенням суми доходу від реалізації продукції до суми активів підприємства	більше 5 оборотів

Розрахуємо основні показники ділової активності для АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр., зведемо розраховані показники в табл. 2.12 та проаналізуємо їх.

Таблиця 2.12

Показники ділової активності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр.

№ п/п	Показники	2017р.	2018р.	2019р.	У % 2018р./ 2017р.	У % 2019р./ 2018р.
1	Прибуток на 1 грн. реалізованої продукції (коп.)	0,34	0,24	0,26	69,7	106,9
2	Коефіцієнт ділової активності	0,25	0,35	0,40	137,4	115,7
3	Оборотність коштів в розрахунках (обороті)	15,0	51,51	48,95	343,3	95,0
4	Оборотність коштів в розрахунках (дні)	387,4	289,77	219,07	74,8	75,6
5	Оборотність виробничих запасів (обороті)	0,86	0,71	0,72	82,3	101,7
6	Оборотність виробничих запасів (дні)	143,82	121,86	128,17	84,7	105,2
7	Тривалість операційного циклу (дні)	531,22	411,63	347,24	77,5	84,4
8	Оборотність оборотних засобів (обороті)	0,93	1,24	1,64	133,7	132,3
9	Оборотність оборотних засобів (дні)	387,4	289,77	219,07	74,8	75,6
10	Оборотність власного капіталу (оборотів)	0,22	0,27	0,31	125,6	115,1
11	Оборотність капіталу (активів) (оборотів)	0,18	0,22	0,27	124,3	119,5

Аналіз показників ділової активності АТ «Укртранснафта» свідчить про покращення показників його ділової активності. Зокрема у 2019 р. порівняно з 2018 р. зросли прибуток на 1 грн. реалізованої продукції, коефіцієнт ділової активності, оборотність виробничих запасів, оборотність оборотних засобів, оборотність власного капіталу та оборотність капіталу.

Рентабельність характеризує рівень прибутковості; вона більшою мірою, аніж прибуток, характеризує кінцеві результати діяльності підприємства. Рентабельність дозволяє зіставити ефективність роботи різних підприємств, прибутковість різних видів продукції тощо. При розрахунках показників рентабельності, пов'язаних з виробництвом і реалізацією продукції, як прибуток повинен використовуватися прибуток від виробництва або реалізації продукції, оскільки лише він характеризує виробничу діяльність підприємства.

Показники рентабельності розраховуються за формулами, представленими в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Методика розрахунку показників рентабельності

№ п/п	Показники	Формула для розрахунку	Характеристика
1	Рентабельність майна (активів) (P_a)	$P_a = \Pi_{\text{ч}} / K_A \times 100$	$\Pi_{\text{ч}}$ - чистий прибуток підприємства за рік; K_A - середньорічна вартість активів
2	Рентабельність власного капіталу ($P_{\text{вк}}$)	$P_{\text{вк}} = \frac{\Pi_{\text{ч}}}{K_{\text{в}}} \cdot 100$	$\Pi_{\text{ч}}$ - чистий прибуток підприємства; $K_{\text{в}}$ - середня вартість власного капіталу
3	Рентабельність реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ($P_{\text{рп}}$)	$P_p = \frac{\Pi_{\text{рп}}}{C_{\text{рп}}} \cdot 100$	$\Pi_{\text{рп}}$ - прибуток від реалізації продукції підприємства за певний період; $C_{\text{рп}}$ - собівартість реалізації продукції підприємства
4	Рентабельність діяльності (P_d)	$P_d = \Pi_{\text{ч}} / V_{\text{оп}} \times 100$	$\Pi_{\text{ч}}$ - чистий прибуток від господарської діяльності підприємства; $V_{\text{оп}}$ - операційні витрати підприємства
5	Рентабельність виробництва (P_v)	$P_v = \frac{\Pi_{\text{ч}}}{\overline{OЗ} + \overline{Об.з}} \cdot 100$	$\Pi_{\text{ч}}$ - чистий прибуток, одержаний за певний період; $\overline{OЗ}$ - сума середньої вартості основних засобів за період; $\overline{Об.з}$ - середні залишки оборотних засобів

Розрахуємо основні показники рентабельності для АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр., зведемо розраховані показники в табл. 2.14 та проаналізуємо їх.

Таблиця 2.14

Показники рентабельності діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр., %

№ п/п	Показник	2017р.	2018р.	2019р.	У % 2018р./ 2017р.	У % 2019р./ 2018р.
1	Рентабельність усього майна підприємства (його активів)	10,11	8,39	5,79	83,0	69,0
2	Рентабельність власного капіталу	12,21	10,25	6,8	83,9	66,4
3	Рентабельність реалізованої продукції	94,74	59,96	63,43	63,3	105,8
4	Рентабельність діяльності	0,62	0,44	0,22	69,9	51,0
5	Рентабельність виробництва	10,37	8,75	6,51	84,4	74,4

З табл. 2.14 видно, що рентабельність усього майна (активів) АТ «Укртранснафта» у 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшилася на 17%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 31%. Цей показник свідчить про те, скільки одиниць чистого прибутку отримало підприємство з кожної одиниці свого майна (загальної суми активів), тобто в 2019 р. підприємство отримало 5,79 грн. чистого прибутку з 1 грн. свого майна. Рентабельність власного капіталу в 2018 р. зменшилася порівняно з 2017 р. на 16,1%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшилась на 33,6% і склала 6,8%. Цей показник показує, скільки чистого прибутку отримано підприємством на кожну одиницю власного капіталу, тобто в 2019 р. підприємство отримало 6,8 грн. чистого прибутку на 1 грн. власного капіталу. Рентабельність реалізованої продукції, зменшилася у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 36,7% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. зросла на 5,8%. В 2018 р. рентабельність діяльності порівняно з 2017 р. зменшилася на 30,1% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 49%. Рентабельність виробництва в 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшилася на 15,6%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшилась на 25,6%.

2.3. Аналіз обсягів, динаміки та структури інвестицій АТ «Укртранснафта»

Забезпечення зростання ринкової вартості, ефективної діяльності підприємства, високих темпів розвитку та підвищення конкурентоздатності продукції в умовах реформування економіки значною мірою визначається рівнем його інвестиційної активності, масштабами і ефективністю інвестиційної діяльності.

Задача аналізу інвестиційної діяльності полягає в оцінюванні динаміки, ступеня виконання плану і пошуку резервів збільшення обсягів інвестиційних ресурсів та підвищення їхньої ефективності.

Для зовнішніх інвесторів завдання аналізу полягає в оцінці інвестиційної привабливості цього підприємства. У такому разі об'єктом аналізу є насамперед

реальні інвестиції, що дає можливість зробити прогнози щодо майбутньої діяльності підприємства. У процесі аналізу підприємства як об'єкта інвестування визначають показники прибутковості, рентабельності, обсяги та ефективність капітальних вкладень, здійснюваних на підприємстві. Аналіз динаміки реальних інвестицій дає змогу зробити висновки щодо інвестиційної активності підприємства та визначити напрями вкладення інвестицій. Для внутрішніх суб'єктів аналізу найважливішим завданням є обґрунтування та вибір найефективнішого напрямку інвестування коштів.

У процесі аналізу інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» інформаційними джерелами є форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форма 3 «Звіт про рух грошових коштів». Результати інвестиційної діяльності підприємства визначаються на основі аналізу змін на статтях першого розділу балансу «Необоротні активи», статті «Поточні фінансові інвестиції» другого розділу балансу та на окремих статтях «Дохід від участі у капіталі», «Інші фінансові доходи», «Втрати від участі в капіталі», «Інші витрати» форми 2 Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Рух коштів у результаті здійснення інвестиційної діяльності відображається на відповідних статтях другого розділу «Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності» форми 3 «Звіт про рух грошових коштів».

Інвестиції АТ «Укртранснафта» обліковуються із використанням методу участі в капіталі. Прибутки або збитки у результаті продажу неконтрольованих часток відображаються у складі власного капіталу.

Загальну оцінку інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» за даними його фінансової звітності (додатки А-Е) доцільно розпочати з аналізу динаміки інвестицій.

Динаміка інвестиційної діяльності, зокрема капітальних та фінансових інвестицій, які здійснювалися на АТ «Укртранснафта» на протязі останніх трьох років представлена в таблиці 2.15 та на рис. 2.1.

Динаміка інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»
за 2017-2019 рр., тис. грн.

№ п/п	Показник	2017р.	2018р.	2019р.	У % 2018р./ 2017р.	У % 2019р./ 2018р.
1	Капітальні інвестиції	539138	1441178	3662516	267,3	254,1
2	Фінансові інвестиції	26466	1487802	35267	5621,6	2,4
3	Усього	565604	2928980	3697783	517,8	126,2

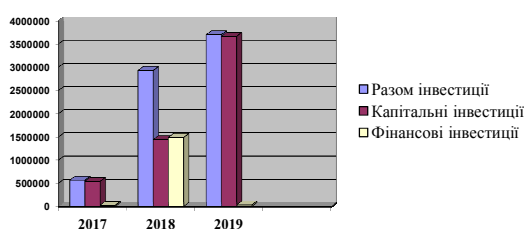

Рис. 2.1. Динаміка інвестицій АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр.

Як видно з таблиці 2.15 в 2018 р. обсяг здійснених інвестицій АТ «Укртранснафта» зріс в порівнянні з 2017 р. на 417,8%, що відбулося за рахунок значного зростання фінансових інвестицій на 4521,6% та капітальних інвестицій на 167,3%. В 2019 р. в порівнянні з 2018 р. обсяг інвестицій зріс на 26,2% за рахунок зростання капітальних інвестицій на 154,1% та зменшення фінансових інвестицій на 97,6%.

За даними річних звітів АТ «Укртранснафта» [50] загальний обсяг освоєння капітальних інвестицій у 2017 році склав 143,8 млн. грн. Основними напрямками інвестування було придбання обладнання, що не потребує монтажу (71,8 млн. грн.), та проведення робіт з капітального ремонту (50,1 млн. грн.). Обсяг незавершеного будівництва на кінець 2017 р. склав 400,9 млн. грн., що на 186,7 млн. грн. менше рівня початку 2017 р. за рахунок введення в

експлуатацію реконструйованих ділянок нафтопроводу «Дружба», по яких обсяг інвестицій склав 183,9 млн. грн.

Загальний обсяг освоєння капітальних інвестицій АТ «Укртранснафта» у 2018 році склав 598,8 млн. грн., що становить 57,7% від запланованого рівня. Основними напрямками інвестування у звітному році було придбання нематеріальних активів (71,6 млн. грн.), основних засобів (138,1 млн. грн.) та проведення робіт з капітального ремонту (334,0 млн. грн.). Станом на 31 грудня 2018 року до складу поточних фінансових інвестицій було включено банківський депозит з терміном погашення до шести місяців загальною сумою 1 457 289 тисяч гривень (в доларах США - 52 632 тисячі). Банківський депозит розміщено в державному банку за ставкою по депозиту - 4% річних. Банківський депозит знаходився під заставою за зобов'язанням пов'язаної сторони по кредиту перед тим же банком.

Загальний обсяг освоєння капітальних інвестицій АТ «Укртранснафта» у 2019 році 1 809,9 млн. грн., що становить 79,1% від запланованого рівня. Основними напрямками інвестування у звітному році було придбання основних засобів (533,9 млн. грн.), проведення робіт з капітального ремонту (1 068,5 млн. грн.) та капітального будівництва (106,0 млн. грн.). Обсяг незавершених капітальних інвестицій на кінець 2019 р. склав 1 852,6 млн. грн., що на 1 004,4 млн. грн. більше показника на початок року.

Разом з цим, в рамках діяльності дивізіону «Нафта», створеного відповідно до рішення правління Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» від 14.01.2019, було розроблено низку стратегічних ініціатив, направлених на збільшення цінності дивізіону та «Групи Нафтогаз». До складу дивізіону увійшли АТ «Укртранснафта», АТ «Укрспецтрансгаз», ДП «Укравтогаз» як окремі юридичні особи та філія Управління з переробки газу та газового конденсату АТ «Укргазвидобування». В середньостроковій перспективі в рамках функціонування дивізіону у 2019-2023 роках для реалізації запланованих ініціатив розвитку дивізіону планується здійснення ряду інвестиційних заходів, зокрема:

- очікуваний об'єм капітальних інвестицій по дивізіону за 2019-2023 рр. 14,1 млрд. грн. із яких АТ «Укртранснафта» - 6,7 млрд. грн., АТ «Укргазвидобування» - 5,6 млрд. грн., АТ «Укрспецтрансгаз» - 0,5 млрд. грн., створення нових мультикомплексів АЗС - 1,2 млрд. грн., ДП «Укравтогаз» - 0,02 млрд. грн. ;

- базовий рівень інвестицій на Шебелинському ГПЗ становить 600 млн. грн., додаткові ініціативи, спрямовані на розвиток Шебелинського ГПЗ вимагають до 2 349 млн. грн.

Фінансові інвестиції АТ «Укртранснафта» у 2017-2019 рр. включають прямі інвестиції в дочірні компанії, які обліковуються за методом участі в капіталі. АТ «Укртранснафта» є учасником підприємств, у статутному капіталі яких йому належить певна частка (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Основні дочірні компанії АТ «Укртранснафта»

Назва	Частка АТ «Укртранснафта» у статутному капіталі підприємства на 01.01.2020р.	Місцезнаходження підприємства
Товариство з обмеженою відповідальністю "Корпоративний фонд "Укртранснафта"	100%	Україна, м. Київ
Товариство з обмеженою відповідальністю "Сі Транс"	26%	Україна, м. Київ
Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "Трансмагістраль"	27,98%	Україна, м. Київ
Товариство з обмеженою відповідальністю "Міжнародне трубопровідне підприємство "Сарматія"	28,79%	Республіка Польща, м. Варшава
Товариство з обмеженою відповідальністю "Трансмунай"	50%	Україна, м. Київ
Товариство з обмеженою відповідальністю "Нафтогаз Ойл Трейдинг"	100%	Україна, м. Київ

Далі проаналізуємо обсяг, динаміку та структуру інвестицій АТ «Укртранснафта» протягом 2017-2019 рр. (табл. 2.17).

Аналіз обсягів, динаміки та структури інвестицій АТ «Укртранснафта»
за 2017-2019 рр.

Показник	2017р.		2018р.		2019р.		У % 2018р. до 2017р.	У % 2019р. до 2018р.
	сума, тис.грн	струк- тура, %	сума, тис.грн	струк- тура, %	сума, тис.грн	струк- тура, %		
Капітальні інвестиції:	539138	95,32	1441178	49,2	3662516	99,05	267,3	254,1
у т.ч. в основні засоби	71800	12,69	138100	4,71	533900	14,44	192,3	386,6
нематеріальні активи	0	0	71600	2,44	0	0	-	0
проведення робіт з капітального ремонту	50100	8,86	0	0	1068500	28,9	0	-
проведення робіт капітального будівництва	0	0	334000	11,4	106000	2,87	-	31,7
інші капітальні інвестиції	21900	3,87	55100	1,88	101500	2,74	251,6	184,2
незавершені капітальні інвестиції	395338	69,9	842378	28,76	1852616	50,10	213,1	219,9
Фінансові інвестиції:	26466	4,68	1487802	50,8	35267	0,95	5621,6	2,4
у т.ч. довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	8149	1,44	10801	0,37	14253	0,39	132,5	132,0
поточні фінансові інвестиції	0	0	1457289	49,75	0	0	-	0
інші фінансові інвестиції	18317	3,24	19712	0,67	21014	0,57	107,6	106,6
Усього інвестицій	565604	100	2928980	100	3697783	100	517,8	126,2

Результати аналізу показують, що обсяги інвестиційної діяльності на АТ «Укртранснафта» у 2018 р. в порівнянні з 2017 р. збільшилися на 417,8%, а в

2019 р. порівняно з 2018 р. збільшилися на 26,2%. Порівняння обсягів та структури вкладень в різні форми інвестування свідчить, що пріоритетним напрямом для підприємства залишаються капітальні інвестиції. Обсяги капітальних вкладень в 2018 р. зросли в порівнянні з 2017 р на 167,3%, а в 2019 р. в порівнянні з 2018 р. зросли на 154,1%. Крім того, капітальні інвестиції мають найбільшу питому вагу в структурі інвестиційних вкладень АТ «Укртранснафта» - 95,32% в 2017 р., 49,2% в 2018 р. та 99,05% в 2019 р. Така динаміка та структура капітальних інвестицій підприємства відповідає обраній інвестиційній стратегії, яка орієнтована на зміцнення і розширення матеріально-технічної бази підприємства на даній стадії життєвого циклу. Тому капітальні інвестиції розглядаються керівництвом підприємства як пріоритетний напрям інвестування.

Обсяг капітальних вкладень в основні засоби у 2018 р. в порівнянні з 2017 р. збільшився на 92,3%, в нематеріальні активи зріс на 100%, інші капітальні інвестиції зросли на 151,6%, незавершені капітальні інвестиції зросли на 113,1%. Обсяг вкладень в основні засоби у 2019 р. в порівнянні з 2018 р. збільшився на 286,6%, в нематеріальні активи зменшився на 100%, інші капітальні інвестиції зросли на 84,2%, незавершені капітальні інвестиції зросли на 119,9%. В структурі капітальних інвестицій найбільшу частку займають вкладення в основні засоби та проведення робіт з капітального ремонту.

Що стосується фінансових інвестицій, то обсяг здійснених фінансових інвестицій АТ «Укртранснафта» в 2018 р. в порівнянні з 2017 р. зріс на 4521,6%, а в 2019 р. в порівнянні з 2018 р. зменшився на 97,6%. Обсяг довгострокових фінансових інвестицій зріс на 32,5% в 2018 р. порівняно з 2017 р. та на 32% в 2019 р. порівняно з 2018 р. Інші фінансові інвестиції зросли у 2018 р. на 7,6% та на 6,6% в 2019 р. в порівнянні з попереднім роком відповідно. Фінансові інвестиції підприємства становлять меншу частку в структурі інвестицій, а саме 4,68% в 2017 р. з дальшим збільшенням до 50,8% у 2018 р. та зменшенням до 0,95% у 2019 р. В структурі фінансових інвестицій найбільшу частку складають інші фінансові інвестиції.

Далі необхідно проаналізувати рух грошових потоків від інвестиційної діяльності підприємства. Серед факторів, що впливають на грошові потоки з інвестиційної діяльності, можна назвати: правове регулювання інвестиційної діяльності, кон'юнктуру ситуацію ринку обладнання, інвестиційну політику держави, інноваційний потенціал підприємства, його стратегічні цілі, амортизаційну, інвестиційну політики та ін.

Джерелом інформації для такого аналізу є другий розділ «Рух коштів в результаті інвестиційної діяльності» форми 3 «Звіт про рух грошових коштів», де відображаються як надходження, так і видатки за даним видом діяльності, які мали місце протягом звітного та попереднього періодів.

Аналіз грошових потоків від інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. представлено в таблиці 2.18.

Таблиця 2.18

Динаміка грошових надходжень та видатків від інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр., тис. грн.

Стаття	2017р.	2018р.	2019р.	Відхил. 2018р. до 2017р., +/-	Відхил. 2019р. до 2018р., +/-
Надходження від реалізації					
- фінансових інвестицій	495006	0	1401028	-495006	1401028
- необоротних активів	0	0	0	0	0
Надходження від отриманих				0	0
- відсотків	160560	125723	52650	-34837	-73073
- дивідендів	0	0	0	0	0
Надходження від деривативів	0	0	0	0	0
Надходження від погашення позик	0	0	0	0	0
Інші надходження	0	0	0	0	0
Всього надходжень	655566	125723	1453678	-529843	1327955
Витрачання на придбання				0	0
- фінансових інвестицій	0	1492421	0	1492421	-1492421
- необоротних активів	157046	664735	1769753	507689	1105018
Виплати за деривативами	0	0	0	0	0
Витрачання на надання позик	0	0	0	0	0
Інші платежі	0	0	0	0	0
Всього видатків	157046	2157156	1769753	2000110	-387403
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	498520	-2031433	-316075	-2529953	1715358

Як впливає з результатів аналізу, проведеного у табл. 2.18, активізація інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» призвела до зменшення надходжень від інвестиційної діяльності на 530 млн. грн. у 2018 р. та зростання на 1328 млн. грн. у 2019 р. порівняно з попереднім роком відповідно. При цьому мало місце надходження грошових коштів від реалізації фінансових інвестицій на суму 495 млн. грн. у 2017 р. та на суму 1401 млн. грн. у 2019 р. Грошові надходження від отриманих відсотків склали 160,5 млн. грн. у 2017 р., 125,7 млн. грн. у 2018 р. та 52,6 млн. грн. у 2019 р., вони зменшилися у порівнянні з відповідним показником попереднього року.

Протягом 2017-2019 рр. мало місце значне витрачання грошових коштів АТ «Укртранснафта» на інвестиційні потреби. Витрати на інвестиційну діяльність підприємства зросли у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 2000 млн. грн. і були пов'язані, в основному, з витратами на придбанням необоротних активів та фінансових інвестицій. Зокрема було придбано необоротні активи на суму 157 млн. грн. в 2017 р., 664,7 млн. грн. в 2018 р. та на 1770 млн. грн. в 2019 р., здійснено витрати на фінансові інвестиції на суму 1492 млн. грн. в 2018 р.

Аналіз надходжень та видатків від інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. показує наявність негативного сальдо чистого руху коштів від інвестиційної діяльності в 2018 та 2019 рр. Результатом руху грошових коштів від інвестиційної діяльності є прибуток в сумі 498,5 млн. грн. у 2017 р. та чисте витрачання грошових коштів в сумі 2031 млн. грн. у 2018 р. та 316 млн. грн. у 2019 р.

На наступному етапі аналізу інвестицій доцільно вивчити зміну структури джерел фінансування. В структурі джерел фінансування інвестиційних ресурсів АТ «Укртранснафта» переважають внутрішні, найбільшу частку становить прибуток, що є позитивним явищем.

На завершальному етапі аналізу джерел фінансування інвестицій доцільно вивчити потребу в додаткових інвестиціях та джерела їх фінансування.

2.4. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»

Від ефективності інвестиційної діяльності підприємства залежить його розвиток і стабільність становища на ринку. Якщо інвестиційні ресурси використовуються недосить ефективно, прибуток підприємства нижчий за очікуваний рівень, то підприємство втрачає своїх потенційно можливих інвесторів. Інвестиційна привабливість підприємства являє собою обґрунтовану вірогіднісну діагностику ризику і потенційної прибутковості інвестицій. На основі фінансової звітності АТ «Укртранснафта», аналізу існуючих методик проведення фінансового аналізу, проведемо аналіз системи показників щодо оцінки інвестиційного потенціалу підприємства.

Інвестиційний потенціал - це прогнозована з високим ступенем достовірності спроможність підприємства до створення продукції та втілення інвестиційних проектів з урахуванням умов, що склалися на ринковому сегменті, охопленому ним. Інвестиційний потенціал має визначатися ліквідністю активів підприємства, рівнем його платоспроможності та можливістю залучення додаткових фінансових ресурсів, потрібних для реалізації прийнятого «інвестиційного портфеля».

Методика проведення аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства включає два етапи оцінки інвестиційного потенціалу суб'єкта господарювання.

На рис. 2.2 наведено методичний підхід та послідовність проведення аналізу інвестиційного потенціалу підприємства.

Аналіз ефективності інвестиційної діяльності підприємства проводять за такими групами показників:

1. Показники фінансової стійкості та структури капіталу. Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи. Вона пов'язана, перш за все, із загальною фінансовою структурою підприємства, ступенем його

залежності від інвесторів та кредиторів, а тому важливо оцінити оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу підприємства.

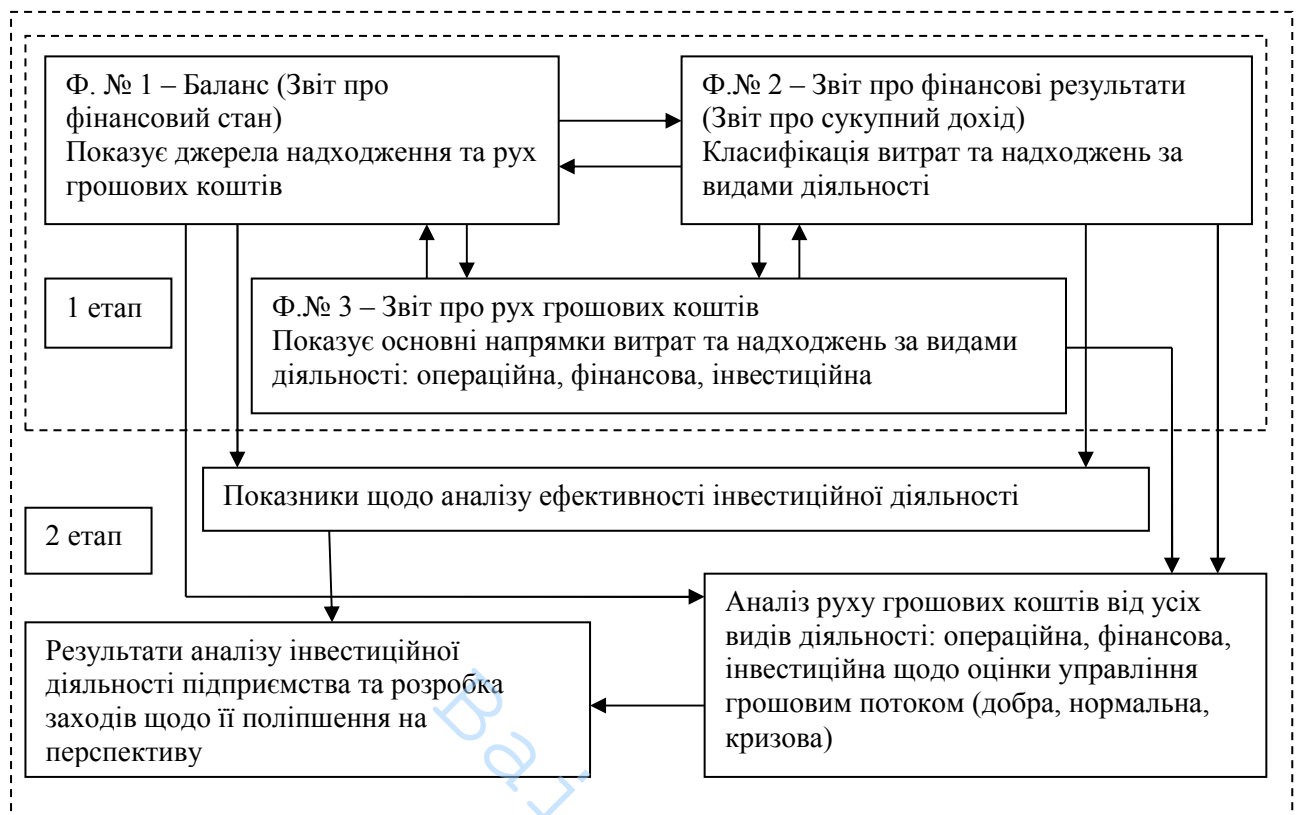

Рис. 2.2. Етапи проведення аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства

Коефіцієнт фінансової автономії ($K_{авт}$) (незалежності) характеризує частку власних коштів підприємства (власного капіталу) в загальній сумі коштів, авансованих в його діяльність.

$$K_{авт} = \frac{\text{Власний капітал (ВК)}}{\text{Валюта балансу (ВБ)}} = \frac{\text{ряд.1495ф.№1}}{\text{ряд.1900ф.№1}} \quad (2.1)$$

Коефіцієнт фінансової залежності є зворотним до попереднього показника ($K_{зал}$).

$$K_{зал} = \frac{\text{ВБ}}{\text{ВК}} = \frac{\text{ряд.1900ф.№1}}{\text{ряд.1495ф.№1}} \quad (2.2)$$

Коефіцієнт фінансового ризику ($K_{ф.р.}$) виражає відношення залучених коштів та власного капіталу, який показує, скільки одиниць залучених коштів припадає на кожну одиницю власних.

$$K_{ф.з.} = \frac{\text{Залучені кошти (ЗК)}}{ВК} = \frac{\text{ряд.1595ф.№1} + \text{ряд.1695ф.№1} + \text{ряд.1700ф.№1}}{\text{ряд.1495ф.№1}} \quad (2.3)$$

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу ($K_{конц.}$) зазначає частку позичених коштів у загальній сумі коштів, авансованих в діяльність підприємства.

$$K_{конц.} = \frac{ЗК}{ВБ} = \frac{\text{ряд.1595ф.№1} + \text{ряд.1695ф.№1} + \text{ряд.1700ф.№1}}{\text{ряд.1900ф.№1}} \quad (2.4)$$

Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень ($K_{п.д.в.}$). Він показує, яка частина основних засобів та інших необоротних активів профінансована за рахунок зовнішніх інвесторів.

$$K_{п.д.в.} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання (ДЗ)}}{\text{Необоротні активи (НА)}} = \frac{\text{ряд.1595ф.№1}}{\text{ряд.1095ф.№1}} \quad (2.5)$$

Коефіцієнт структури залученого капіталу (залучених коштів) показує частку довгострокових зобов'язань (ДЗ) у залучених коштах (ЗК):

$$K_{з.к.} = \frac{ДЗ}{ЗК} = \frac{\text{ряд.1595ф.№1}}{\text{ряд.1595ф.№1} + \text{ряд.1695ф.№1} + \text{ряд.1700ф.№1}} \quad (2.6)$$

Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел ($K_{ф.н.к.д.}$)

$$K_{ф.н.к.д.} = \frac{ВК}{ВК + ДЗ} = \frac{\text{ряд.1495ф.№1}}{\text{ряд.1495ф.№1} + \text{ряд.1595ф.№1}} \quad (2.7)$$

2. Показники рентабельності капіталу — це показник, який характеризує економічну ефективність (відносний показник), що порівнює отриманий ефект із витратами або ресурсами, які використовуються для досягнення цього ефекту. У групі коефіцієнтів рентабельності інвестицій розраховуються два основних показника: рентабельність сукупного та власного капіталів.

Рентабельність сукупного капіталу ($P_{с.к.}$) розраховують за формулою

$$P_{с.к.} = \frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{ВБ} = \frac{\text{ряд.2290ф.№2}}{\text{ряд.1900ф.№1}} \quad (2.8)$$

Цей показник становить значний інтерес насамперед для інвесторів.

Рентабельність власного капіталу ($P_{в.к.}$) показує, який прибуток дає кожна інвестована власниками капіталу грошова одиниця, за формулою

$$P_{в.к.} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{ВК} = \frac{\text{ряд.2350ф.№2}}{\text{ряд.1495ф.№1}} \quad (2.9)$$

3. Показники реальних та фінансових інвестицій. Це показники бухгалтерської та фінансової форм звітності (ф. № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), ф. № 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та ф. № 3 Звіт про рух грошових коштів). Для інвестиційної діяльності будь-якого підприємства важливо враховувати такі показники:

- чистий рух грошових коштів підприємства (прибуток від усіх видів діяльності та амортизаційні відрахування (ф. № 3, ряд. 3400, гр. 3 (або 5) + ф. № 2, ряд. 2515);

- чистий рух коштів за звітний період від усіх видів діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна) (ф. № 3, ряд. 3400, гр. 3 (або 5));

- чистий рух коштів від інвестиційної діяльності (ф. № 3, ряд. 3295 гр. 3 (або 5).

4. На підставі цього підходу та показників прибутковості підприємства пропонується 4-та група показників чистого потоку грошових коштів:

відношення чистого потоку грошових коштів (ЧПК) до:

1) підсумку балансу (ВБ):

$$\frac{\text{ЧПК}}{\text{ВБ}} = \frac{\text{ряд.3400ф.№3} + \text{ряд.2515ф.№2}}{\text{ряд.1300}(\text{ряд.1900ф.№1})} \quad (2.10)$$

2) інвестиційного капіталу (ІК):

$$\frac{\text{ЧПК}}{\text{ІК}} = \frac{\text{ряд.3400ф.№3} + \text{ряд.2515ф.№2}}{\text{ряд.1495ф.№1} + \text{ряд.1595ф.№1}} \quad (2.11)$$

3) акціонерного капіталу (АК):

$$\frac{\text{ЧПК}}{\text{АК}} = \frac{\text{ряд.3400ф.№3} + \text{ряд.2515ф.№2}}{\text{ряд.1495ф.№1}} \quad (2.12)$$

4) прибутку від усіх видів діяльності (П_д):

$$\frac{\text{ЧПК}}{\text{П}_d} = \frac{\text{ряд.3400ф.№3} + \text{ряд.2515ф.№2}}{\text{ряд.3400ф.№3}} \quad (2.13)$$

5) чистого прибутку (ЧП) підприємства:

$$\frac{\text{ЧПК}}{\text{ЧП}} = \frac{\text{ряд.3400ф.№3} + \text{ряд.2515ф.№2}}{\text{ряд.2350ф.№2}} \quad (2.14)$$

6) прибутку від інвестиційної діяльності (П_{інв}):

$$\frac{\text{ЧПК}}{\text{П}_{\text{інв.}}} = \frac{\text{ряд.3400ф.№3} + \text{ряд.2515ф.№2}}{\text{ряд.3295ф.№3}} \quad (2.15)$$

відношення прибутку від усіх видів діяльності (П_д):

1) до інвестиційного капіталу (ІК):

$$\frac{\Pi_{\text{д}}}{\text{ИК}} = \frac{\text{ряд.3400ф.№3}}{\text{ряд.1495ф.№1} + \text{ряд.1595ф.№1}} \quad (2.16)$$

2) до прибутку від інвестиційної діяльності ($\Pi_{\text{інв}}$):

$$\frac{\Pi_{\text{д}}}{\Pi_{\text{інв}}} = \frac{\text{ряд.3400ф.№3}}{\text{ряд.3295ф.№3}} \quad (2.17)$$

відношення прибутку від інвестиційної діяльності ($\Pi_{\text{інв}}$) до інвестиційного капіталу (ИК):

$$\frac{\Pi_{\text{інв}}}{\text{ИК}} = \frac{\text{ряд.3295ф.№3}}{\text{ряд.1495ф.№1} + \text{ряд.1595ф.№1}} \quad (2.18)$$

5. Показники використання інвестиційних ресурсів, зокрема:

1) рівень доходу від участі в капіталі ($\text{РД}_{\text{у.к}}$):

$$\text{РД}_{\text{у.к}} = \frac{\text{ряд.2200ф.№2}}{\text{ряд.2255ф.№2}} \quad (2.19)$$

2) рівень фінансових доходів на 1 грн витрат ($\text{РД}_{\text{ф.д}}$):

$$\text{РД}_{\text{ф.д}} = \frac{\text{ряд.2220ф.№2}}{\text{ряд.2250ф.№2}} \quad (2.20)$$

3) рівень інших доходів на 1 грн витрат ($\text{РД}_{\text{ів}}$):

$$\text{РД}_{\text{ів}} = \frac{\text{ряд.2240ф.№2}}{\text{ряд.2270ф.№2}} \quad (2.21)$$

Дані фінансової звітності АТ «Укртрансфата» (додатки А-Е), які необхідно для аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства, наведені в табл. 2.19.

Дані щодо реальних та фінансових інвестицій АТ «Укртранснафта»
за формами звітності, тис. грн.

Рядок	Стаття	2017р.	2018р.	2019р.
Ф. № 1. Баланс (Звіт про фінансовий стан)				
1095	Необоротні активи	15177405	9893944	10420147
1495	Власний капітал	16590824	11971376	10951691
1595	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	2243214	1409027	1210969
1695	Поточні зобов'язання і забезпечення	1825696	820444	567066
1900	Баланс	20659734	14200847	12729726
Ф. № 2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)				
2200	Дохід від участі в капіталі	0	0	0
2220	Інші фінансові доходи	158094	122202	46297
2240	Інші доходи	408991	2980	773
2250	Фінансові витрати	3901	4130	7802
2255	Втрати від участі в капіталі	5808	904	311
2270	Інші витрати	33923	210299	133184
2290	Прибуток до оподаткування	2568920	1835011	950746
2350	Чистий прибуток	2141253	1463239	779943
2515	Амортизація	734787	925044	641470
Ф. № 3. Звіт про рух грошових коштів				
3295	Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	498520	-2031433	-316075
3400	Чистий рух коштів за звітний період	-367610	-2271347	-432322

Обрахуємо наведені показники аналізу ефективності інвестиційної діяльності (формули 2.1-2.21) для АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. за даними табл. 2.19 та розраховані показники в таблицю 2.20.

З таблиці 2.20 можна зробити висновок, що АТ «Укртранснафта» знаходиться в стабільному фінансовому стані, не залежить від залучених джерел інвестування, про що свідчать коефіцієнти фінансової автономії та

концентрації залученого капіталу. Підприємство отримує збитки від інвестиційної діяльності, оскільки вкладає в інвестиційні проекти більшість власних коштів. Тому необхідно розробити заходи щодо поліпшення фінансової гнучкості, платоспроможності та ділової активності з боку керівництва всіх рівнів для підвищення інвестиційного потенціалу досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.20

Показники аналізу ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»
за 2017-2019 рр.

№ з/п	Показник	2017р.	2018р.	2019р.	Відхил. 2018р. до 2017р., +/-	Відхил. 2019р. до 2018р., +/-
1	2	3	4	5	6	7
1. Показники фінансової стійкості та структури капіталу						
1.1	Коефіцієнт фінансової автономії	0,80	0,84	0,86	0,04	0,02
1.2	Коефіцієнт фінансової залежності	1,25	1,19	1,16	-0,06	-0,02
1.3	Коефіцієнт фінансового ризику	0,25	0,19	0,16	-0,06	-0,02
1.4	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,20	0,16	0,14	-0,04	-0,02
1.5	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,15	0,142	0,12	-0,01	-0,03
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	0,55	0,63	0,68	0,08	0,05
1.7	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,88	0,89	0,90	0,01	0,01
2. Показники рентабельності капіталу						
2.1	Рентабельність сукупного капіталу	12,43	12,92	7,47	0,49	-5,45
2.2	Рентабельність власного капіталу	12,91	12,22	7,12	-0,68	-5,1
3. Показники реальних та фінансових інвестицій						
3.1	Чистий рух грошових коштів підприємства	367177	-1346303	209148	-1713480	1555451
3.2	Чистий рух коштів за звітний період від усіх видів діяльності	-367610	-2271347	-432322	-1903737	1839025
3.3	Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	498520	-2031433	-316075	-2529953	1715358

Продовження табл. 2.20

1	2	3	4	5	6	7
4. Показники чистого потоку грошових коштів						
4.1	Відношення чистого потоку грошових коштів до підсумку балансу	0,02	-0,09	0,02	-0,11	0,11
4.2	Відношення чистого потоку грошових коштів до інвестиційного капіталу	0,02	-0,10	0,02	-0,12	0,12
4.3	Відношення чистого потоку грошових коштів до акціонерного капіталу	0,02	-0,11	0,02	-0,13	0,13
4.4	Відношення чистого потоку грошових коштів до прибутку від усіх видів діяльності	-1,00	0,59	-0,48	1,59	-1,08
4.5	Відношення чистого потоку грошових коштів до чистого прибутку	0,17	-0,92	0,27	-1,09	1,19
4.6	Відношення чистого потоку грошових коштів до прибутку від інвестиційної діяльності	0,74	0,66	-0,66	-0,07	-1,32
4.7	Відношення прибутку від усіх видів діяльності до інвестиційного капіталу	-0,020	-0,12	-0,04	-0,15	0,13
4.8	Відношення прибутку від усіх видів діяльності до прибутку від інвестиційної діяльності	-0,74	1,12	1,37	1,86	0,25
4.9	Відношення прибутку від інвестиційної діяльності до інвестиційного капіталу	0,03	-0,15	-0,03	-0,18	0,13
5. Показники використання інвестиційних ресурсів						
5.1	Рівень доходу від участі в капіталі	0	0	0	0	0
5.2	Рівень фінансових доходів на 1 грн. витрат	40,53	29,59	5,93	-10,94	-23,65
5.3	Рівень інших доходів на 1 грн. витрат	12,06	0,014	0,006	-12,04	-0,01

Аналіз інвестиційної діяльності за розглянутими показниками дозволяє АТ «Укртранснафта»: об'єктивно оцінити фінансово-господарську діяльність, оперативно приймати відповідні управлінські рішення щодо поліпшення використання насамперед інвестиційного потенціалу з урахуванням можливих джерел, їх оптимізації та ефективності. Загалом, інвестиційна діяльність на АТ «Укртранснафта» є досить на високому рівні і підприємство є стратегічно цікавим для майбутніх інвесторів.

Висновок до другого розділу

В другому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто загальну організаційно-економічну характеристику діяльності Акціонерного товариства «Укртранснафта», проаналізовано основні економічні показники його діяльності; проведено оцінку фінансового стану досліджуваного підприємства, зокрема розраховано показники майнового стану, платоспроможності та ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності; проаналізовано обсяги, динаміку та структуру інвестицій, а також ефективність інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта».

АТ «Укртранснафта» є єдиним оператором системи магістральних нафтопроводів України, має технічні можливості та надає послуги з транспортування нафти магістральними нафтопроводами по території України, її перевалки з/на морський транспорт, а також супутні при цьому послуги.

Обсяг реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зріс у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 13,1%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 10,6%. Середньорічна вартість основних виробничих засобів зменшилась у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 20,4%, а у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 26,7%. Середньооблікова чисельність штатних працівників АТ «Укртранснафта» за 2019 рік склала 3604 осіб, що на 8% менше 2018 р. Фонд оплати праці зріс у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 39,3% та в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 16,6%. Чистий прибуток в 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшився на 31,7%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 46,7%.

Аналіз показників фондівіддачі, фондомісткості, рентабельності основних і оборотних засобів, продуктивності праці, трудомісткості продукції, фондоозброєності праці, коефіцієнтів оборотності та завантаження оборотних засобів АТ «Укртранснафта» свідчить про ефективне використання основних і оборотних засобів та трудових ресурсів підприємства.

Проведений аналіз фінансового стану АТ «Укртранснафта» показує, що фінансовий стан є задовільним, діяльність прибутковою, у підприємства

достатньо ресурсів для погашення його поточних зобов'язань, зменшується залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

В 2018 р. обсяг здійснених інвестицій АТ «Укртранснафта» зріс в порівнянні з 2017 р. на 417,8%, що відбулося за рахунок значного зростання фінансових інвестицій на 4521,6% та капітальних інвестицій на 167,3%. В 2019 р. в порівнянні з 2018 р. обсяг інвестицій зріс на 26,2% за рахунок зростання капітальних інвестицій на 154,1% та зменшення фінансових інвестицій на 97,6%. Капітальні інвестиції мають найбільшу питому вагу в структурі інвестиційних вкладень АТ «Укртранснафта» - 95,32% в 2017 р., 49,2% в 2018 р. та 99,05% в 2019 р. В структурі капітальних інвестицій найбільшу частку займають вкладення в основні засоби та проведення робіт з капітального ремонту. В структурі фінансових інвестицій найбільшу частку складають інші фінансові інвестиції. Спостерігається зменшення надходжень від інвестиційної діяльності на 530 млн. грн. у 2018 р. та зростання на 1328 млн. грн. у 2019 р. порівняно з попереднім роком відповідно. При цьому мало місце надходження грошових коштів від реалізації фінансових інвестицій та від отриманих відсотків. Витрати на інвестиційну діяльність підприємства зросли у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 2000 млн. грн. і були пов'язані, в основному, з витратами на придбанням необоротних активів та фінансових інвестицій. Аналіз надходжень та видатків від інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. показує наявність негативного сальдо чистого руху коштів від інвестиційної діяльності в 2018 та 2019 рр. В структурі джерел фінансування інвестиційних ресурсів АТ «Укртранснафта» переважають внутрішні, найбільшу частку становить прибуток, що є позитивним явищем.

Аналіз ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»: свідчить, що підприємство знаходиться в стабільному фінансовому стані, не залежить від залучених джерел інвестування, отримує збитки від інвестиційної діяльності, оскільки вкладає в інвестиційні проекти більшість власних коштів. Інвестиційна діяльність на АТ «Укртранснафта» є досить на високому рівні і підприємство є стратегічно цікавим для майбутніх інвесторів.

РОЗДІЛ 3

ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ АТ «УКРТРАНСНАФТА»

3.1. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства

Досягнення очікуваного ефекту від інвестиційної діяльності можливо забезпечити за допомогою формування та реалізації відповідної системи управління інвестиційною діяльністю підприємства, котра повинна стати інструментом раціонального використання інвестицій, передусім доцільності визначення їх обсягів та структури, вибору пріоритетів інвестування й підвищення ефективності їх використання.

Ефективна діяльність будь-якого підприємства не можлива без впорядкованої та налагодженої системи управління. Саме завдяки ефективному управлінню інвестиційною діяльністю підприємство є стабільним та ліквідним, тобто має змогу отримувати прибуток, при цьому покриваючи усі свої видатки.

Інвестиційна діяльність підприємства спрямована на розвиток виробництва, підприємництва, одержання прибутку або соціального ефекту. Управління інвестиційною діяльністю є складовою частиною управлінського процесу, що реалізується суб'єктом із метою підвищення інвестиційної привабливості об'єкта інвестування, оцінки та реалізації інвестиційних проектів і створення умов для найбільш ефективного протікання процесів інвестування.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства являє собою процес вибору, обґрунтування і залучення інвестиційних ресурсів з метою реалізації інвестиційної політики підприємства, спрямованої на збільшення доходів, зростання добробуту власників майна і членів трудового колективу, і сприяє підвищенню економічного потенціалу підприємства, конкурентоспроможності, вирішенню соціальних завдань.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства спрямовується на вирішення таких завдань:

- визначення основних напрямів інвестиційної діяльності відповідно до фінансової та загальної стратегій розвитку підприємства (розроблення інвестиційної стратегії);
- дослідження інвестиційного клімату, оцінка інвестиційної привабливості об'єкта інвестування;
- визначення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів та оптимізація їх структури;
- формування інвестиційного портфеля з урахуванням прийнятних ризиків і рівня прибутковості;
- оцінка ефективності реалізації інвестиційних проектів;
- контроль інвестиційної діяльності у цілому і кожного проекту зокрема.

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства є частиною загальної системи управління підприємством та включає розробку напрямів інвестиційної діяльності підприємства, що орієнтована на збільшення прибутку, за рахунок довгострокових вкладення капіталів, призначених для створення, розміщення, реконструкції, модернізації, технічного переозброєння підприємства.

На основі проведених в кваліфікаційній роботі досліджень [11, 12, 15, 32, 33, 36, 52, 57, 61, 73] можна запропонувати систему управління інвестиційною діяльністю підприємства (рис. 3.1).

Комплексна система управління інвестиційною діяльністю визначає принципи, порядок, послідовність і регламентацію дій щодо впливу суб'єктів управління інвестиційною діяльністю на об'єкти за допомогою реалізації функцій управління через елементи управлінського процесу, використовуючи набір інструментів і методів управління інвестиційною діяльністю, спрямованих на досягнення головної мети підприємства – одержання прибутку, враховуючи постійні зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі діяльності підприємства.

Рис. 3.1. Система управління інвестиційною діяльністю підприємства

Джерело: розроблено автором

До інструментів управління інвестиційною діяльністю належить кадрове, правове, інформаційно-технічне, організаційне, методичне, фінансово-економічне забезпечення управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Кадрове забезпечення управління інвестиційною діяльністю передбачає регулювання взаємовідносин управлінських і виробничих служб підприємства в процесі управління інвестиційною діяльністю, їх права і обов'язки, розподіл відповідальності між виконавцями, а також підготовка відповідних фахівців, формування мотиваційного механізму забезпечення належного виконання персоналом управлінських функцій.

Правове забезпечення передбачає нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства (законодавчі та нормативні акти держави), створення бази даних нормативної документації, яка регламентує господарську та інвестиційну діяльність підприємства; розвиток юридичної підтримки інвестиційної діяльності.

Інформаційно-технічне забезпечення управління інвестиційною діяльністю включає сукупність технічних засобів та збір необхідної інформації, її обробку, оптимізацію інформаційних потоків підприємства, дослідження інформаційних показників, які необхідні для проведення аналізу, планування, прийняття управлінських рішень тощо, а також підготовку різних сценаріїв управління інвестиційною діяльністю.

Організаційне забезпечення управління інвестиційною діяльністю включає взаємопов'язану сукупність структурних підрозділів підприємства, які забезпечують розробку та прийняття рішень щодо управління інвестиційною діяльністю й несуть повну відповідальність за реалізацію цих рішень.

Методичне забезпечення управління інвестиційною діяльністю включає сукупність методик, правил, рекомендацій та передбачає формування облікової політики підприємства для цілей управління інвестиційною діяльністю, посадових інструкцій інвестиційних менеджерів, форм управлінської звітності.

Фінансово-економічне забезпечення управління інвестиційною діяльністю підприємства включає систему заходів, спрямованих на оптимізацію

фінансових потоків підприємства (амортизаційні відрахування, ставки податків, валютні курси, ціна, відсоткові ставки, фінансові санкції та ін.).

Ефективне управління інвестиційною діяльністю підприємства забезпечується реалізацією наступних принципів:

- інтегрованість із загальною системою управління підприємством;
- комплексний та системний підхід до формування управлінських рішень;
- динамізм управління, що враховує зміну факторів зовнішнього середовища, темпів економічного розвитку, форм організації виробництва і фінансової діяльності, фінансового стану підприємства і т.п.;
- поліваріантність підходів до розробки управлінських рішень, тобто облік альтернативних можливостей дій;
- ефективність та економічна обґрунтованість управлінських рішень;
- наявність зворотного зв'язку.
- орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства та узгодженість із ними.

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства пов'язана з реалізацією певного комплексу функцій:

- прогнозування та планування - передбачає визначення перспектив та майбутнього стану діяльності підприємства за допомогою реалізації інвестицій, формування мети і завдань управління інвестиційною діяльністю підприємства, формування інвестиційної стратегії розвитку підприємства;
- організація - передбачає процес створення структури управління інвестиційною діяльністю у загальній структурі управління, розробку інвестиційних проектів, формування інвестиційного портфеля, визначення необхідних обсягів інвестиційних ресурсів та джерел їх формування;
- мотивація - передбачає спонукання усіх працівників до ефективної діяльності для досягнення цілей організації. Правильна мотивація спонукає працівників до об'єднання зусиль, чіткого розподілу обов'язків, активізації творчого потенціалу, що сприятиме досягненню поставлених цілей;

- облік і аналіз - ведення обліку фінансових і капітальних інвестицій, інвестиційних надходжень і витрат, аналіз інвестиційного клімату та галузі досліджуваного підприємства, показників його господарської діяльності, аналіз плану капітальних вкладень, джерел фінансування інвестиційних проектів, ефективності довгострокових вкладень, оцінка ефективності інвестицій та інвестиційних проектів;

- контроль та моніторинг - визначення ефективності управлінських рішень і в разі необхідності внесення необхідних коректив, проведення постійного нагляду та контролю за процесом освоєння інвестицій, управління інвестиційними процесами. Мета контролю – сприяти відповідності фактичних результатів запланованим. Основними видами контролю інвестиційної діяльності є стратегічний, поточний та оперативний. Існує 3 види моніторингу: фінансовий, маркетинговий, технічний;

- регулювання та координація - розробка і реалізація управлінських рішень, оперативне управління інвестиційними проектами, коригування інвестиційної діяльності.

Методами управління інвестиційною діяльністю є оцінка фінансового стану підприємства, прогнозні моделі стану ринку, моделі оцінки інвестиційних ресурсів та інвестиційних проектів, методи контролінг, бюджетування тощо.

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства, як і будь-яка система управління, складається з двох підсистем: тієї, яка управляє (суб'єкти управління), і тієї, якою управляють (об'єкти управління).

Суб'єкти управління інвестиційною діяльністю поділяються на внутрішні і зовнішні. До внутрішніх суб'єктів інвестиційної діяльності відносяться власники підприємств (самостійно здійснює функції інвестиційного менеджменту, як правило, на малих підприємствах); інвестиційний менеджер широкого профілю (найманий працівник, що здійснює практично всі функції інвестиційного управління підприємством); функціональний інвестиційний менеджер (найманий працівник, що здійснює спеціалізовані функції управління в одній зі сфер інвестиційної діяльності) – менеджер з управління

інвестиційними ризиками, менеджер з управління грошовими потоками, менеджер з управління фінансовими інвестиціями, менеджер з управління реальними інвестиціями, менеджер з управління інтелектуальними інвестиціями тощо. Зовнішні суб'єкти інвестиційної діяльності – це фізичні і юридичні особи, які перебувають за межами підприємства, але впливають на ефективність інвестиційної діяльності підприємства. До них належать державні (центральні і регіональні органи державної влади, державні інститути) і недержавні (інформаційні, консалтингові, маркетингові організації; іноземні інвестори; інші недержавні підприємства й організації) суб'єкти.

В якості об'єктів управління інвестиційною діяльністю можна розглядати інвестиції (реальні, фінансові, інтелектуальні), інвестиційні ресурси, інвестиційні проекти, інвестиційні ризики.

Розглянемо основні процеси управління інвестиційною діяльністю підприємства, що зображені на рис. 3.1.

Дослідження стану зовнішнього інвестиційного середовища. Інвестиційний клімат - це середовище, в якому здійснюється інвестиційна діяльність на національному, галузевому чи регіональному рівнях. Інвестиційний клімат характеризує загальні умови інвестування, тобто створює загальний фон для інвестиційної привабливості на всіх рівнях.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства, яка пов'язана з наявністю у підприємства певної сукупності переваг, визначається наявністю потенційних інвесторів, які мають бажання розмістити свій капітал, а також системою інструментів, що дають змогу цей капітал використовувати з максимальною ефективністю. Інвестиційна привабливість – це інтегральний показник, що характеризує доцільність інвестування визначеного об'єкта з позицій конкретного інвестора. Існуючі методики оцінювання інвестиційної привабливості передбачають розрахунок інтегрального показника, що ґрунтується на коефіцієнтах майнового стану, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості; ділової активності з урахуванням їх відносної значимості та рівня дотримання нормативних значень і характеру динаміки.

Кваліфікована оцінка інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості повинна сприяти прийняттю оптимальних рішень під час вибору об'єкта інвестування.

Формулювання інвестиційних цілей та інвестиційної стратегії, під якою розуміють систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що зумовлені загальними завданнями його розвитку, а також вибір найбільш ефективних шляхів і засобів їх досягнення. Тобто це генеральний план дій у сфері інвестиційної діяльності підприємства, який визначає пріоритети її напрямів і форм, характер формування інвестиційних ресурсів та послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей. Розроблення інвестиційної стратегії передбачає розроблення цілей інвестування, визначення пріоритетних напрямів і форм інвестиційної діяльності, оптимізацію структури сформованих інвестиційних ресурсів, в також підтримку взаємовідносин із зовнішнім інвестиційним середовищем.

Розроблення інвестиційної політики підприємства. Підприємство залежно від особливостей його функціонування може обирати такі види інвестиційної політики, як консервативна інвестиційна політика; компромісна (помірна) інвестиційна політика; агресивна інвестиційна політика.

Визначення обсягів інвестиційних ресурсів й джерел їх формування - обґрунтування залучення інвестиційних ресурсів. У практиці інвестиційного менеджменту відомо п'ять основних схем фінансування інвестиційних проектів: повне самофінансування, акціонування, венчурне фінансування, кредитування, змішане фінансування. Серед основних джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства – наявний в розпорядженні прибуток, кошти амортизаційного фонду, позики та оренда майна, бюджетне фінансування, кошти дрібних інвесторів, отримані через акціонування, венчурне та змішане фінансування, краудфандинг тощо.

Формування інвестиційного портфеля і його оцінка за показниками прибутковості, ліквідності та ризику - передбачає підбір об'єктів реального і фінансового інвестування, призначених для здійснення інвестиційної діяльності

згідно з розробленою інвестиційною стратегією підприємства. Для більшості підприємств пріоритетними є об'єкти реального інвестування, адже саме вони сприяють оновленню техніко-технологічної бази, нарощуванню виробничих потужностей і впровадженню інновацій, що створює передумови для зміцнення конкурентної позиції на ринку і досягнення кращих фінансових результатів.

Поточне планування та оперативне управління інвестиційними проектами, під якими розуміють документ, в якому викладено цілі та особливості конкретного інвестиційного задуму, обґрунтовано його доцільність та ефективність. Інвестиційне проектування складається з таких етапів: 1) дослідження, планування та розроблення інвестиційного проекту; 2) реалізація інвестиційного проекту; 3) поточний контроль та регулювання інвестиційного проекту; 4) оцінка та аналіз досягнутих результатів після завершення проекту.

Моніторинг реалізації інвестиційних програм та проектів - оцінка результатів впровадження проектів, пролонгація інвестиційного договору, підготовка рішень щодо своєчасного виходу з неефективних інвестиційних проектів або реінвестування капіталу. Ефективність інвестиційних проектів тісно пов'язана із цілями виробництва, мотивами підприємництва в ринковій економіці, оскільки вони повинні приносити прибуток та сприяти підвищенню конкурентоспроможності. Безпосередні критерії оцінки інвестиційних проектів досить різноманітні та повинні включати поряд із суто економічними показниками й деякі інші, зокрема поліпшення умов праці, створення нових робочих місць, підвищення екологічної безпеки виробничих об'єктів тощо. Поряд з економічною ефективністю інвестиційні проекти повинні мати обґрунтування і з позицій мультиплікативної ефективності.

Управління ризиками. На інвестиційну діяльність підприємства значно впливає ризик, який виявляється як ризик, що пов'язаний з формуванням прибутковості інвестиційних операцій. Врахування ризику вимагає серйозної уваги з боку керівників підприємства, оскільки є постійно діючим фактором, який необхідно передбачати в процесі прийняття всіх управлінських рішень щодо інвестиційної діяльності. Рівень інвестиційного ризику може бути

оцінений за допомогою економіко-статистичних, експертних або аналогових методів.

Контроль інвестиційної діяльності передбачає спостереження й перевірку результатів дій суб'єктів господарювання щодо інвестування. Тобто такий контроль передбачає зіставлення фактичних даних із запланованими з метою ефективного управління реалізацією інвестиційних проектів і програм, досягнення поставлених цілей, попередження та усунення суттєвих відхилень та негативних економічних наслідків.

Кожен елемент системи виконує чітко поставлені завдання і спрямований на досягнення загальних цілей підприємства.

Управління інвестиційною діяльністю передбачає необхідність проведення фінансово-економічних розрахунків ефективності інвестиційної діяльності, які пов'язані з потоками грошових коштів в різні періоди. Вирішальною при цьому є оцінка вартості грошей, яка з часом змінюється з урахуванням норми прибутку на фінансовому ринку. Усі фінансово-економічні розрахунки повинні враховувати темпи інфляції, яка з часом знецінює вартість грошових коштів. Це викликає необхідність реального відображення вартості інвестиційних активів і грошових потоків підприємства та забезпечення.

Обов'язковою умовою реалізації управління інвестиційною діяльністю підприємства є наявність вихідної інформації про стан об'єкта (інвестиційні ресурси, сферу підприємницької діяльності, в яку будуть вкладатись інвестиції тощо), яку в процесі управління буде трансформовано в певні управлінські рішення суб'єктів.

На управління інвестиційною діяльністю впливають внутрішні й зовнішні фактори, які визначають послідовність вживання тих чи інших управлінських заходів та прийняття управлінських рішень щодо проведення інвестиційних процесів підприємства.

До основних зовнішніх факторів, які здійснюють непрямий вплив на підприємство, слід віднести глобалізаційні та інтеграційні процеси; механізми державного регулювання економічних взаємовідносин та інвестування; галузеві

тенденції розвитку; ринкові механізми взаємодії. До факторів зовнішнього середовища, які безпосередньо впливають на підприємство, можна віднести: споживачів, постачальників, конкурентів.

Система управління інвестиційною діяльністю має своєчасно реагувати на їхні прямі або непрямі впливи задля зменшення ризиків інвестиційної діяльності або попередження інших можливих негативних явищ і загроз.

До основних внутрішніх факторів впливу на управління інвестиційною діяльністю, які повністю визначаються діяльністю підприємства загалом, відносять: рівень кваліфікації персоналу, здатність керівництва й персоналу своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому інвестиційному середовищі, фінансовий стан, рівень ділової активності та репутації підприємства, розвиненість системи збуту й маркетингу, процес організації виробництва, наявність необхідного ресурсного забезпечення, стан технічної бази і рівень технологічного розвитку підприємства.

Запропонована система управління інвестиційною діяльністю підприємства дозволяє комплексно управляти всіма складовими компонентами інвестиційної діяльності з метою підвищення її ефективності та реалізації перспективних напрямів інвестиційної політики підприємства, сприяє оптимальній організації інвестиційних процесів підприємства, підвищенню його конкурентоздатності з врахуванням змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі діяльності підприємства.

Організація управління інвестиційною діяльністю – це координація та оптимізація в часі й у просторі інвестиційної діяльності підприємства з метою досягнення в певний термін найбільшого інвестиційного ефекту. Організація управління інвестиційною діяльністю на підприємстві передбачає, передусім, розробку структури й створення системи спеціальних внутрішніх структурних служб та підрозділів підприємства, функціонування яких повинне бути спрямоване на розробку й прийняття ефективних управлінських рішень з усіх питань інвестиційної діяльності підприємства. Структура системи цих служб залежить від розміру підприємства та масштабу його інвестиційної діяльності.

На малих підприємствах структурні служби й підрозділи не створюються, а функції з управління інвестиційною діяльністю покладають на власника або директора підприємства. На великих підприємствах з великими обсягами інвестиційної діяльності, що інвестують ряд реальних і фінансових проектів, створюються спеціальні відділи – відділи з управління інвестиціями. Структура цих відділів залежить від специфіки інвестиційної діяльності підприємства.

3.2. Шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»

На сьогодні інвестиційну діяльність українських підприємств обмежують такі основні чинники:

- незадовільний стан технічної бази підприємств;
- недосконала чинна нормативно-правова база, що регулює інвестиційні процеси;
- низька прибутковість інвестицій в основний капітал;
- складний механізм та висока вартість отримання кредитів для реалізації інвестиційних проектів;
- невизначеність економічної ситуації в країні;
- недостатній попит на продукцію;
- низька конкурентоспроможність національних підприємств порівняно із закордонними представниками;
- інвестиційні ризики;
- нестача власних фінансових ресурсів підприємств.

На сьогоднішній день існують проблеми в управлінні інвестиційною діяльністю підприємств, зокрема невисокий рівень менеджменту, основними причинами якого є: невідповідність багатьох підприємців до реалізації інвестиційних планів, відсутність повного доступу до ринкової інформації, слабка адаптованість організаційної структури до змін на ринку, недостатній професіоналізм та досвід керівного складу, низький кваліфікаційний рівень

робітників, зайнятих у сфері підготовки техніко-економічних обґрунтувань і рішень щодо інвестицій.

Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств на державному рівні необхідно:

- розширити базу інвестиційних ресурсів, що спрямовуються в інноваційну сферу через механізми податкової, митної та регуляторної політики;

- акумулювати кошти населення у рамках систем соціального та пенсійного страхування;

- забезпечити реалізацію інвестиційного спрямування амортизаційної політики;

- посилити інвестиційне спрямування розвитку фондового ринку та його інфраструктури;

- запровадити механізм акумулювання вільних коштів у венчурних фондах;

- посилити інвестиційну активність населення та забезпечити гарантований захист його заощаджень;

- спростити доступ підприємств до довгострокових кредитів.

Виходячи з того, що основними факторами, які впливають на інвестиційні ресурси, є обсяги капіталовкладень, строки здійснення інвестиційних проектів, а також їх прогресивність та економічність, ефективними напрямками підвищення ефективності інвестиційної діяльності на підприємстві слід вважати:

- 1) здійснення ретельної експертизи інвестиційних проектів;
- 2) концентрацію зусиль підприємства на скороченні періоду впровадження і здійснення інвестиційного проекту;
- 3) запобігання масштабним проектам через їх низьку мобільність до інновацій;
- 4) залучення позик на короткий термін;
- 5) перевірку і наукове обґрунтування надійності проекту [16].

Одним із ключових умов здійснення ефективної інвестиційної діяльності на підприємствах України є формування такого обсягу інвестиційних ресурсів, використання якого не призведе до погіршення результативності діяльності підприємства та не зменшить рівень його фінансової стійкості та платоспроможності, не спричинить його банкрутство. Тому для більшості підприємств є актуальним питання оптимізації структури інвестиційних ресурсів з метою поліпшення фінансового стану, забезпечення необхідного рівня механізації та автоматизації виробничих процесів у довгостроковому періоді, зменшення тривалості операційних циклів виробництва і реалізації продукції, зміщення інвестиційних ризиків.

На сьогодні методологія оптимізації інвестиційного капіталу ґрунтується на теорії управління капіталом підприємства, при цьому відсутнє і не набуло чіткого визначення методологічний апарат оптимізації співвідношення інвестиційних ресурсів за видами: власні, залучені і позикові [40]. З огляду на це можливо запропонувати алгоритм оптимізації структури інвестиційних ресурсів підприємства за такими етапами:

- на першому етапі – визначення цілей, обсягів та джерел формування інвестиційних ресурсів;
- на другому етапі – визначення умов та шляхів оптимізації у відповідності до виду діяльності;
- на третьому етапі – обґрунтування шляхів оптимізації обсягу інвестиційних ресурсів;
- на четвертому етапі – оцінка синергетичного характеру приросту джерел інвестиційних ресурсів;
- на п'ятому етапі – прийняття оптимального співвідношення між джерелами ресурсів.

Така схема оптимізації інвестиційних ресурсів на підприємствах характеризує багатоступеневий процес управління інвестиційними ресурсами в розрізі підвищення їх мобільності та швидкості перетворення наявних ресурсів в інвестицій.

Основні шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» представлено на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Основні шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»

Основними шляхами підвищення ефективності інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства є:

1. Розробка ефективної інвестиційної стратегії підприємства, яка передбачає розроблення довгострокових цілей інвестування, визначення пріоритетних напрямів і форм інвестиційної діяльності, оптимізацію структури сформованих інвестиційних ресурсів, визначення джерел формування інвестиційних ресурсів (власні, позикові або залучені джерела), а також підтримку взаємовідносин із зовнішнім інвестиційним середовищем, вибір найбільш ефективних шляхів реалізації довгострокових інвестиційних цілей.

2. Автоматизація процесів інвестиційної діяльності - полягає у розробці систем підтримки прийняття рішень на стадіях розробки та впровадження інвестиційних проектів. Обґрунтування інвестиційних рішень здійснюється за посередництвом бізнес-плану, який містить розділи, пов'язані з дослідженням ринку, організації виробництва, аналізу вигід та витрат проекту, визначенням терміну окупності інвестицій, визначенням чистої теперішньої вартості проекту, та рентабельності інвестицій, календарним плануванням заходів з впровадження проекту. Існує велика кількість програмних продуктів з автоматизації процесу бізнес-планування. Програмні продукти автоматизації інвестиційних рішень містять у собі модулі для маркетингового аналізу бізнес-проектів, аналізу вигід та витрат, інвестиційного аналізу, аналізу ризиків, пов'язаних з реалізацією бізнес-ідеї.

3. Планування, оперативне управління та моніторинг інвестиційних проектів - підприємством розробляються, обґрунтовуються та коригуються бюджети та календарні плани здійснення інвестицій, проводиться моніторинг реалізації окремих інвестиційних програм та проектів, виявлення неефективних інвестиційних проектів.

4. Запровадження економічних методів управління інвестиційним процесом, що передбачає вдосконалення методів визначення необхідного обсягу та оцінки економічної доцільності капітальних вкладень, прогнозування реальної тривалості інвестиційного процесу для функціонально однакових

виробничих об'єктів, система мотивації інтенсивного інвестування виробництва.

5. Запровадження методики аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства, що складається з трьох етапів: 1) збір, обробка, узагальнення та систематизація інформації, що стосується інвестиційної діяльності підприємства на основі фінансової звітності підприємства за останні 3–5 років; 2) аналіз і оцінка власне ефективності інвестиційної діяльності: аналіз інвестиційного клімату та аналіз галузі досліджуваного підприємства, показників його господарської діяльності, аналіз плану капітальних вкладень, джерел фінансування інвестиційних проектів, оцінка ефективності інвестицій; 3) визначення проблем ефективності інвестиційної діяльності підприємства, розробка інвестиційних рішень, реалізація нових інвестиційних проектів з метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

6. Створення оптимальної системи оперативного управління інвестиційною діяльністю підприємства, яка буде включати підсистеми планування, організації та контролю за інвестиціями, які у свою чергу будуть контролюватись менеджментом підприємства задля забезпечення ефективного і стабільного соціально-економічного розвитку підприємства з можливістю у перспективі проводити постійну його адаптацію до змінних умов зовнішнього середовища.

7. Оптимізація структури інвестицій та джерел їх фінансування, зокрема досягнення оптимального співвідношення між реальними та фінансовими, прямими і портфельними, внутрішніми і зовнішніми, приватними, державними, спільними та іноземними інвестиціями, а також між власними, позиковими і залученими джерелами фінансування інвестицій.

Варто врахувати, що підприємство, котре використовує для інвестиційної діяльності тільки власний капітал, має найвищу фінансову стійкість, але обмежує темпи свого розвитку та не використовує фінансових можливостей приросту прибутку на вкладений капітал. Підприємство, котре використовує позиковий чи залучений капітал, має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку, однак більшою мірою піддається фінансовим ризикам.

8. Оптимізація обсягу інвестиційного портфелю підприємства, що складається з об'єктів реального і фінансового інвестування, призначених для здійснення інвестиційної діяльності згідно з розробленою інвестиційною стратегією підприємства. Необхідно сформувати інвестиційний портфель, оцінити його за показниками прибутковості, ліквідності та ризику. Процес формування інвестиційного портфеля, включає три етапи. На першому етапі здійснюється оптимізація пропорцій між реальними та фінансовими інвестиціями; на другому обираються найпривабливіші з них за показниками економічної ефективності та прийнятним рівнем ризику; на третьому оцінюється ліквідність портфеля (спроможність забезпечити підприємству платоспроможність). Покращення ефективності капітальних вкладень досягається також шляхом впровадження результатів науково-технологічного прогресу, підвищення ролі інтелектуальних інвестицій у формуванні інвестиційного портфелю підприємства.

9. Поліпшення відтворювальної структури капітальних вкладень, підвищення питомої ваги витрат на технічне переозброєння і реконструкцію діючих об'єктів за рахунок зменшення питомої ваги нового будівництва.

Оптимізація відтворюваної структури капітальних вкладень передбачає вирішення двох головних завдань: 1) збільшення відносного обсягу інвестицій у відшкодування (просте відтворення) вартості машин та устаткування всієї суми накопиченого амортизаційного (реноваційного) фонду; 2) встановлення раціональних пропорцій чистих капітальних вкладень у різні форми розширеного відтворення основних засобів і формування необхідних виробничих потужностей підприємств.

10. Ширше залучення стратегічних інвесторів до процесу придбання цінних паперів підприємства передбачає концентровану в часі аналітичну оцінку господарської діяльності підприємства та активний пошук за допомогою доступних методів (включаючи й залучення засобів масової інформації) потенційно можливих інвесторів і пропонування останнім першочергового придбання акцій чи інших емітованих цінних паперів підприємства.

11. Удосконалення технологічної структури капітальних вкладень, збільшення в їхньому складі питомої ваги устаткування і обладнання і скорочення, відповідно, будівельно-монтажних робіт; створення нових потужностей (залежно від виду робіт і затрат на створення й удосконалення основних засобів). Для поліпшення фінансового стану велике значення має скорочення строків будівництва, застосування нових прогресивних матеріалів, конструкцій і технологій, пошук нових інженерних рішень.

12. Скорочення тривалості всіх стадій інвестиційного циклу - від проектування до освоєння введених в дію нових об'єктів, що підвищує мобільність інвестицій. Підприємству необхідно також концентрувати зусилля на скороченні періоду впровадження і здійснення інвестиційних проектів, що можливо за рахунок достатнього фінансування інвестиційних проектів із застосуванням однієї з схем: повне самофінансування, акціонування, венчурне фінансування, кредитування, змішане фінансування.

13. Удосконалення проектно-кошторисної роботи сприятиме підвищенню ефективності використання капітальних вкладень і забезпеченню завдяки цьому високої економічної ефективності проектних рішень. Саме у процесі розробки проектів розширення та реконструкції діючих і спорудження нових виробничих об'єктів має бути використано найновітніші досягнення в галузі техніко-технологічних та організаційних рішень, будівельних матеріалів і конструкцій, просторового розміщення будівель (споруд); обґрунтовано і прийнято для розрахунків зменшені проти минулого періоду та інших аналогічних об'єктів питомі капітальні вкладення; визначено реальну кошторисна вартість усього обсягу робіт за відповідною формою відтворення основних засобів.

14. Екологізація інвестиційної діяльності – це комплексний і системний процес перетворення інвестиційної діяльності з урахуванням екологічних обмежень, спрямований на зниження екодеструктивної дії сфер виробництва, обігу, споживання, основним пріоритетом якого є повсюдне впровадження новітніх досягнень науково-технічного прогресу. Інвестиційні проекти в екологічній сфері забезпечують підвищення екологічності продукції, що

випускається підприємствами для суспільного й особистого споживання; зниження споживання природних ресурсів на одиницю продукції, що випускається, та здійснення ефективної господарської діяльності; зменшення забруднення природних комплексів; зниження концентрації шкідливих речовин у викидах, стоках, відходах; поліпшення стану середовища існування людей.

Отже, для розвитку АТ «Укртранснафта» актуальним є не лише збільшення обсягів капітальних інвестицій в основні засоби, але і скерування інвестиційних ресурсів в «інтелектуальний продукт» та екологічні проекти, що сприятиме підвищенню ефективності господарської діяльності та виходу компанії на інноваційний рівень розвитку. Компанії необхідно планувати розширення інвестиційного портфеля та залучення інвестицій, котрі будуть спрямовані на розвиток бізнесу.

3.3. Економічне обґрунтування запропонованих заходів

Управління інвестиційною діяльністю представляє собою відповідний процес планування та реалізації інвестиційних проектів.

З метою підвищення економічної ефективності інвестиційної діяльності та збільшення прибутковості АТ «Укртранснафта» можна запропонувати проект будівництва комплексу з технологічного перевалки нафтопродуктів у Морському нафтоперевалочному терміналі «Південний».

МНТ «Південний» має нафтовий причал, винесений на 120 м в акваторію Аджалицького лиману (порт «Южний»), обладнаний швартовими і відбійними палями та 4-ма стендерами виробництва компанії FMC (Франція). Причал розрахований на приймання танкерів від 35 до 150 тис. т. Максимальна продуктивність завантаження/розвантаження по одному стендеру – 4 000 куб. м/год. Стендери обладнані кількома перехідниками – 16 на 12 та 16 на 14 дюймів. Під'єднання/від'єднання стендерів здійснюється пультом, вони рухаються синхронно із танкером: коли посадка судна зменшується або збільшується, змінюється положення танкера вздовж або поперек причалу. На

причалі також розташована ліфтова трап-башта голландського виробництва, яка забезпечує допуск інспекторів та персоналу на танкер та схід екіпажу на берег. Але в МНТ «Південний» можливо проводити зливно-наливні роботи по нафті лише з танкерів до нафтопроводів.

Реалізація зазначеного проекту будівництва комплексу з технологічного перевалки нафтопродуктів має на меті забезпечити перевалку світлих і темних нафтопродуктів з/на морський транспорт на/з автомобільний і залізничний транспорт, та передбачає набуття комплексом додаткових можливостей і характеристик.

Додаткові можливості і характеристики комплексу:

- перевалка світлих нафтопродуктів на/з автомобільний і залізничний транспорт, темних – на/з залізничний транспорт;
- будівництво двох залізничних естакад по 30 вагоноцистерн кожна;
- збільшення обсягу перевалки з/на морський транспорт до 2,5 млн т/рік, зокрема реактивне паливо (або авіагас) – 0,4 млн т/рік; дизельне паливо – 0,6 млн т/рік; автомобільний бензин – 0,5 млн т/рік; вакуумний газойль (або мазут) – 1,0 млн т/рік;
- приймання танкерів з дедвейтом від 5 до 150 тис. т на причал № 3Н МНТ «Південний»;
- новий резервуарний парк для зберігання нафтопродуктів;
- нові блокувальні трубопроводи на існуючому причалі № 3Н МНТ «Південний»;
- естакада наливу світлих нафтопродуктів в автоцистерни;
- автоматизована система комерційного обліку нафтопродуктів.

Проект будівництва технологічного комплексу з перевалки нафтопродуктів є одним зі стратегічних напрямів розвитку АТ «Укртранснафта», реалізація якого дозволить підвищити економічну ефективність діяльності компанії.

Оцінка економічної ефективності впровадження проекту здійснюється за допомогою таких показників:

- чиста поточна вартість або чисті дисконтовані вигоди – NPV;
- коефіцієнт «Вигоди/витрати» – В/С;
- термін окупності інвестицій – $T_{ок}$;
- внутрішня ставка доходу або внутрішня норма рентабельності – IRR.

Проведемо розрахунок чистої поточної вартості, внутрішньої норми прибутковості, коефіцієнт «Вигоди/витрати», терміну окупності для проекту будівництва технологічного комплексу з перевалки нафтопродуктів.

Експлуатаційні витрати проекту складаються з витрат на сировину і матеріали, витрат на придбання необхідних основних засобів, витрат на придбання нематеріальних активів, витрат на повне відновлення (амортизацію) обладнання, витрат на оплату праці персоналу та відрахування на соціальні заходи та інших витрат, пов'язаних з реалізацією проекту.

Визначимо суму експлуатаційних витрат проекту будівництва технологічного комплексу з перевалки нафтопродуктів на АТ «Укртранснафта» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Розрахунок експлуатаційних витрат за проектом

Роки	Витрати на сировину і матеріали, млн. грн.	Витрати на придбання основних засобів, млн. грн.	Витрати на придбання нематеріальних активів, млн. грн.	Витрати на амортизаційні відрахування, млн. грн.	Витрати на оплату праці з відрахуваннями, млн. грн.	Інші витрати, млн. грн.	Всього витрат, млн. грн.
2020	46,1	19,7	17,1	72,9	16,5	4,9	177,2
2021	45,2	19,3	16,8	71,4	16,2	4,8	173,7
2022	44,3	18,9	16,4	70,0	15,8	4,7	170,2
2023	43,4	18,5	16,1	68,6	15,5	4,6	166,8
2024	42,5	18,2	15,8	67,2	15,2	4,5	163,4
2025	41,7	17,8	15,5	65,9	14,9	4,4	160,2

Чисту поточну вартість або чисті дисконтовані вигоди (NPV) розраховують як різницю між поточною дисконтованою вартістю майбутніх вигод та поточною дисконтованою вартістю майбутніх витрат на обслуговування інвестиційного проекту за весь його життєвий цикл:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t}, \quad (3.1)$$

де B_t та C_t – відповідно повні вигоди та повні витрати у рік t , грн.;

t – відповідний рік експлуатації проекту (1,2,3,... n);

n – термін служби проекту, років;

r – відсоткова ставка на позичковий капітал (коефіцієнт).

Вигоди від здійснення проекту складаються за рахунок зниження поточних експлуатаційних витрат.

Витрати на здійснення проекту C_t складаються з вартості одноразових капітальних вкладень, додаткових інвестицій, експлуатаційних витрат:

$$C_t = K_t + K_{\text{дод}} + B_{\text{екс.т}}, \quad (3.2)$$

де K_t і $B_{\text{екс.т}}$ відповідно одноразові капітальні вкладення та поточні експлуатаційні витрати в t році, грн./рік; $K_{\text{дод}}$ – додаткові інвестиції, грн./рік.

Відсоткова ставка на позичковий капітал r – це така ставка, за якою позичається або додатково залучається капітал для інвестування у проект.

Далі розрахуємо чисті дисконтовані вигоди NPV для проекту (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Схема розрахунку поточної вартості (NPV) за проектом, млн. грн.

Роки, t	Вигоди, B	Витрати, C			Чисті вигоди, $B-C$	Коефі- цієнт дискон- тування ($r=10\%$) $k=1/(1+r)^t$	Дискон- товані вигоди, $B \cdot k$	Дискон- товані витрати, $C \cdot k$	Чисті дискон- товані вигоди, NPV
		Вар- тість про- екту	Експ- луата- ційні витрати	Разом витрат					
2020	406,0	850	177,2	1027,2	-627,2	0,9091	363,6	933,7	-570,1
2021	412,1	-	173,7	173,7	232,3	0,8264	335,4	143,4	191,9
2022	418,3	-	170,2	170,2	241,9	0,7513	309,5	127,8	181,7
2023	424,5	-	166,8	166,8	251,5	0,683	285,7	113,9	171,8
2024	430,9	-	163,4	163,4	261,1	0,6209	263,6	101,5	162,1
2025	406,0	-	160,2	160,2	270,7	0,5645	243,0	90,3	152,7
Разом	2491,8	850	1011,4	1861,4	630,4	-	1800,8	1510,7	290,1

Отже, чиста поточна вартість проекту будівництва технологічного комплексу з перевалки нафтопродуктів складає: $NPV = 290,1$ млн. грн.

Під внутрішньою ставкою доходу або внутрішньою нормою рентабельності (IRR) розуміють таку відсоткову ставку (r), при якій чиста поточна вартість (NPV) стає рівною нулю:

$$\sum_{t=1}^n \frac{B_t - C_t}{(1 + r)^t} = 0 \quad (3.3)$$

Внутрішня норма рентабельності дає відповідь на питання, яка гранично допустима ставка відсотку на капітал забезпечує життєздатність проекту, або яка гранично допустима вартість капіталу (r) для інвестування у проект, який розглядається. Якщо розрахункове значення IRR більше відсоткової ставки за позиковими інвестиціями у проект, то проект визначають доцільним і навпаки.

Порівняння розрахункового значення IRR з діючою відсотковою ставкою на капітал дозволяє визначити ступінь «живучості» проекту, запас його «міцності».

Розрахунок шуканого значення IRR ведуть методом послідовних наближень. Підставляючи у вищенаведену формулу змінні із заданим кроком ставки відсотку (r), визначають таке її значення, при якому NPV стає рівною нулю ($NPV = 0$).

Розрахунок внутрішньої норми рентабельності виконаємо графічно. Для цього на осі абсцис відкладаємо різні значення ставки дисконтування, а на осі ординат – значення NPV. Визначив крапку перетину прямої N_n з віссю абсцис, визначаємо значення внутрішньої норми рентабельності $IRR=r$.

Для цього проведемо розрахунок значень NPV за проектом при $r=20\%$ (табл. 3.3).

Далі будуємо графік NPV для проекту при різних значеннях ставки дисконтування $r=10\%$ і $r=20\%$ (рис. 3.3).

Таблиця 3.3

Схема розрахунку поточної вартості (NPV) за проектом, млн. грн.

Роки, t	Чисті вигоди, В-С	Коефіцієнт дисконтування (r=20%) $k=1/(1+r)^t$	Чисті дисконтовані вигоди, NPV
2020	-627,2	0,8333	-522,5
2021	232,3	0,6944	161,2
2022	241,9	0,5787	140,1
2023	251,5	0,4823	121,2
2024	261,1	0,4019	105,0
2025	270,7	0,3349	90,7
Разом	630,4	-	95,7

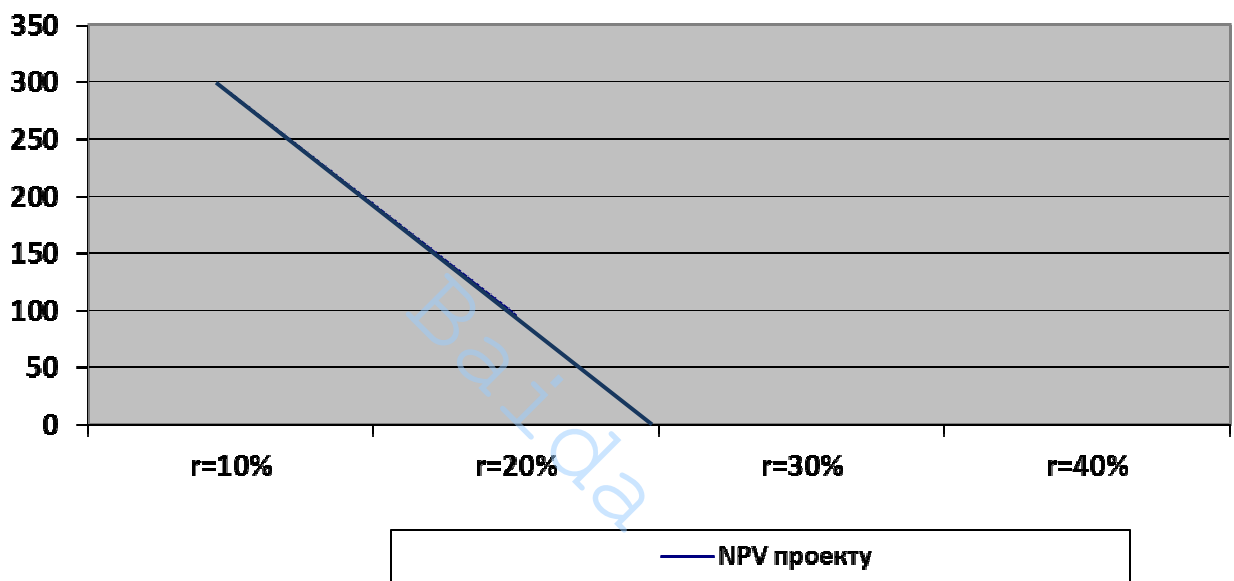

Рис. 3.3. Графічний метод розрахунку внутрішньої норми рентабельності

Як ми можемо побачити з графіка внутрішня норма рентабельності для проекту складатиме 25%.

Розрахунок коефіцієнта «Вигоди/Витрати» (В/С) ведуть за формулою:

$$B/C = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{B}{(1+r)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+r)^t}} \quad (3.4)$$

Проекти з більшим значенням коефіцієнта визнають більш привабливими для інвестора, ніж проекти з меншим його значенням.

З розрахункових даних, що наведені в табл. 3.2, знайдемо коефіцієнти «Вигоди/Витрати» для проекту будівництва технологічного комплексу з перевалки нафтопродуктів: $V/C = 1800,8 / 1510,7 = 1,19$.

Термін окупності інвестицій (проекту) є зворотною величиною коефіцієнта «Вигоди/витрати» (В/С):

$$T_{ок} = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{c_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+r)^t}}, \quad (3.5)$$

де $T_{ок}$ - термін окупності інвестицій (проекту), років.

При виборі за цим критерієм пріоритетними визначаються проекти з найкоротшим терміном окупності інвестицій або ті, які вкладаються у максимально допустимий термін окупності (max доп):

$$T_{ок} \rightarrow \min, \text{ або } T_{ок} \rightarrow \max \text{ доп.}$$

Для проекту будівництва технологічного комплексу з перевалки нафтопродуктів $T_{ок} = 1510,7 / 1800,8 * 6 = 5,03$ років.

За результатами проведених розрахунків чистої поточної вартості, коефіцієнта «Вигоди/витрати», терміна окупності інвестицій та внутрішньої ставки доходу складаємо таблицю економічних показників ефективності впровадження проекту будівництва технологічного комплексу з перевалки нафтопродуктів (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Показники економічної ефективності будівництва комплексу з технологічного перевалки нафтопродуктів на АТ «Укртрансфат»

Чиста приведена цінність, млн. грн.	Внутрішня ставка доходу, %	Коефіцієнт «Вигоди/витрати»	Термін окупності інвестицій, років
NPV	IRR	В/С	$T_{ок}$
290,1	25	1,19	5,03

В результаті проведених розрахунків можна зробити висновок, що проект будівництва комплексу з технологічного перевалки нафтопродуктів на АТ «Укртранснафта» є ефективним і можна прийняти, оскільки чиста приведена цінність складає 290,1 млн. грн., внутрішня ставка доходу 25%, коефіцієнт «вигоди/витрати» 1,19 та термін окупності проекту складає 5,03 роки.

Таким чином, реалізація даного проекту на АТ «Укртранснафта» збільшить дохід підприємства на 406 млн. грн. за рік. В результаті впровадження запропонованого інвестиційного проекту коефіцієнт рентабельності діяльності зросте на 0,8%.

Валіда

Висновок до третього розділу

В третьому розділі на основі проведених досліджень та аналізу було сформовано систему управління інвестиційною діяльністю підприємства; визначено основні шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» та економічно обґрунтовано запропоновані заходи.

Комплексна система управління інвестиційною діяльністю визначає принципи, порядок, послідовність і регламентацію дій щодо впливу суб'єктів управління інвестиційною діяльністю на об'єкти за допомогою реалізації функцій управління через елементи управлінського процесу, використовуючи набір інструментів і методів управління інвестиційною діяльністю, спрямованих на досягнення головної мети підприємства – одержання прибутку, враховуючи постійні зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі діяльності підприємства.

Основними шляхами підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» є: розробка ефективної інвестиційної стратегії підприємства; автоматизація процесів інвестиційної діяльності; планування, оперативне управління та моніторинг інвестиційних проектів; запровадження економічних методів управління інвестиційним процесом; оптимізація структури інвестицій та джерел їх фінансування; оптимізація обсягу інвестиційного портфелю підприємства; поліпшення відтворювальної та технологічної структури капітальних вкладень; скорочення тривалості всіх стадій інвестиційного циклу; екологізація інвестиційної діяльності тощо.

Для підвищення економічної ефективності інвестиційної діяльності та збільшення прибутковості АТ «Укртранснафта» було запропоновано проект будівництва комплексу з технологічного перевалки нафтопродуктів у МНТ «Південний», проведено оцінку економічної ефективності впровадження проекту за допомогою розрахунку таких показників: чиста поточна вартість або чисті дисконтовані вигоди; коефіцієнт «Вигоди/витрати»; термін окупності інвестицій; внутрішня норма рентабельності.

ВИСНОВКИ

В даній кваліфікаційній роботі було розглянуто тему «Управління інвестиційною діяльністю підприємства».

В першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто:

- економічний зміст, та значення інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства. Інвестиції – це вкладення грошових, матеріальних та інтелектуальних цінностей в об'єкти господарської діяльності з метою прибутку або досягнення соціального чи екологічного ефекту. Під інвестиційною діяльністю розуміють цілеспрямовано здійснюваний процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за обраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) й забезпечення її реалізації. Головною метою інвестиційної діяльності є здійснення оптимальної ліквідності інвестиційних ресурсів, тобто максимізація добробуту власників, що забезпечуватиме тривалий безкризовий розвиток підприємства;

- узагальнено класифікацію видів інвестицій за різними ознаками: за об'єктами вкладень (реальні і фінансові інвестиції), за характером участі в інвестиційному процесі (прямі і непрямі (портфельні)), за періодом інвестування (довгострокові і короткострокові), за формою власності інвестованого капіталу (спільні, державні, приватні, іноземні), за регіональною ознакою (внутрішні і зовнішні), за рівнем інвестиційного ризику (високоризикові, середньоризикові, низькоризикові, безризикові і спекулятивні), за джерелами фінансування (власні, залучені, запозичені, бюджетні, безоплатна фінансова допомога), за відтворювальною спрямованістю (валові, чисті, реновації), за ступенем залежності від доходів (автономні і похідні), залежно від вибору інвестиційної стратегії (активні і пасивні), за періодичністю вкладень (ординарні і неординарні), за сферами впровадження (інвестиції у виробництво, соціальну сферу, екологічні проекти, науково-технічні інвестиції);

- визначено джерела фінансування інвестицій, які поділяють на власні, позикові і залучені. Інвестиційна діяльність може здійснюватись за рахунок власних фінансових ресурсів інвестора (прибутку, амортизаційних відрахувань, грошових заощаджень громадян та юридичних осіб), позичених фінансових коштів інвесторів (облігаційних позик, банківських та бюджетних кредитів), залучених фінансових коштів інвестора (коштів, отриманих від продажу акцій, пайових та інших внесків громадян та юридичних осіб), а також бюджетних інвестиційних асигнувань;

- охарактеризовано мету, задачі, суб'єкти і об'єкти, функції, принципи та механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства. Під управлінням інвестиційною діяльністю розуміють систему принципів та методів розроблення й реалізації управлінських рішень, що пов'язані з здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності. Основною метою управління інвестиційною діяльністю є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії підприємства на окремих етапах його розвитку. Це передбачає розв'язання низки питань, зокрема: розробка інвестиційної стратегії підприємства; пошук і формування інвестиційних ресурсів; оцінка ефективності проектів; формування і оцінювання інвестиційного портфелю; оцінка інвестиційної привабливості підприємства та ін. Управління інвестиційною діяльністю здійснюється шляхом стратегічного, тактичного й оперативного управління.

В другому розділі кваліфікаційної роботи було:

- розглянуто організаційно-економічну характеристику діяльності Акціонерного товариства «Укртранснафта», яке надає послуги з транспортування нафти магістральними нафтопроводами по території України, її перевалки з/на морський транспорт, а також супутні при цьому послуги;

- проаналізовано основні економічні показники діяльності АТ «Укртранснафта», що свідчать про ефективне використання основних і оборотних засобів та трудових ресурсів підприємства. Обсяг реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зріс у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 13,1%, а в

2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 10,6%. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зросла у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 24,5%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшилася на 9,6%. Найбільшу частку в структурі собівартості займають витрати на персонал та відповідні соціальні нарахування і витрати на амортизацію основних засобів. Чистий дохід АТ «Укртранснафта» від послуг з транспортування нафти у 2019 році склав 3 576,7 млн. грн. Чистий прибуток в 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшився на 31,7%, а в 2019 р. порівняно з 2018 р. ще на 46,7%;

- проведено оцінку фінансового стану досліджуваного підприємства, зокрема розраховано показники майнового стану, платоспроможності та ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності. Проведений аналіз показує, що фінансовий стан АТ «Укртранснафта» є задовільним, діяльність прибутковою, у підприємства достатньо ресурсів для погашення його поточних зобов'язань, зменшується залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування;

- проаналізовано обсяги, динаміку та структуру інвестицій. В 2018 р. обсяг здійснених інвестицій АТ «Укртранснафта» зріс в порівнянні з 2017 р. на 417,8%, що відбулося за рахунок значного зростання фінансових інвестицій та капітальних інвестицій. В 2019 р. в порівнянні з 2018 р. обсяг інвестицій зріс на 26,2% за рахунок зростання капітальних інвестицій та зменшення фінансових інвестицій. В структурі інвестиційних вкладень найбільшу питому вагу мають капітальні інвестиції, а в структурі капітальних інвестицій найбільшу частку займають вкладення в основні засоби та проведення робіт з капітального ремонту, а в структурі фінансових інвестицій найбільшу частку складають інші фінансові інвестиції. Спостерігається зменшення надходжень від інвестиційної діяльності на 530 млн. грн. у 2018 р. та зростання на 1328 млн. грн. у 2019 р. порівняно з попереднім роком відповідно. При цьому мало місце надходження грошових коштів від реалізації фінансових інвестицій та від отриманих відсотків. Витрати на інвестиційну діяльність підприємства зросли у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 2000 млн. грн. і були пов'язані, в основному, з витратами

на придбанням необоротних активів та фінансових інвестицій. Аналіз надходжень та видатків від інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» за 2017-2019 рр. показує наявність негативного сальдо чистого руху коштів від інвестиційної діяльності в 2018 та 2019 рр. В структурі джерел фінансування інвестиційних ресурсів АТ «Укртранснафта» переважають внутрішні, найбільшу частку становить прибуток, що є позитивним явищем;

- розраховано показники ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта», аналіз яких свідчить, що підприємство знаходиться в стабільному фінансовому стані, не залежить від залучених джерел інвестування, отримує збитки від інвестиційної діяльності, оскільки вкладає в інвестиційні проекти більшість власних коштів, інвестиційна діяльність є досить на високому рівні і підприємство цікавить майбутніх інвесторів.

В третьому розділі кваліфікаційної роботи на основі проведених досліджень та аналізу було:

- сформовано систему управління інвестиційною діяльністю підприємства, яка визначає принципи, порядок, послідовність і регламентацію дій щодо впливу суб'єктів управління інвестиційною діяльністю на об'єкти за допомогою реалізації функцій управління через елементи управлінського процесу, використовуючи набір інструментів і методів управління інвестиційною діяльністю, спрямованих на досягнення головної мети підприємства – одержання прибутку, враховуючи постійні зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі діяльності підприємства. Запропонована система дозволяє комплексно управляти всіма складовими компонентами інвестиційної діяльності з метою підвищення її ефективності та реалізації перспективних напрямів інвестиційної політики підприємства, сприяє оптимальній організації інвестиційних процесів підприємства, підвищенню його конкурентоздатності, прибутковості з врахуванням змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі діяльності підприємства;

- визначено основні шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта»: розробка ефективної інвестиційної стратегії

підприємства; автоматизація процесів інвестиційної діяльності; планування, оперативне управління та моніторинг інвестиційних проектів; запровадження економічних методів управління інвестиційним процесом; запровадження методики аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства; створення оптимальної системи оперативного управління інвестиційною діяльністю підприємства; оптимізація структури інвестицій та джерел їх фінансування; оптимізація обсягу інвестиційного портфелю підприємства; поліпшення відтворювальної структури капітальних вкладень; ширше залучення стратегічних інвесторів до процесу придбання цінних паперів підприємства; удосконалення технологічної структури капітальних вкладень, скорочення тривалості всіх стадій інвестиційного циклу; удосконалення проектно-кошторисної роботи; екологізація інвестиційної діяльності.

- економічно обґрунтовано запропоновані заходи. Для підвищення економічної ефективності інвестиційної діяльності та збільшення прибутковості АТ «Укртранснафта» було запропоновано проект будівництва комплексу з технологічного перевалки нафтопродуктів у МНТ«Південний», проведено оцінку економічної ефективності впровадження проекту за допомогою розрахунку таких показників: чиста поточна вартість або чисті дисконтовані вигоди; коефіцієнт «Вигоди/витрати»; термін окупності інвестицій; внутрішня норма рентабельності. В результаті проект є ефективним і можна прийняти, оскільки чиста приведена цінність складає 290,1 млн. грн., внутрішня ставка доходу 25%, коефіцієнт «вигоди/витрати» 1,19 та термін окупності проекту складає 5,03 роки. Реалізація даного проекту на АТ «Укртранснафта» збільшить дохід підприємства на 406 млн. грн. за рік. В результаті впровадження запропонованого інвестиційного проекту коефіцієнт рентабельності діяльності зросте на 0,8%.

Отже, в кваліфікаційній роботі було розкрито теоретичні засади управління інвестиційною діяльністю підприємства, проведено аналіз ефективності інвестиційної діяльності АТ «Укртранснафта» та визначено напрями ефективного управління інвестиційною діяльністю на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ від 18.09.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення 15.10.2020)
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 15.10.2020)
3. Ангелко І.В. Основні джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства в умовах його розвитку. *Молодий учений*. 2015. № 2 (17). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/509.pdf> (дата звернення 19.10.2020)
4. Arefieva O. V., Miagkyh I. M., Solovei N. V. The impact of investment climate and financial analysis implications in making investment decisions. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки*. 2018. № 6 (129). С. 143-152.
5. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. 2-е вид., без змін. Київ: КНЕУ, 2007. 588 с.
6. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс. Київ: Эльга, Ника-Центр, 2006. 552 с.
7. Бондар М.І. Інвестиції та джерела фінансування інвестиційних ресурсів в обліку. *Фінанси, облік і аудит*. 2010. № 15. С. 220-226.
8. Бондар М. І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю: монографія. Київ: КНЕУ, 2008. 256 с.
9. Боярко І. М., Гриценко Л. Л. Інвестиційний аналіз: Навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2011. 400 с.
10. Бузько И.Р., Вартанова Е.В., А.А. Голубенко. Стратегическое управление инвестициями и инновационная деятельность предприятия: моногр. Луганск: ВНУ им. В. Даля, 2012. 175 с.
11. Бушовська Л. Б., Мординська В. Формування концептуальних положень та науковометодичних рекомендацій щодо прийняття рішень в

управлінні інвестиційною діяльністю машинобудівних підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 5. Том 1. С. 137-140.

12. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. С. 170–176.

13. Вовчак О. Д. Інвестування: навч. посібн. Львів: Вид-во «Новий Світ-2000», 2007. 544с.

14. Войнаренко М.П., Бушовська Л.Б. Інвестиційна діяльність як об'єкт управління. *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. 2015. №5(21). С. 40–44. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html> (дата звернення 15.10.2020)

15. Войнаренко М.П., Єпіфанова І.Ю. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств: монографія. Вінниця : ВНТУ, 2011. 188 с.

16. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-ге видання. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 313 с.

17. Гончаренко Л., Олейников Л., Березин В., Георгиевская С. и др. Инвестиционный менеджмент: уч. пособие. Москва: КНОРУС, 2005. 296 с.

18. Гончаренко М.Л., Щетина М.І. Проблеми формування інвестиційних ресурсів підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 41. С. 154-158.

19. Гребінчук О. М. Стратегічне, тактичне та оперативне управління виробництвом машинобудівних підприємств. *Ефективна економіка*. 2010. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=349> (дата звернення 15.10.2020)

20. Гриньова В. М., Колода В. О., Лелейко Т. І., Колода О. П. Інвестування: Підруч. Київ: Знання, 2008. 456 с.

21. Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченько О.Г. Інвестування: навч. Посібник. Київ: «Видавничий дім «Комп'ютерпрес»», 2001. 364 с.

22. Дем'янчук О.Р., Костецький В.В. Інвестиційна діяльність підприємства як фактор його розвитку. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27811/1/43.PDF> (дата звернення 15.10.2020)

23. Денисенко М. П. Основи інвестиційної діяльності. – Київ.: Алерта, 2001. 338 с
24. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т1 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. Київ : Видавничий центр "Академія", 2000. 864 с.
25. Замятіна Н.В. Теоретико-методичні засади управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Фінансовий простір*. 2013. № 3(11). С. 138–142.
26. Захаркін О.О. Порівняльна характеристика концепцій управління підприємством в системі його інноваційної діяльності. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2014. № 4(70). С. 53–58.
27. Зінченко О.А., Павліщій Д.О., Зінченко Д.С. Інвестиційні ресурси: сутність, механізм залучення та роль в економічному розвитку підприємства. *Reporter of the Priazovskyi state technical university*. 2017. №33. С. 50-57.
28. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
29. Керанчук Т. Фінансова стабільність підприємства і методичні аспекти її оцінки. *Економіка України*. 2000. № 1. С. 83-86
30. Классика экономической мысли: Сочинения / В. Петти, А. Смит, Д. Рикардо и др. Москва: Эксмо-Пресс , 2000. 896 с.
31. Котова М.В. Джерела інвестицій: історичний аспект, сучасна сутність. *Труды Одесского политехнического университета*. 2006. Вып. 1(25). С. 254-257.
32. Крамаренко К.М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 4 (21). С. 246-250. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/40.pdf (дата звернення 15.10.2020)
33. Кривов'язюк І. В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2018. Вип. 31. С. 83-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_19 (дата звернення 15.10.2020)

34. Кухленко О.В. Ефективність використання лізингу в інвестиційній діяльності. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки*. 2015. № 6. С. 30-34.

35. Левандівський О.Т. Теоретичні засади інвестиційної діяльності. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: наук. журнал*. Івано-Франківськ, 2016. Том 1, вип. 12. С. 98–104.

36. Левицький В.В. Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства. *ВІСНИК ЖДТУ*. 2011. № 2(56). С. 69-71.

37. Левчинський Д.Л. Суть та економічна природа інвестицій і інвестиційного процесу. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 2. URL: https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/articles/issue_13/D_L_LevchinskiyEssence_and_economic_nature_of_investments_and_investment_process.pdf (дата звернення 19.10.2020)

38. Лузченко Я.О. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів: навч. посіб. Київ: Ельга, 2004. 208 с.

39. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

40. Майорова Т.В. Формування інвестиційних ресурсів в Україні. *Фінанси, облік і аудит*. 2010. № 15. С. 122-132.

41. Матрос О.М. Аналіз інвестиційної діяльності підприємств: теорія та методологія: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 / Національна академія статистики, обліку та аудиту. Київ, 2011. 22 с.

42. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник: у 2т. Т.1. Львів: Світ, 2005. 616 с.

43. Мошляк І.О. Інвестиційна діяльність підприємства та її ефективність. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2018. №3 (51). С. 68-73.

44. Музиченко Т.О. Інвестиції та інвестиційна діяльність: понятійний апарат. *Сталий розвиток економіки: Міжнародний науково-виробничий журнал*. 2014. №3[25]. С. 161-167.

45. Мушников О. Вплив інвестиційної діяльності на розвиток підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 40. С. 273–276.
46. Новий тлумачний словник з української мови / уклад.: І.О. Радченко. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2006. 544 с.
47. Новикова І.В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Сумський державний університет. Суми, 2013. 219 с.
48. Овдій Л.І. Інвестування. URL: https://lubbook.org/book_222.html (дата звернення 17.10.2020)
49. Олійник Л. Стратегія формування інвестиційних ресурсів підприємства. URL: <https://studlib.org.ua/index.php/eprs/article/view/196> (дата звернення 16.10.2020)
50. Офіційний сайт Акціонерного товариства «Укртранснафта». URL: <https://www.ukrtransnafta.com/> (дата звернення 20.10.2020)
51. Паливода К.В. Капітальні інвестиції (на прикладі житлового будівництва в Україні): монографія. Київ: Знання, 2009. 711 с.
52. Паньков О.Б. Управління інвестиційною діяльністю як базовий складник економічної безпеки підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4(115). С. 90-93. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/18.pdf (дата звернення 15.10.2020)
53. Пересада А.А., Смірнова О.О., Онікієнко С.В., Ляхова О.О. Інвестування: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.. Київ: КНЕУ, 2001. 251 с.
54. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом: монографія. Київ: Лібра, 2002. 472 с.
55. Петренко Ю.В. Фінансовий менеджмент. Київ : Кондор, 2007. 298 с.
56. Пешко А.В., Назаренко А.В. Інвестиційна стратегія управління компанією. *Державне будівництво*. 2007. № 1(2). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1%282%29__16 (дата звернення 15.10.2020)

57. Пічугіна Т.С., Забродська Л.Д. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність та зміст управління. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2013. Вип. 2(1). С. 146-154.
58. Правик Ю. М. Інвестиційний менеджмент: Навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 431 с.
59. Романова Т. В., Кучер Я. В. Напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3538> (дата звернення 15.10.2020)
60. Романченко Н.В., Кожемякіна Т.В., Пічик К.В. Економіка підприємства: навч. Посібник. Київ: НаУКМА, 2018. 343 с.
61. Сабліна Н.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 485–490.
62. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Київ, 2009. 668 с.
63. Сімкова Т.О., Байда О.К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>
64. Сибирка Л.А., Корівчак А.М. Управління інвестиційною діяльністю українських підприємств в умовах глобальної економічної турбулентності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 7. Ч. 3. С. 82-85.
65. Смолянська О.Ю., Смолянський Ю.В. Теоретичні аспекти управління джерелами фінансування інвестиційної діяльності підприємств АПК. *Полтавська державна аграрна академія*. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/214.pdf> (дата звернення 29.10.2020)
66. Спільник І., Шупа Л. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 10. Частина 4. С. 374-378.
67. Стефанович Є.А. Інвестиційна діяльність як економічне явище. *Економіка та держава*. 2010. № 11. С. 60-64. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2010/20.pdf (дата звернення 15.10.2020)

68. Сухомлин Л.В., Сакун Л.М. Інвестиційний менеджмент: опорний конспект лекцій. Кременчук: КрНУ, 2018. 145 с.
69. Тимошик Н. С. Особливості оперативного управління фінансовими інвестиціями. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.15. С. 278–283.
70. Турянська М.М. Інвестиційні джерела. Донецьк: Юго-Восток, 2004. 317 с.
71. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю підприємства: навчальний посібник. Київ : ЦУЛ. 2006. 292 с.
72. Федоренко В.Г. Інвестознавство: Підручник. 3-тє вид., допов. Київ: МАУП, 2004. 480 с.
73. Феєр О.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств у ринкових умовах. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2016. № 851. С. 140-145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_851_20 (дата звернення 15.10.2020)
74. Феняк Л.А. Теоретичні підходи до визначення сутності інвестиційних ресурсів підприємств. *Ефективна економіка*. 2017. №6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5663> (дата звернення 15.10.2020)
75. Череп А. В. Інвестознавство: навч. посіб. Київ: Кондор, 2006. 398 с.
76. Череп А. В., Кушнір С. О. Напрями забезпечення ефективності управління інвестиційною діяльністю в інноваційний розвиток підприємств машинобудування: монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 211 с.
77. Черчик Л. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2017. 171 с.
78. Шваб Л.І. Економіка підприємства: підручник. Київ: Каравела, 2011. 416 с.
79. Шевчук В.Я., Рогожин П.С. Основи інвестиційної діяльності. Київ: ГЕНЕЗА, 2000. 384 с.
80. Щукін Б. М. Інвестування: Курс лекцій. Київ: МАУП, 2004. 216 с.

ДОДАТКИ

Vaidā

Підприємство	Акціонерне товариство "Укртранснафта"	Дата	31.12.2018
Територія	м.Київ, Печерський р-н	за ЄДРПОУ	31570412
Організаційно-правова форма	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	8038200000
Вид економічної діяльності	Трубопровідний транспорт	за КОПФГ	230
		за КВЕД	49.50

Середня кількість працівників: 3917

Адреса, телефон: 01010 м. Київ, Московська, 32/2, (044) 2015797

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 330	96 481
первісна вартість	1001	14 702	126 483
накопичена амортизація	1002	(12 372)	(30 002)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	395 338	842 378
Основні засоби	1010	14 746 261	8 912 910
первісна вартість	1011	14 857 956	14 957 416
знос	1012	(111 695)	(6 044 506)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	8 149	10 801
інші фінансові інвестиції	1035	18 317	19 712
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	7 010	11 662
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	15 177 405	9 893 944
II. Оборотні активи			

Продовження додатку А

Запаси	1100	2 134 959	1 981 678
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	10 299	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	106 685	16 708
з бюджетом	1135	25 858	35 569
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	-51
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	109 621	22 923
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	1 457 289
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 086 496	777 636
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	1 277	1 341
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	7 134	13 759
Усього за розділом II	1195	5 482 329	4 306 903
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	20 659 734	14 200 847

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	460 227	460 227
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	11 547 083	7 607 158
Додатковий капітал	1410	2 341 029	2 341 029
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	115 056	115 056
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 127 429	1 447 906
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	16 590 824	11 971 376
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			

Закінчення додатку А

Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2 214 736	1 353 691
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	20 856
Довгострокові забезпечення	1520	28 478	34 480
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	2 243 214	1 409 027
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	15 429	27 259
розрахунками з бюджетом	1620	69 296	107 872
у тому числі з податку на прибуток	1621	41 424	79 219
розрахунками зі страхування	1625	4 342	4 831
розрахунками з оплати праці	1630	18 810	22 696
одержаними авансами	1635	317 734	306 814
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	1 354 898	105 978
Доходи майбутніх періодів	1665	37 098	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	8 089	244 994
Усього за розділом III	1695	1 825 696	820 444
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	20 659 734	14 200 847

Примітки: Складено відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності

Керівник

Гавриленко М.М.

Головний бухгалтер

Клименко К.В.

Підприємство

Акціонерне товариство "Укртрансффта"

Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
21.12.2018
31570412

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 873 193	3 787 879
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 421 308)	(1 945 145)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	1 451 885	1 842 734
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	1 627 467	1 690 097
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(685 174)	(410 326)
Витрати на збут	2150	(486)	(997)
Інші операційні витрати	2180	(246 411)	(1 076 041)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2 147 281	2 045 467
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	122 202	158 094

Продовження додатку Б

Інші доходи	2240	2 980	408 991
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(4 130)	(3 901)
Втрати від участі в капіталі	2255	(904)	(5 808)
Інші витрати	2270	(432 418)	(33 923)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 835 011	2 568 920
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-371 772	-427 667
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 463 239	2 141 253
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-4 804 082	190 932
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	-797	-717
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-2 930	1 422
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-4 807 809	191 637
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(864 735)	(34 368)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-3 943 074	157 269
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-2 479 835	2 298 522

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	320 225	317 379
Витрати на оплату праці	2505	1 092 839	760 419
Відрахування на соціальні заходи	2510	191 925	132 889
Амортизація	2515	925 044	734 787
Інші операційні витрати	2520	823 346	1 487 035
Разом	2550	3 353 379	3 432 509

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	46 022 697	46 022 697
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	46 022 697	46 022 697
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	31,790000	46,490000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	31,790000	46,490000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	46,49	90,87

Примітки: Складено відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності

Підприємство

Акціонерне товариство "Укртранснафта"

Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
31.12.2018
31570412

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)

За 2018 рік

Форма №3-н

Код за ДКУД 1801006

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	1 835 011	0	2 568 920	0
Коригування на: амортизацію необоротних активів	3505	1 149 176	X	760 786	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	0	155 891	907 747	0
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	64 335	0	0	222 046
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших не грошових операцій	3520	0	62 555	0	53 603
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521	0	0	5 808	0
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524	0	0	0	0
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526	0	0	0	0
Фінансові витрати	3540	X	118 072	X	154 193
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	138 986	0	253 078	0
Збільшення (зменшення) запасів	3551	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557	0	0	0	0

Продовження додатку В

Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	0	620 139	0	35 001
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	2 230 851	0	4 031 496	0
Сплачений податок на прибуток	3580	X	331 072	X	715 756
Сплачені відсотки	3585	X	0	X	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1 899 779	0	3 315 740	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	X	495 006	X
необоротних активів	3205	0	X	0	X
Надходження від отриманих: відсотків	3215	125 723	X	160 560	X
дивідендів	3220	0	X	0	X
Надходження від деривативів	3225	0	X	0	X
Надходження від погашення позик	3230	0	X	0	X
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	X	0	X
Інші надходження	3250	0	X	0	X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	1 492 421	X	0
необоротних активів	3260	X	664 735	X	157 046
Виплати за деривативами	3270	X	0	X	0
Витрачання на надання позик	3275	X	0	X	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	X	0	X	0
Інші платежі	3290	X	0	X	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	0	2 031 433	498 520	0
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	X	0	X
Отримання позик	3305	0	X	0	X

Закінчення додатку В

Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	X	0	X
Інші надходження	3340	0	X	0	X
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X	0	X	0
Погашення позик	3350	X	0	X	0
Сплату дивідендів	3355	X	2 139 693	X	4 181 870
Витрачання на сплату відсотків	3360	X	0	X	0
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X	0	X	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X	0	X	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X	0	X	0
Інші платежі	3390	X	0	X	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	0	2 139 693	0	4 181 870
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	0	2 271 347	0	367 610
Залишок коштів на початок року	3405	3 086 496	X	3 261 214	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	37 513	192 892	0
Залишок коштів на кінець року	3415	777 636	0	3 086 496	0

Примітки: Складено відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності

Керівник

Гавриленко М.М.

Головний бухгалтер

Клименко К.В.

Підприємство	Акціонерне товариство "Укртрансффта"	Дата	КОДИ
Територія	м.Київ, Печерський р-н	за ЄДРПОУ	31.12.2019
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	31570412
Вид економічної діяльності	Трубопровідний транспорт	за КОПФГ	8038200000
		за КВЕД	230
			49.50

Середня кількість працівників: 3917

Адреса, телефон: 01010 м. Київ, Московська, 32/2, (044) 2015797

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.
Форма №1

			Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	96 481	92 086	
первісна вартість	1001	126 483	153 273	
накопичена амортизація	1002	(30 002)	(61 187)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	842 378	1 852 616	
Основні засоби	1010	8 912 910	8 428 941	
первісна вартість	1011	14 957 416	8 764 236	
знос	1012	(6 044 506)	(335 295)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	10 801	14 253	
інші фінансові інвестиції	1035	19 712	21 014	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	11 662	4 412	
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	
Гудвіл	1050	0	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	
Інші необоротні активи	1090	0	6 825	
Усього за розділом I	1095	9 893 944	10 420 147	
II. Оборотні активи				

Продовження додатку Г

Запаси	1100	1 981 678	1 889 432
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	16 708	47 393
з бюджетом	1135	35 569	9 055
у тому числі з податку на прибуток	1136	25	38
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	22 923	16 626
Поточні фінансові інвестиції	1160	1 457 289	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	777 636	293 450
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	1 341	2 504
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	13 759	51 119
Усього за розділом II	1195	4 306 903	2 309 579
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	14 200 847	12 729 726

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	460 227	460 227
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	7 607 158	7 274 433
Додатковий капітал	1410	2 341 029	2 341 029
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	115 056	115 056
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 447 906	760 946
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	11 971 376	10 951 691
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			

Закінчення додатку Г

Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1 353 691	1 168 389
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	20 856	0
Довгострокові забезпечення	1520	34 480	42 580
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	1 409 027	1 210 969
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	27 259	25 893
розрахунками з бюджетом	1620	107 872	67 518
у тому числі з податку на прибуток	1621	79 219	41 820
розрахунками зі страхування	1625	4 831	5 350
розрахунками з оплати праці	1630	22 696	24 602
одержаними авансами	1635	306 814	282 316
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	105 978	115 935
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	244 994	45 452
Усього за розділом III	1695	820 444	567 066
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	14 200 847	12 729 726

Керівник

Гавриленко М.М.

Головний бухгалтер

Клименко К.В.

Підприємство	Акціонерне товариство "Укртранснафта"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			31.12.2019
			31570412

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	Код за ДКУД	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	1801003	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 576 660		3 873 193
Чисті зароблені страхові премії	2010	0		0
Премії підписані, валова сума	2011	0		0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)		(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0		0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0		0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 188 441)		(2 421 308)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)		(0)
Валовий:				
прибуток	2090	1 388 219		1 451 885
збиток	2095	(0)		(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0		0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0		0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0		0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0		0
Інші операційні доходи	2120	973 001		1 627 467
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0		0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0		0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0		0
Адміністративні витрати	2130	(826 756)		(685 174)
Витрати на збут	2150	(0)		(486)
Інші операційні витрати	2180	(489 491)		(468 530)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0		0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0		0
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190	1 044 973		1 925 162
збиток	2195	(0)		(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0		0
Інші фінансові доходи	2220	46 297		122 202

Продовження додатку Д

Інші доходи	2240	773	2 980
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(7 802)	(4 130)
Втрати від участі в капіталі	2255	(311)	(904)
Інші витрати	2270	(133 184)	(210 299)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	950 746	1 835 011
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-170 803	-371 772
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	779 943	1 463 239
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-395 962	-4 804 082
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	-854	-797
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-13 414	-2 930
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-410 230	-4 807 809
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(-73 841)	(-864 735)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-336 389	-3 943 074
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	443 554	-2 479 835

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	378 688	320 225
Витрати на оплату праці	2505	1 252 767	1 092 839
Відрахування на соціальні заходи	2510	210 241	191 925
Амортизація	2515	641 470	925 044
Інші операційні витрати	2520	1 021 522	823 346
Разом	2550	3 504 688	3 353 379

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	46 022 697	46 022 697
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	46 022 697	46 022 697
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	16,950000	31,790000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	16,950000	31,790000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	31,79	46,49

Підприємство

Акціонерне товариство "Укртранснафта"

Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
31.12.2019
31570412

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)

За 2019 рік
Форма №3-н

Код за ДКУД 1801006

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	950 746	0	1 835 011	0
Коригування на:	3505	864 212	X	1 149 176	X
амортизацію необоротних активів					
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	11 752	0	0	155 893
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	101 771	0	64 335	0
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших не грошових операцій	3520	20 024	0	0	65 571
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521	0	1 624	904	0
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524	0	0	0	0
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526	0	0	0	0
Фінансові витрати	3540	X	38 495	X	118 072
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	20 644	0	119 995	0
Збільшення (зменшення) запасів	3551	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557	0	0	0	0

Продовження додатку Е

Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	0	261 699	0	608 328
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	1 667 331	0	2 221 639	0
Сплачений податок на прибуток	3580	X	320 339	X	330 287
Сплачені відсотки	3585	X	0	X	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1 346 992	0	1 891 352	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	1 401 028	X	0	X
необоротних активів	3205	0	X	0	X
Надходження від отриманих: відсотків	3215	52 650	X	123 512	X
дивідендів	3220	0	X	0	X
Надходження від деривативів	3225	0	X	0	X
Надходження від погашення позик	3230	0	X	0	X
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	X	0	X
Інші надходження	3250	0	X	0	X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	0	X	1 485 421
необоротних активів	3260	X	1 769 753	X	661 097
Виплати за деривативами	3270	X	0	X	0
Витрачання на надання позик	3275	X	0	X	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	X	0	X	0
Інші платежі	3290	X	0	X	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	0	316 075	0	2 023 006
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	X	0	X
Отримання позик	3305	0	X	0	X

Закінчення додатку Е

Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	X	0	X
Інші надходження	3340	0	X	0	X
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X	0	X	0
Погашення позик	3350	X	0	X	0
Сплату дивідендів	3355	X	1 463 239	X	2 139 693
Витрачання на сплату відсотків	3360	X	0	X	0
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X	0	X	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X	0	X	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X	0	X	0
Інші платежі	3390	X	0	X	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	0	1 463 239	0	2 139 693
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	0	432 322	0	2 271 347
Залишок коштів на початок року	3405	777 636	X	3 086 496	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	51 864	0	37 513
Залишок коштів на кінець року	3415	293 450	0	777 636	0

Керівник

Гавриленко М.М.

Головний бухгалтер

Клименко К.В.